די חסידישע פרשה

מאמרים על פרשיות השבוע ומועדי השנה
מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה וידבר הוי' וגו' זאת חוקת התורה

ביאור מצות פרה אדומה ע"פ חסידות

יו"ל לש"פ חקת ה'תשע"ו

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

שנה ה / גליון קצ"ז
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

ב״ה.

פתח דבר

לקראת שבת פ׳ חקת, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי׳, את הקונטרס **׳די חסידישע פרשה׳**, והוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן. ומטרתו להקל בלימוד ה׳חסידישע פרשה׳ בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד ׳הנחות׳ מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו״ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו״ר האמצעי, אור התורה וכו׳). גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא״ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש׳דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר׳).

בכדי להקל על הלומד והמעיין, הגהות כ״ק אדמו״ר הצ״צ נדפסו בתור הערות (**באותיות כגון דא**) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באיימיל, לקבלו נא לשלוח **איימייל לכתובת:** rabbigelb@chassidusonline.org.

* * *

ויה״ר שנזכה לקיום היעוד ״כי מלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים״, ונזכה לשמוע תורה חדשה, ״תורה חדשה מאתי תצא״, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
לוי געלב

ל׳ סיון,
תשע״ו

להזמין או להקדיש את הגליונות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-662-3437
או באיימייל **rabbigelb@chassidusonline.org**

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

נדפס באדיבות:
The Print House
538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-670

מאמר ד"ה
וידבר ה' וגו' זאת חוקת התורה
לקוטי תורה פרשת חקת דף נו

תוכן המאמר

זאת חוקת התורה 5

הקדמה – ביאורי מושגים – רצוא ושוב

פרק א (6): קושיות ודיוקים על הכתוב 'זאת חוקת התורה'

פרק ב (7): אותיות הכתיבה והחקיקה, שתי מדריגות בתורה. עבודת האדם להמשיך מאותיות החקיקה למטה

פרק ג (10): כללות התורה: ענין רצוא ושוב בעבודת האדם, וזהו ענין מצות פרה אדומה

פרק ד (17): עבודת הרצוא בפרה אדומה – שריפת כל רצונות זרות

פרק ה (27): עבודת השוב בפרה אדומה – המשכת אלקות ע"י לימוד התורה בכלים דמצוות

פרק ו (30): טעם הפנימי מדוע השליכו אל תוך שריפת הפרה 'עץ ארז, אזוב ושני תולעת'

פרק ז (36): תירוץ הקושיות מתחילת המאמר על הפסוק 'זאת חוקת התורה'

הוראות בעבודת ה'. 41

המאמר בלשונו כפי שמופיע בלקו"ת. 42

הקדמה

~ ביאורי מושגים ~

בכדי להקל על הלומד והמעיין מובאים בכאן ביאורי מושגים כלליים בהמאמר

רצוא ושוב

על המלאכים העליונים (הנקראים בשם 'חיות הקודש') נאמר 'והחיות רצוא ושוב'. כלומר, המלאכים נמצאים תמיד בשתי תנועות אלו של 'רצוא' ו'שוב'.

'רצוא' היא התשוקה והרצון לצאת מגדרי מציאותו ולעלות למעלה ולדבקה בו ית'. ורצון זה הוא מחמת הכרתם איך הם רחוקים מאוד ממנו ית' עצמו, ולכן הם רוצים להכלל במהותו ועצמותו ית' ממש.

ו'שוב', היינו, לשוב ולחזור למטה מרצון חזק זה, לקיים את רצונו ית', ולהשלים כוונת הקב"ה – למלא השליחות המיוחדת להם. ותנועה זו מתעוררת בהם אחרי הרצוא שאז הם מרגישים כאילו עומדים לפני המלך ממש ונופלת עליהם אימה ופחד והם יראים לגשת אל הקודש ולעמוד לפניו ית', אפילו באהבה, כי אפילו אהבה מורה על מציאות, 'יש מי שאוהב', ולכן הם נרתעים לאחור וחוזרים לעשות שליחותם מאת ה' למלא את כוונת בריאתם.

וכן בעבודת האדם, רצוא היא האהבה והתשוקה לצאת ממיצר הגוף והנפש הבהמית והגבלות העולם ולהכלל באלקות, בבחי' כלות הנפש ממש. ואילו 'שוב' ענינו הוא לשוב אל העולם הזה, 'לשבת יצרה', כדי לקיים את תכלית כוונת הבריאה לעשות לו ית' דירה בתחתונים דוקא.

מאמר זה יבאר אשר כן הוא תוכן כל התורה והמצוות – רצוא ושוב, וכללות ענין עבודה זו מרומזת במצות פרה אדומה. ותמיד צריך האדם להיות בב' בחינות אלו דרצוא ושוב, שדוקא על ידי הרצוא והעליי' למעלה אפשר לאדם להמשיך עצמות אלקותו ית' למטה מטה בקיום התורה והמצוות, שהוא עבודת השוב. וענין רצוא ושוב שבכל מצוה נמשך מבחי' רצוא ושוב שבמצות פרה אדומה, שהוא כללות התורה, כמ"ש 'זאת חוקת התורה'.

ב"ה. לקו"ת פ' חקת, ד"ה וידבר הוי' וגו' זאת חוקת התורה [נו, א – נז, ג]

פרק א

קושיות ודיוקים על הכתוב 'זאת חוקת התורה'

"וַיְדַבֵּר[1] הוי' וְגו' זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה הוי' לֵאמֹר".[2]

[נאמר בתחילת פרשתינו: 'וידבר הוי' אל משה ואל אהרן לאמר. זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה עול'.

כתוב זה (ופרשה זו בכלל) מדבר בענין מצות פרה אדומה.

מאמר זה יבאר כמה פרטים והלכות במצוה זו על פי פנימיות הענינים, וכן יבאר כמה דיוקים בכתובים אלו.

תחילה יקשה כמה קושיות, ואח"כ הולך ומבאר פרטי מצוה זו וכיצד היא נוגעת לנו היום בעבודת כל אחד לקונו:]

וצריך להבין: דהא כתיב תחלה "וידבר הוי'", שהקב"ה הוא המדבר למשה "זאת חקת התורה", ואם כן, מהו "אשר צוה הוי'"? הוה ליה למימר: 'אשר אני מצוה'.

- כי כבר נאמר שהקב"ה הוא המדבר, ולכן, לכאורה אין צורך לומר עוד פעם מי הוא המצוה – 'אשר צוה הוי'. ולקמן בסעיף ד' יבאר הטעם שכפל ב' פעמים שם הוי', כי הם מורים על שתי מדריגות באלקות – 'ממלא כל עלמין' ו'סובב כל עלמין'.

גם להבין קצת ענין פרה אדומה שנאמר בה "חקת התורה".

- מהו הטעם שנאמר במצות פרה אדומה דווקא 'חקת התורה', ולא אצל שאר כל מצוות התורה שהם חוקים (כמו שעטנז, כשרות וכו').

וגם מדוע נקט הכתוב גבי מצוה זו 'זאת חוקת התורה', ולכאורה הוה ליה למימר: זאת חוקת הפרה, על דרך שנאמר גבי קרבן פסח 'זאת חוקת הפסח'. אלא על כרחך צריך לומר שלמצוה זו ישנה שייכות כללי לכללות כל התורה (שלכן נאמר 'זאת חוקת התורה').

---

1) **הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:**

לקו"ת המאמר שלאחרי מאמר זה, הוא ביאור על מאמר דידן.

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי ממאמר זה נדפס בסה"מ תקס"ס ע' תערב.

הגהות כו' נדפס באוה"ת חוקת ע' תשנט. תשס. וראה אוה"ת חוקת כרך ה' ע' א'תרטז. א'תריז.

למאמר זה ראה גם ד"ה זה בסה"מ תרכ"ט ע' פה. סה"מ תרס"ה ע' רכד. המשך בששה"ק תער"ב ע' מא. לקו"ש חי"ג ע' 67. ד"ה להבין ענין פרה בסה"מ תקס"ב-ב ע' שסח (וש"נ).

וראה ד"ה זאת חקת התורה פ' פרה תשמ"ו. ד"ה זאת התורה אדם תשמ"ז. ד"ה זאת חקת התורה תשמ"ה. תשמ"ח. ד"ה זאת חקת תשכ"ט בסה"מ מלוקט ח"ה.

2) במדבר יט, א-ב.

פרק ב

אותיות הכתיבה והחקיקה, שתי מדריגות בתורה. עבודת האדם להמשיך מאותיות החקיקה למטה

[ולהבין זה יש להקדים תחילה:]

אך הענין:

- לבאר וליישב הקושיות דלעיל.

[יקדים לבאר מה שכתוב 'זאת **חוקת** התורה', מלשון חקיקה, מהו ענין החקיקה בתורה. ועל פי זה יובן מדוע נאמר 'זאת חוקת התורה' אצל מצות פרה אדומה דוקא:]

דהנה, התורה נקראת 'תורה שבכתב', 'הקדוש ברוך הוא אומר ומשה כותב'[3]. ודברי סופרים נקראים 'תורה שבעל פה'.

- כלומר, יש ב' מדריגות בתורה – בכתב, ובעל פה. ושתיהם הם בכללות ענין אחד, היינו, בחי' חכמת התורה כפי שירדה משורשה להתלבש באותיות הכתיבה, או בדיבור פה האדם. נמצא, שתורה שבכתב ובעל פה הן בחינה יותר נמוכה במדריגת התורה.

אמנם, "חקת התורה", לשון חקיקה.[4]

- זוהי בחי' שלישית בתורה, שהיא גבוה יותר מב' הבחינות הקודמות, כפי שיבאר להלן.

[מבאר ענין דרגת החקיקה בתורה:]

והיינו, כמו שהתורה היא בשורשה ומקורה, ששם היא בבחינת אותיות החקיקה, שהוא מדריגה עליונה מבחינת התלבשותה במדריגת שנקראת אותיות הכתב, להיות נקראת 'תורה שבכתב'.

- היינו, חכמת התורה – חכמתו יתברך – מלובשת בתוך אותיות הכתיבה (בניגוד לאותיות החקיקה, שהן מעצמו של הדבר שנחקקו בו, ולא שהן מהות בפני עצמן וחכמת התורה מלובשת בתוכן).

[מביא משל למדריגה זו שבתורה (תורה שבכתב):]

כמו על דרך משל בנשמיות: באותיות הנכתבים על גבי הקלף לָבָן, הרי האותיות הם דְיוֹ, שהוא דבר זר ונפרד מהקלף, שלא היה לו שום שייכות מקודם אל הקלף, רק שאחר כך כשכותב הספר בדיו על גבי קלף, נתאחדו והיו לאחדים.

אבל אותיות החקיקה הם מיניה וביה, והן דבר אחד ממש עם האבן שנחקקו בו.[5]

בחי' אותיות החקיקה בתורה קאי על התורה כמו שהיא בשורשה למעלה בחכמתו ית', שמיוחדת לגמרי בהקב"ה, 'אורייתא וקוב"ה כולא חד', כמו אותיות החקיקה, שהן מעצמו של הדבר שנחקקו בו;

"אך כשנתלבשה התורה בבחי' חכמה ובינה, והוא ענין שאמרו רז"ל שהתורה קדמה אלפיים שנה לעולם, שהאלפיים הוא בבחי' אאלפך חכמה אאלפך בינה, אזי נקראת תורה שבכתב, שהרי הוא ית' למעלה מעלה מבחי' חכמה [דאצילות], אם כן, החכמה לגבי אין סוף ב"ה הוא על דרך משל שהדיו הוא אינו עצמיות הקלף ממש, רק שמכל מקום היו לאחדים, כי [באצילות] 'איהו וחיוהי חד, איהו וגרמוהי חד', וכמ"ש הרמב"ם שהוא היודע והוא המדע כו', ובבחי' זו אמרו 'אורייתא מתקשרא בהקב"ה' [בניגוד להנ"ל ד'אורייתא וקוב"ה כולא חד']" (אוה"ת במדבר תשנט[4]).

[ועל פי זה יובן דיוק לשון הכתוב גבי מצות פרה אדומה – 'זאת **חקת** התורה'.

מכאן (עד סוף פרק ב') יבאר בקיצור ענין מצות פרה אדומה, ובהמשך המאמר יבאר תוכן המצוה באריכות יותר:]

וזהו "זאת חקת התורה", כלומר: שעל ידי מצות פרה אדומה – שהיא חוקה[6] – תמשיכו למעלה

---

3) בבא בתרא טו, א.

4) (**כמ"ש ברבות ריש פרשה זו: 'חוקה חקקתי'**).

5) (**ועיין מ"ש מענין זה בד"ה 'אם בחקתי תלכו'** [לקו"ת בחקותי מה, ד. סה"מ תקס"ד ע' קו. אוה"ת ויקרא־ג ע' תתקכא].

ועיין מ"ש בד"ה 'שחורה אני ונאוה' [לקו"ת שה"ש ד, ב], **בענין: שהתורה ניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה, וזהו ענין 'תורה שבכתב'. וממה שכתוב שם יובן גם כן ענין פירוש 'אותיות החקיקה', דהיינו, על דרך משל האותיות שבנפש** – שהן דבר אחד ממש עם הנפש, **עיין שם**).

בחי' 'אותיות החקיקה' של התורה, להיות מֻשָׁם ממש יורד ונמשך בבחי' 'אותיות הכתב', דהיינו, בתורה שבכתב, ומתורה שבכתב יומשך גילוי זה בתורה שבעל פה.

"וזהו 'זאת חקת התורה', כלומר, זה הדבר אשר תעשו להיות למעלה שורש חקיקת התורה, ואחר כך תתלבש באותיות הכתב, והוא מצות פרה אדומה, שהיא שורש התורה כמו שיתבאר" (מאה"ז תקס"ה).

כלומר, על ידי קיום מצות פרה אדומה מגיעים לבחי' אותיות החקיקה בתורה – היינו, התורה כפי שהיא בשורשה שמיוחדת עמו ית' ממש – ואז ממשיכים משם למטה, שיומשך שורש התורה בלי שום צמצום והעלם למטה בתורה הגשמית שלפנינו (לעומת אופן הרגיל בהשתלשלות מדריגה מסויימת למטה, שאינה מתגלית למטה כפי שהיא למעלה), שהיא מדריגת אותיות הכתיבה בתורה כנ"ל.

[ומבאר הטעם שמצות פרה אדומה יש בכוחה להגיע בבחי' אותיות החקיקה, שורש התורה, ולהמשיך משם המשכה והשפעה עליונה בכל מדריגות התורה:]

והיינו, לפי שמצות פרה אדומה הוא כללות התורה, כמו שיתבאר.

מכיון שמצות פרה אדומה היא כללות ענין התורה והמצוות, לכן בכוחה לפעול המשכה עליונה זו הנ"ל, וכמו שיתבאר לקמן בארוכה.

ולזאת ירדה הנשמה ממקום כבודה בגן עדן, ונתלבשה בגוף החומרי, כדי 'לעשות' את התורה.

כללות ענין התורה והמצוות הוא כדי 'לעשות' את התורה, היינו, לפעול המשכה עליונה זו ממקור התורה למטה בהתורה הגשמית שלפנינו.

ידוע אשר תכלית כוונת ירידת הנשמה למטה היא בשביל קיום התורה והמצוות. ועל פי הנ"ל מובן שזאת אומרת, שתכלית ירידת הנשמה למטה היא כדי לפעול ענין זה, היינו, 'לעשות' את התורה – להמשיך ממקורה למטה.

(ואילו כאשר הנשמה היתה למעלה במקורה בג"ע, הרי לא היתה ביכולתה ובכוחה לפעול ענין זה, כי התורה ניתנה דוקא לנשמות בגופים, 'לא בשמים היא', ולכן, ענין זה שייך רק בעולם הזה הגשמי דוקא. ולכן ירדה הנשמה למטה כדי להשלים ולמלאות כוונתו ית' – 'לעשות' את התורה).

[מביא ראיות מפסוקים שתכליתו של האדם היא לעשות את התורה, כדלעיל, היינו, להמשיך את מדריגת האלקות שבתורה כפי שהיא בשורשה למטה ממש:]

וזהו "וַיְצַוֵּנוּ ה' לעשות את כל החקים האלה כו'"[7], וזהו "ועשיתם אֹתָם"[8], וכתיב[9] "ושמרתם את חקתי וכו', אשר יעשה אותם האדם".

וזהו תוכן הפנימי של הכתוב 'ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה', פירוש, הקב"ה צוה עלינו 'לעשות' את התורה ('החוקים האלה').

(מלבד הפירוש הפשוט שהוא לקיים תורה ומצוות, הרי כאן מפרש שצריכים לעשות אותן להיות מצוות, דעל ידי עבודתינו אנו עושים אותן למצוות, כדלהלן).

וכן זוהי המשמעות הפנימית של הכתוב 'ועשיתם א'תם', ודרשו רז"ל על פסוק זה: 'אתם' כתיב (חסר וי"ו), מעלה אני עליכם כאילו עשאוני. כלומר, 'ועשיתם אתם', שאתם הם העושים את המצוות למצוות על ידי שממשיכים בהם אלקות ממקורן.

ועל דרך זה, זהו הפירוש הפנימי של פסוק זה: 'ושמרתם את חקותי כו', אשר יעשה אותם האדם', היינו, שעבודת האדם היא 'לעשות' את המצוות להיות מצוות כנ"ל.

[ומכל זה אנו רואים:]

שהאדם הוא העושה אותן למצות וחוקים, [דהיינו] **שממשיך אותן מבחינת 'אותיות החקיקה' בבחינת 'תורה שבכתב', ועל ידי זה "וְחַי בָּהֶם".**

כלומר:

מטרת ירידת נשמת האדם למטה היא כדי 'לעשות' התורה והמצוות, כדכתיב 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם'

---

6) (עיין בקהלת רבה סוף פרשת 'מי כהחכם'. וברבות 'בא' פ' י"ט. תצוה ריש פרשה ל"ח. אמור סוף פ"ל. נשא פי"ב דף רמ"ט ע"ד. פי"ג דף רנ"ג ע"ד).

7) דברים ו, כד.

8) במדבר טו, לט.

9) ויקרא יח, ה.

– להמשיך בהם חיות אלקי ממקור ושורש התורה, מבחי' אותיות החקיקה, דעל ידי זה הוא עושה אותן למצוות, כי עיקר ענין המצוות הוא שהן ציווים מאת הקב"ה, ושבהן נמשך אלקותו ית' ממש. אך, המשכה זו מוטלת על האדם להמשיך אותה בתוך כל מצוה, וכפי שמבאר להלן.

וזהו ירידת הנשמות בגוף – ירידה צורך עליה.

ידוע שהקב"ה הוריד את הנשמה למטה בתוך הגוף הגשמי לתכלית ומטרה. דלכאורה תמוה: כאשר הנשמה היתה למעלה בשורשה, היתה נהנית מזיו השכינה ממש, ועל ידי ירידתה למטה, נשמת האדם היא במאסר הגוף ונפש הבהמית, ואינה רואה ומרגישה אלקות, ויש להבין: זוהי ירידה גדולה עד מאוד, ולשם מה ירדה הנשמה כ"כ למטה? אלא עכצ"ל דירידה זו לצורך עליי'. דהיינו, שכאן בעולם הזה יכולה הנשמה להגיע למדריגה עליונה יותר ממדריגתה כפי שהיתה בשורשה למעלה.

וזוהי העלייה שיש לנשמה ע"י ירידתה למטה בעוה"ז הגשמי, דעל ידי זה ביכולת הנשמה להגיע למקור ושורש התורה, אותיות החקיקה – אור אין סוף ב"ה ממש, ואילו למעלה לא הי' לנשמה שום שייכות עם תורה ומצוות, והיתה נהנית מזיו השכינה לבד, היינו, מהארה וזיו בלבד של אלקות. ועל ידי עבודת הנשמה למטה בעולם הזה הרי היא 'עושה' התורה והמצוות, וממלאת כוונתו ית' בבריאת כל העולמות.

[וכעת מבאר בקיצור כיצד פועלים ענין זה, היינו, 'לעשות' את התורה והמצוות, להמשיך בהם משורשם, ולהלן בהמאמר (פרק ד-ו) יבאר ענין זה באריכות ובפרטיות יותר:]

ו'עשיה' והמשכה זו, היינו, על ידי 'אתערותא דלתתא'[10], וכמו שכתוב[11] "ואהבת בכל לבבך כו'", ועל ידי זה אחר כך "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו'".[12]

הדרך שפועלים עבודה זו, לעשות את התורה, היא על ידי ההתעוררות למטה מצד האדם (שנק' בלשון הזהר 'אתערותא דלתתא').

כלומר, ידוע הכלל המובא בספרי קבלה ש'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא', שעל ידי התעוררות האדם למטה בעבודתו את ה', ממילא יומשך מלמעלה המשכה עליונה בהתאם להתעוררות זו. ע"ד אמרם ז"ל 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה'. דכל המשכה הבאה מלמעלה מוכרחת להיות מקודם התעוררות מלמטה מצד האדם.

וזהו שמבאר כאן, דכדי להמשיך ממקור התורה למטה, הוא על ידי התעוררות האדם מלמטה להגיע למדריגה זו. וההתעוררות היא על ידי שהאדם מתעורר באהבת ה' לדבקה בו ית' בכל ליבו ונפשו, וזהו 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך' כו'.

ואזי, אחרי שהאדם מתעורר באהבה והגיע למקור ושורש התורה, הנה, הדרך להמשיך משם למטה היא על ידי לימוד התורה בפועל ממש. וזהו הכוונה במה שכתוב בהמשך 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך', ד'הדברים האלה' קאי על דברי תורה, ובזה האדם ממשיך משם למטה אל התורה הגשמית המלובשת בדברים גשמיים של עולם הזה.

וענין זה יבואר להלן בפרטיות ובאריכות יותר.

ולהבין איך יהיה ביכולתם להמשיך המשכה עליונה זו.

אך, יש להבין איך יהי' ביכולתם של בני אדם להמשיך המשכה עליונה זו של בחי' אותיות החקיקה כדי 'לעשות' את התורה. דהלא הם בבחי' גבול ותכלית, והמשכה זו היא למעלה לגמרי מהשגתם ותפיסתם, כי מקור התורה למעלה הוא במדריגה נעלית מאוד, כנ"ל, שהיא מיוחדת לגמרי עמו ית'?

וגם: מה שייכות ענין זה – שהוא כללות התורה – למצות פרה אדומה דוקא.

---

10) = התעוררות ועבודת האדם מלמטה.

11) דברים ו, ה.

12) (וזהו על דרך שנתבאר סוף ד"ה 'זכור את יום השבת לקדשו' [תו"א עא, ג], וכתיב 'שמור' כו', גבי: "וכדי להעלות התורה ולקשרה באור אין סוף ב"ה ממש שלמעלה מבחינת 'אדם' כו'", עיין שם.

גם כמ"ש סוף ד"ה 'נר חנוכה כו' מזוזה מימין' [תו"א מג, ב] – שאותיות התורה שורשן למעלה מעלה מבחינת התורה, ונמשך משם בחינת 'תוספת אור' באור התורה, והיינו, על ידי ההעלאה של 'נר מצוה', ועל ידי אותיות התפלה כו', עיין שם.

וענין האותיות שלמעלה מהתורה עצמה, היינו, בחי' אותיות החקיקה).

ועוד יש להבין: מה השייכות בין ענין המשכת בחי׳ אותיות החקיקה למטה (עשיית התורה) – שהוא כללות ענין התורה – לענין מצות פרה אדומה דווקא.

דהיינו, מבואר לעיל שכללות ענין התורה הוא ׳לעשות׳ התורה – להמשיך ממקור התורה למטה, ומהי השייכות המיוחדת שיש במצוה פרטית זו לכללות ענין התורה. כלומר, היכן אנו רואים שבמצוה זו בא לידי ביטוי כללות ענין התורה הנ״ל?

פרק ג

כללות התורה: ענין רצוא ושוב בעבודת האדם, וזהו ענין מצות פרה אדומה

והענין:

- לבאר מהו כללות ענין התורה, ועל פי זה יבואר כיצד מצות פרה אדומה יש לה שייכות לענין זה.

דהנה, מבואר במקום אחר[13] שכללות ענין המצות הוא שעל ידי זה [-קיום התורה והמצוות] **נמשך לאדם בחינת ומדריגת מה שכתוב בחיות הקדש "וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב"[14].**

על המלאכים העליונים (הנקראים בשם ׳חיות הקודש׳) נאמר ׳והחיות רצוא ושוב׳. כלומר, המלאכים נמצאים תמיד בשתי תנועות אלו של ׳רצוא׳ ו׳שוב׳.

׳רצוא׳ היא התשוקה והרצון לצאת מגדרי מציאותו ולעלות למעלה ולדבקה בו ית׳. ורצון זה הוא מחמת הכרתם איך הם רחוקים מאוד ממנו ית׳ עצמו, ולכן הם רוצים להכלל במהותו ועצמותו ית׳ ממש.

ו׳שוב׳, היינו, לשוב ולחזור למטה מרצון חזק זה, לקיים את רצונו ית׳, ולהשלים כוונת הקב״ה – למלא השליחות המיוחדת להם. ותנועה זו מתעוררת בהם אחרי הרצוא שאז הם מרגישים כאילו עומדים לפני המלך ממש ונופלת עליהם אימה ופחד והם יראים לגשת אל הקודש ולעמוד לפניו ית׳, אפילו באהבה, כי אפילו אהבה מורה על מציאות, ׳יש מי שאוהב׳, ולכן הם נרתעים לאחור וחוזרים לעשות שליחותם מאת ה׳ למלא את כוונת בריאתם.

ומבואר במקום אחר שכך היא הכוונה הכללית של קיום התורה והמצוות, שעל ידי זה נמשכות אל האדם שתי תנועות הללו ד׳רצוא׳ ו׳שוב׳. כלומר, ׳רצוא׳ – שתומשך בו התשוקה והרצון חזק לצאת מהגבלת גופו ונפשו הבהמית (וכללות העולם) ולעלות להתכלל בהקב״ה עצמו. וכן אח״כ ׳שוב׳ – שירגיש בביטול גדול לפניו ית׳, כאילו עומד לפני מלך גדול ממש, שאז נופל עליו פחד גדול, ונרתע לאחור לקיים שליחותו בעלמא דין, בקיום התורה והמצוות, לעשות לו ית׳ דירה בתחתונים.

---

13) (**בפרשת יתרו בד״ה ׳וכל העם רואים את הקולות׳** [תו״א עג, ד] - ח״ל שם:

״אך, הנה, כל זה [- בחי׳ רצוא ושוב המבואר מקודם לזה בהמאמר] הוא במעלת ומדרגת רוחניות העולמות במעלת הצדיקים ההולכים לפני האלהים, ומעלת מלאכי השרת. אך, לא כל אדם זוכה לזה שיערה עליו רוח ממרום לבא לבחי׳ ומדרגה זו, להיות תמיד בבחי׳ ׳הלוך ונסוע׳ [כמו אברהם].

״לזה ניתנה התורה, הן הם המצוות גשמיים בעשיה גשמיית, שבהן ועל ידם יוכל כל אדם ג״כ להיות בבחי׳ ׳הלוך ונסוע׳.

״והענין: כי הנה, בעשיה גשמית של התורה יש ג״כ בחי׳ אש ומים.

״כי הנה, התורה היא מים, שיורדת ממקום גבוה למקום נמוך. ונקרא ׳אל תאמרו מים מים׳, ב׳ פעמים ׳מים׳ – ׳מים העליונים׳, בחי׳ ים החכמה ויו״ד עלאה, שהיא למעלה מבחי׳ גילוי התורה עצמה, ד׳אורייתא מחכמה נפקת׳, שגילויה הוא מחכמה ולמטה, וירדה ממקום גבוה למקום נמוך – יו״ד תתאה. ו׳מים תחתונים׳ בסוף מעשה, קיום המצוות גשמיות בפועל ממש, שהם בבחי׳ ׳מלכותך מלכות כל עולמים׳. אבל על כל זה ׳מלכותך׳ כתיב (בכינוי ך׳), ששורשם הוא מבחי׳ ׳מים העליונים׳, בחי׳ מלכותו של א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו כביכול, רק שנמשך למטה להיות ׳מלכות כל העולמים׳ ו׳מים התחתונים׳.

״דרך כלל רמ״ח מ״ע הם הן בחי׳ מים, שהם חסדים, לפי שבהם ועל ידם נמשך המשכת אור אין סוף ב״ה למטה, כמאמר: ׳אשר קדשנו במצותיו׳, שע״י המצוות נמשך ׳קדש העליון׳, דהיינו, בחי׳ קדוש ומובדל כו׳, להיות שורה ומתגלה למטה, וכל המשכה היא בחי׳ חסד ומים כו׳.

״אך, יש בהם ג״כ בחי׳ אש, גבורות וצמצומים, להיות המצוה דוקא באופן וה ובענין זה שצוה עלינו, שמצותיו הוא בכך דוקא, וכמו סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה, וכן ציצית – להיות החוטין שלמים, וכיוצא בזה בכל המצוות, שפרטיהן ודקדוקיהן הן הם בחי׳ גבורות וצמצומים, אלא שהם כלולים מחסדים ג״כ כו׳.

״והרי נמצא שיש בתורה ג״כ בחי׳ אש ומים בעשיה גשמית ג״כ, וע״י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, להיות ג״כ ׳הלוך ונסוע׳.

״וכח וה להיות נמשך אתערותא דלעילא על ידי אתערותא דלתתא ניתן לישראל במתן תורה, שזהו ענין נתינת התורה, שניתן להיות נק׳ שם מצוה על דברים גשמיים, להיות בהן כח זה שעל ידם יומשך אוא״ס ב״ה״).

14) יחזקאל א, יד.

(לקמן יבאר כיצד על ידי תורה ומצוות נמשכות אל האדם רצוא ושוב).

וזהו מה שכתוב באברהם "הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ"[15].

וזהו גם התוכן הפנימי של מה שנאמר על אברהם אבינו 'הלוך ונסוע', פירוש, שהיה תמיד בבחי' רצוא ושוב. ד'הלוך' קאי על תנועת הרצוא והתשוקה לעלות למעלה ולהתכלל בו ית', ו'נסוע' קאי על תנועת השוב, לחזור למטה למלאות כוונתו ית' בבריאת כל העולמות 'לשבת יצרה', לעשות לו דירה בתחתונים.

והוא מה שכתוב בספר יצירה[16]: 'וְאִם רָץ לִבְּךָ, שׁוּב לְאֶחָד'.

ענין הרצוא ושוב באדם התחתון הוא מה שכתוב בספר יצירה 'ואם רץ לבך, שוב לאחד', דהיינו, "הוא עד"מ הרץ בהר שעולה ממדריגה למדריגה, מנמוך לגבוה [- 'רץ לבך'], כאשר בא למקום הנעלה ביותר שלא יוכל לרוץ עוד ולהתעלות לשם, אזי בהכרח שיעמוד שם, ואז אח"כ ישוב לאחור [- 'שוב לאחד']" (דרמ"צ ע' קא, א).

ו"כמו על דרך משל במלך בשר ודם כששמע מרחוק שהמלך בא בעיר, אזי רץ לקראתו במרוצה גדולה ותשוקה גדולה לראותו ['רץ לבך']. אבל כיון שהגיע מקרוב אל המלך אזי נופל על הארץ בהשתחואה, ואין בו רוח וכח להרים ראש נגדו, שנתבטל לגמרי מכל וכל, שזהו למעלה מבחי' המרוצה שלו בתשוקה נפלאה קודם לכן ['שוב לאחד']" (מאה"ז תקס"ה ע' תכה).

[והולך ומפרש מימרא זו של הספר יצירה בפרטיות יותר, שהוא כללות ענין רצוא ושוב (ולהלן יבאר איך שתי תנועות אלו נמשכות אל האדם על ידי קיום התורה והמצוות כנ"ל):]

'רץ לבך':

כי 'בִּינָה לִיבָּא'[17] – שעל ידי ההתבוננות בגדולת ה'.

תנועה זו של רצוא היא רגש בלב האדם הנולד מחמת התבוננות שכלו בגדולת ה'. כידוע שהמדות הן תולדות ופרי השכל, דעל ידי שהאדם מעמיק דעתו באיזה ענין ועל ידי זה הוא בא להכרה שכלית שדבר זה טוב ונחמד ונעים לפניו, הרי אז נולד בליבו רגש של אהבה וקירוב אל הדבר ההוא. ולכן, כדי לעורר בליבו תנועה זו של רצוא, זהו רק על ידי ההתבוננות בשכלו.

וזהו הביאור במה דאיתא בתיקוני זהר 'בינה ליבא', דיש שייכות מיוחדת בין בינה והתבוננות השכל לרגשי לב האדם, שכן על ידי ההתבוננות נולד בליבו רגש של קירוב (או ריחוק) אל איזה ענין (או דבר).

[ומבאר מהו תוכן ההתבוננות בגדולת ה' המעוררת את הרצוא באדם ('רץ לבך'):]

איך כי 'כי"ד נברא העולם הבא'[18], שאפילו עולם הבא, שהוא תענוג אין קץ – וכמאמר[19]: 'מוטב דלידיניה' כו' – נמשך רק מאות אחת, דכלא חשיב ממש לגבי עצמות אין סוף ב"ה.

על ידי שהאדם מתבונן[20] בזה שאפילו עולם הבא – שהוא עולם אלקי עליון מאוד, ושם יש גילוי אלקות לכל נשמה, ומחמת גילוי זה נמשך לכל נשמה תענוג אין קץ[21], ועד שאמרו רז"ל על זה דכדאי כל היסורים דגיהנום כדי לזכות להתענוג של גן עדן[22] – אעפ"כ, אמרו רז"ל על עולם זה שמקור בריאתו הוא מאות יו"ד בלבד. כמאמר רז"ל על הכתוב 'בי"ה ה' צור עולמים', ביו"ד נברא העולם הבא וכו' – שדרשו תיבת 'צור' מלשון יצירה, שהקב"ה יצר וברא את העולם הבא על ידי אות יו"ד בלבד. דכמו עד"מ באדם, שאות

---

15) בראשית יב, ט.

16) פ"א. ותיקוני זהר בהקדמה (ז, א). בספר יצירה פ"א הגירסא: 'שוב למקום'. וראה אוה"ת יתרו ע' תתקעח. ע' תתקפא. סה"מ תרנ"ט ע' ריא בהערה. בביאה"ז לאדה"א עב, ב. ובדרך מצותיך ק, ב מציין לס"י.

17) בת"ז בהקדמה (פתח אלי').

18) מנחות כט, ב.

19) חגיגה טו, ב. ראה לקו"ת בשלח א, ד (ד"ה ראו פרק ב'). בהר מא, ב. ובכמה מקומות. וראה תו"א לב, ד. עג, ג. תו"א פ' תצוה ד"ה ואתה תצוה.

20) פירוש: מעמיק דעתו ו'תוקע' מחשבתו בחחק עד שהענין נכנס ונקלט היטב בתוך מוחו וליבו.

21) כידוע שתענוג נמשך מחמת השגה והבנה דוקא, דכאשר האדם תופס ומשיג איזה ענין בטיב ההשגה במוחו, אזי הוא מתענג בזה. ובעולם הבא מכיון שההגשה היא באורו ית', שהוא אין סוף (כי האור מעין המאור, שהרי כל מציאותו הוא שהוא התפשטות המאור), לכן גם התענוג שם הוא נענון אין קץ ואין סוף ממש.

22) "אמרו רז"ל גבי אלישע בן אבויה – 'אחר' – 'מוטב דלדיניה וליתי לעלמא דאתי', אשר כדאי כל יסורי גיהנם כל י"ב חודש – מה שאש שלנו אחד מששים באש של גיהנם – בשביל שיקבל העונג גם בגן עדן התחתון" (לקו"ת בשלח ד"ה ראו סוף פרק ב').

אחת שדיבר כלא חשיב ממש לגבי מהותו ועצמותו, כך למעלה, הרי אות אחת מורה על הארה אלקית מצומצמת ומועטת מאוד, דכלא חשיב לגבי מהותו ועצמותו ית׳.

וזהו "כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים"[23]: שבחינת ׳מקור חיים׳ – גן עדן ועולם הבא – הוא רק ׳עמך׳, בחינת טפל כו׳ ובטל לגבי מהותו ועצמותו ית׳.

[ועתה יבאר תוצאת ההתבוננות:]

ועל ידי זה [-כל ההתבוננות הנ״ל] **יומשך ה׳רצוא׳ והתשוקה אליו יתברך ממש, ליכלל וליבטל בו יתברך, וכמו שכתוב**[24] **"מִי לִי בַּשָּׁמַיִם, וְעִמְּךָ לֹא חָפַצְתִּי כו״, פירוש: אפילו בחינת גן עדן שנקראת ׳עמך מקור חיים׳,** [אעפ״כ] **׳לא חפצתי׳, רק אליו יתברך ממש.**

על ידי התבוננות זו בהעדר החשיבות של כל העולמות קמיה ית׳, יומשך הרצוא והתשוקה אליו ית׳ ממש, ליכלל וליבטל בו ית׳. כי אחרי התבוננות זו הוא מכיר איך אפילו מקור כל התענוגים, בחי׳ עולם הבא, כלא חשיב ממש נגדו ית׳, ובמילא מתעוררת בליבו תשוקה עזה לעלות וליכלל בו ית׳ עצמו, כי מלבדו כל המציאות נחשבת למאומה, והוא ית׳ לבדו המציאות היחידה האמיתית, ולכך, ירצה להיות נכלל בו.

ועל פי הנ״ל יובן גם תוכן הפנימי במה שכתוב ׳מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי׳ כו׳, פירוש[25], מבואר לעיל שג״ע נק׳ בשם ׳עמך׳ כי הוא טפל ובטל אליו ית׳ ממש, וכך הוא הפירוש כאן, דאפילו במדריגת ג״ע העליון (שהיא מקור כל החיים וכל התענוגים) ׳לא חפצתי׳, אין לי שום חפץ ורצון בזה, כי גם מדריגה עליונה זו רק ׳עמך׳, טפל ובטל לגבי מהותו ועצמותו ית׳. ״כי באמת ׳אין עוד מלבדו׳, ולמי יחפוץ זולתו [ית׳]?״ (לקו״ת פ׳ פנחס ד״ה צו את בני ישראל הב׳).[26]

[על פי זה יבאר מדוע תשוקה ורצוא זו נק׳ בספר יצירה ׳רץ **לבד**׳ דייקא:]

ו׳רצוא׳ זה נקרא ׳רץ לבך׳, שהוא בחינת יסוד האש שבלב.

וזהו הטעם שנקט בספר יצירה ׳רץ לבך׳ דייקא, כי התעוררות רצוא זאת היא רגש בלב האדם כנ״ל – תשוקה לעלות וליכלל למעלה, וכנראה בחוש שתכונת הלב היא שהוא בחמימות ורתיחת הדמים. דכמו שישנן ד׳ יסודות בגשמיות עולם הזה – אש, רוח, מים, עפר – כך ישנן בנפש האדם, ויסוד האש הוא בלב דוקא.

[עתה יבאר המשך המימרא של הספר יצירה – ׳שוב לאחד׳:]

ואחר כך ׳שוב לאחד׳:

אחרי שהאדם מתעורר ברצוא לעלות למעלה וליכלל באלקות, מחמת ההתבוננות בגודל הריחוק של האדם מהקב״ה, והעדר החשיבות של כל המציאות לפניו ית׳ – הנה, אז נעשית אצלו תנועת השוב, דהיינו, כדלעיל, שהאדם ישוב ויחזור למטה לעשות עבודתו למטה בעולם הזה, להמשיך אלקות ע״י קיום התורה והמצוות.

[מבאר סיבת התעוררות תנועת השוב באדם:]

ונמשך מחמת ההתבוננות ב׳סובב כל עלמין׳.

תנועה זאת לשוב ולחזור למטה לקיים רצונו ית׳ בהמשכת אלקות למטה באה מחמת ההתבוננות באורו ית׳ הסובב כל עלמין.

ד׳סובב כל עלמין׳ קאי על אורו ית׳ הבלי גבול, שמפני גודל מעלתו נק׳ בשם ׳סובב׳, כי כיון שהוא למעלה מכלים וכחות המקבלים, הוא כאילו ׳סובב׳ ומקיף עליהם מלמעלה, ר״ל, אינו מתגלה ונרגש בתוכם. דהיינו, כמו עד״מ רב

---

23) תהלים לו, י.

24) תהלים עג, כה.

25) לפי פשוטו פירוש כתוב זה הוא, ׳מי לי בשמים׳ – שום מלאך שבחרתי לי לאלוה? לא בחרתי אלא אותך (רש״י). ועד פירוש, ׳מי לי בשמים׳ – עתה רואה אנכי כי אין מי בצבא השמים שיוכל להרע או להיטיב, ׳ועמך לא חפצתי בארץ׳ – לא חפצתי לשתף עמך את מי בארץ, כי אין דומה לך, ואינך צריך לשיתוף (ע״פ מצו״ד). או, ׳מי לי בשמים׳ – בבעלי האמונות הרעות יש מאמינים בשמש או באחד הכוכבים, ואני אין לי חפץ אלא בך לבד, לא שמתי לך שותף לא בשמים ולא בארץ, ר״ל, בד׳ יסודות, כי יש עובדים המים וכן הרוח והעפר (רד״ק).

26) כפתגם הידוע של אדמו״ר הזקן (שהי׳ נשמע ממנו, דהיינו שהי׳ דבר שהיו שומעים ממנו הרבה – דרך מצותיך, שרש מצות התפלה): ״איך וויל גארנישט, איך וויל ניט דיין גן עדן, ניט דיין עוה״ב, איך וויל מער ניט ווי דיך אליין״. וכדיוק הרבי בזה (מאמר ד״ה ביום עשתי עשר) שאפי׳ שזה ״דיין גן עדן״, דהיינו, שניכר איך שזה דרגא שאין לו שום מציאות בפ״ע, ורק שעל ידו נתגלה א״ס ב״ה – אעפ״כ, אינני רוצה בזה, כי הוא בטלו וכאין ואפס קמיה מהותו ועצמותו ית׳.

האומר סברא רמה ועמוקה עד למאוד לתלמיד קטן, הרי אף שהתלמיד יכול לומר ולחזור על כל אותיות הסברא ההיא, הרי מ"מ, לא קלט אותה במוחו, ואינו בגילוי אצלו.

אשר אין לפניו מעלה ומטה, ועולמות העליונים עם העשייה נשמיות שָׁוִין אצלו יתברך, כמו שכתוב[27] "אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא".

לגבי אור זה האין סוף ובלי גבול אין לפניו מעלה ומטה כלל. דהיינו, כמו עד"מ לגבי בלי גבול, הרי שוין מספר אחד ומספר רבוא רבבות, דאין מספר גדול קרוב יותר אל הבלי גבול מן מספר קטן. כי בלי גבול אינו בגדר מספר כלל, אלא הוא באין ערוך לגמרי מזה. וכך הוא לגבי אורו ית' הבלתי בעל גבול, שהוא באין ערוך לגמרי מכל גדר מציאות העולמות, אפי' הכי עליונים, כי סוף סוף כולם הם בגדר 'עולם' וגבול. ולפיכך, עולמות עליונים היותר רוחניים, וגשמיות וחומריות עולם הזה, הם שוין ממש לגבי אור זה הבלי גבול (סובב כל עלמין).

וזהו פירוש הפנימי של הכתוב 'את השמים ואת הארץ אני מלא', דהיינו, שלגבי בחי' 'אני', דקאי על אור אין סוף ב"ה עצמו הבלתי בעל גבול (סובב כל עלמין), עולמות עליונים (שמים) ועולמות תחתונים (ארץ) הם שוין ממש, והוא ית' 'מלא' ונמצא בתוך העולמות העליונים באותה מידה ממש כמו שנמצא בעולמות תחתונים, כי אינו מתלבש ומתגלה בהם באופן פנימי, אלא נמצא בתוכם באופן מקיף מלמעלה (בענין הגילוי כנ"ל).

[ובזה יובן מדוע מחמת התבוננות באור זה נמשך בחי' 'שוב' באדם:]

אם כן, לא שייך 'רצוא' וְעַלְיָה, כי הוא [יתברך] נמצא למטה כמו למעלה, וכל העליות – "יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל"[28] – זהו שייך רק בבחינת 'ממלא כל עלמין' כו'.

היות שאור זה בבחי' אין סוף ובלי גבול ממש, ומעלה ומטה שוין לפניו, הרי נמצא, אשר לא שייך בחי' רצוא ועליי' באור זה, כי אור זה נמצא בכל העולמות והמדריגות בשוה ממש. ולכן, כאשר האדם מתבונן על אור זה, לא יתעורר ברצון לעלות ולהתקרב אליו, כי אור זה כבר נמצא למטה כמו שהוא למעלה.

אלא כל ענין העליות ('ילכו מחיל אל חיל') שייך רק בבחי' 'ממלא כל עלמין', שהוא אורו ית' שבבחי' גבול ומידה, ולכן מתלבש בכל עולם לפי ערכו ומדריגתו, בעולם עליון ורוחני יותר שהוא יותר כלי אליו, מתגלה ביתר שאת, משא"כ בעולם תחתון יותר.

וזהו מה שמבואר לעיל בענין התעוררות הרצוא והתשוקה לעלות, שהיא נמשכת באדם מחמת ההתבוננות בגודל ריחוקו מאלקות, דענין הריחוק והקירוב שייך רק לגבי אורו ית' הנמצא בבחי' גבול ומידה, שהוא בגדר מעלה ומטה. דכאשר האדם מכיר שהוא נמצא בעולם גשמי ממש שבו אלקות הוא בהעלם ובהסתר גמור, הרי הוא מתעורר בתשוקה לעלות וליכלל במדריגה עליונה יותר של אלקות.

ואדרבה, בחינת גילוי זה ד'סובב כל עלמין' יהיה לעתיד לבוא למטה דוקא, וזהו "וְלֹא תוֹסִיף קוֹם"[29], שאין צריך עליות, כי יהיה הגילוי למטה על ידי קיום התורה ומצות בעשייה.

ואדרבה, לא מיבעי דאין שייך עליות לגבי אור הסובב כל עלמין, כי נמצא למטה כמו למעלה, הרי לעתיד לבוא אור עליון זה יתגלה למטה דוקא. והיינו, דעד כאן היינו סוברים דאור זה הוא למעלה באותה מידה כמו שהוא למטה, ואין המעלה או המטה קרובים לאור זה יותר מהשני. אבל לפי האמת הרי אור זה יש לו שייכות מיוחדת להמטה דוקא, כי לעתיד לבוא יתגלה למטה דוקא ולא למעלה.

ולכן אז לא יהי' צורך לענין העליות בכלל, כי כפי שאנו למטה בעולם הזה יהי' אור עליון זה בגילוי.

והסיבה לזה שלעתיד לבוא יתגלה אורו ית' הבלי גבול למטה דוקא היא, כי על ידי קיום התורה והמצוות ממשיכים אור עליון זה למטה דוקא, בתוך האדם הגשמי והדברים הגשמיים שבהם מקיימים את המצוות[30]. אבל עכשיו מחמת

---

27) ירמי' כג, כד.

28) תהלים פד, ח. ראה דחז"ל סוף ברכות.

29) ישעי' כד, כ. עמוס ה, ב.

30) כי המצוות נקראות בזהר 'אברים דמלכא', היינו, כמו דבכל אבר נמשכת חיות מהנפש כדי לפעול על ידו, בעין לראות, ובאוזן לשמוע וכו', כך הוא ענין כל מצוה, שנמשכת בה חיות אלקי מאור אין סוף ב"ה, ועל ידי קיום כל מצוה נמשכת אלקות למטה בהדבר הגשמי שבו מקיימים המצוה.

והסיבה שעל ידי המצוות נמשכת בחי' סובב כל עלמין דוקא היא מפני שהמצוות הן רצונו ית' (היינו, דזהו הטעם למה הקב"ה צוה על דברים אלו

ההעלם וההסתר של גשמיות עולם הזה, אור זה מוסתר ונעלם, עד לעתיד לבוא שאז ׳את רוח הטומאה אעביר מן הארץ׳, שיוסר ההעלם מן העולם, ויוכל להתגלות אור זה למטה.

וזהו תוכן הפנימי של הכתוב ׳ולא תוסיף קום בתולת ישראל׳, דפסוק זה מדבר על לעתיד לבוא ואומר, שאז לא תהי׳ עוד בחי׳ עליות והקמות לישראל, כי אז יהי׳ בגילוי למטה דוקא אורו ית׳ הבלי גבול, ובמילא שוב לא יהי׳ שום צורך לעלות למעלה, כי אורו ית׳ הוא כבר בגילוי למטה, וכמ״ש על לעתיד ׳ונגלה כבוד הוי׳ וראו כל בשר יחדו׳, דאור עליון זה יהי׳ בגילו למטה לעיני השכל הגשמי.

ולכן, נמשך מזה בחינת ׳שוב׳, והוא בחינת יראה וביטול שלמעלה מבחינת אהבה, והוא בחינת יסוד המים שבמוח חכמה, ׳כח מ״ה׳[31], שלמעלה מבחינת ׳בינה ליבא׳ כו׳.[32]

״היראה היא באה מחמת בחי׳ הקירוב, דהיינו, כשיתבונן בקרבת ה׳ הסובב כל עלמין כו׳.

״כי אמת הוא שרחוק הוא מאד מאד מאור ה׳ מצד ירידת המדרגות בהשתלשלות העולמות, ע״י שירד מטה מטה מדרגה אחר מדרגה, עד שנתרחק מאור פניו ית׳, והיינו, מבחי׳ זיו וגילוי אור א״ס ב״ה, להיות ארץ ושמים, רוחניות וגשמיות.

״אבל אור א״ס ב״ה הסובב כל עלמין אינו בגדר ההשתלשלות כלל, כי הוא השוה ומשוה קטן וגדול, ׳המגביהי לשבת, המשפילי לראות [בשמים ובארץ]׳ וגו׳, וכמו שהוא נמצא בעליונים, כך הוא נמצא בתחתונים. ו׳סובב כל עלמין׳, אין פירושו שהוא סובב ומקיף מלמעלה לבד, אלא שהוא למטה כמו למעלה בבחי׳ סובב ומקיף ובבחינת העלם, ולא בבחי׳ פנימיות וגילוי.

״וכאשר יתבונן האדם כי ׳הוי׳ – הסובב כל עלמין – נצב עליו׳ ממש, שהוא למטה כמו למעלה, אזי תפול עליו אימה ופחד, יראה בושת, שהוא יראה עילאה, או יראה תתאה, שלא למרות עיני כבודו ח״ו״ (לקו״ת פ׳ ואתחנן ד״ה וידעת, מצויין בהגהה כאן).

כלומר: על ידי שהאדם מתבונן באור עליון זה ומכיר שאור אין סוף ב״ה ממש נמצא כאן, והאדם עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב״ה ממש, הרי יתעורר בו יראה גדולה מאד, כאדם העומד לפני המלך, שאינו יכול לזוז או לדבר ולהרים קול, כי הוא בביטול גדול.

ויראה וביטול זה הוא למעלה מבחי׳ האהבה של הרצוא המבוארת לעיל, כי ברגש האהבה הרי מציאות האדם עדיין נרגשת, דהגם שמתעורר ברצון חזק ליכלל בו ית׳, הרי עם כל זה זהו הרצון שלו, כלשון הידוע (המובא בחסידות) ׳יש מי שאוהב׳, שרגש האהבה מורה שיש כאן מציאות עדיין. כי כאשר האדם עומד לפני המלך ממש, הנה, אז אין אפי׳ רגש של אהבה, אלא מיד נופלים עליו אימה ופחד, ומציאותו מתבטלת לגמרי, עד שאינו מרגיש את עצמו כלל כמציאות נפרדת.

דוקא, כי הוא רוצה בהם), וידוע דכח הרצון הוא כח עליון מאוד שאינו מוגבל בכלי מסויים באופן פנימי, אלא נק׳ כח מקיף, ולכן כאשר מקיימים המצוות נמשך אור זה הסובב כל עלמין למטה.

31) זהר ח״ג לד, א.

32) ועיין מ״ש מזה בד״ה ׳וידעת היום׳ [לקו״ת ואתחנן ח, א ואילך] - ח״ל שם:

״הנה, האהבה היא התשוקה לדבקה בו ית׳, היא באה מחמת ריחוק, וכמשל מי שהוא רחוק מבית אביו, ומתאוה ומשתוקק לראות פניו. וע״ז נאמר ׳נפשי אויתיך בלילה׳ (בישעיה סי׳ כ״ו ט׳), כלומר, לפי שהוא ׳לילה׳ וחושך בהעלם והסתר אור א״ס ב״ה, לכך ׳אויתיך, להיות גילוי אור, וכמ״ש ׳צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים, כן בקדש חזיתיך׳, כי להיותו ׳בארץ ציה ועיף׳, תגדל התשוקה והצמאון ביתר שאת, והיינו, כשישים אל לבו שאין סוף ב״ה כשמו כן הוא, אין לו סוף כו׳, ׳כי נשגב שמו לבדו׳, רק ׳הודו׳ חיוו של שמו על ארץ ושמים, ׳ארץ׳ – זו גן עדן התחתון, ו׳שמים׳ – גן עדן העליון, שגם הם אינן אלא בחינת ׳הודו׳ חיוו של שמו, ׳צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה׳, והאדם ירד מטה מטה בעוה״ז, שהוא מדבר וציה כו׳, אשר ע״כ צמאה הנפש ותכסוף אליו ית׳, להיות ׳כן בקדש חזיתיך׳. וזהו ׳מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה׳, כי בחינת המדבר והציה של עוה״ז הוא הגורם להיות ׳יהודה׳, ׳הפעם אודה [את הוי׳]׳ וגו׳, ולהגדיל בחי׳ הצמאון כו׳.

״אבל היראה היא באה מחמת בחי׳ הקירוב, דהיינו, כשיתבונן בקרבת ה׳ הסובב כל עלמין כו׳, כי אמת הוא שרחוק הוא מאד מאד מאור ה׳ מצד ירידת המדרגות בהשתלשלות העולמות, ע״י שירד מטה מטה מדרגה אחר מדרגה, עד שנתרחק מאור פניו ית׳, והיינו, מבחי׳ זיו וגילוי אור א״ס ב״ה, להיות ארץ ושמים, רוחניות וגשמיות. אבל אור א״ס ב״ה הסובב כל עלמין אינו בגדר ההשתלשלות כלל, כי הוא השוה ומשוה קטן וגדול, ׳המגביהי לשבת, המשפילי לראות [בשמים ובארץ]׳ וגו׳, וכמו שהוא נמצא בעליונים, כך הוא נמצא בתחתונים. ו׳סובב כל עלמין׳, אין פירושו שהוא סובב ומקיף מלמעלה לבד, אלא שהוא למטה כמו למעלה בבחי׳ סובב ומקיף ובבחינת העלם, ולא בבחי׳ פנימיות וגילוי. וכאשר יתבונן האדם כי ׳הוי׳ – הסובב כל עלמין – נצב עליו׳ ממש, שהוא למטה כמו למעלה, אזי תפול עליו אימה ופחד, יראה בושת, שהוא יראה עילאה, או יראה תתאה, שלא למרות עיני כבודו ח״ו.

״קיצור: האהבה נמשך מבחי׳ הריחוק, וזהו ׳נפשי אויתיך בלילה׳. והיראה נמשך מבחי׳ הקירוב. ולכן, ׳וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק׳, לנוח מעט מהיראה העצומה שנפלה מצד הקירוב״.

בניגוד להנ"ל – בענין הרצוא – שמתעורר על ידי כח הבינה שבאדם דוקא (ההתבוננות), הרי תנועת השוב ויראה וביטול זו מתעוררת על ידי כח החכמה דוקא. כי בחכמה שורה אור זה העליון דבחי' סובב כל עלמין, מאחר שתכונת החכמה היא ביטול והעדר המציאות, והקב"ה שורה במה שבטל אצלו דוקא (כמאמר רז"ל[33] 'כלי ריקן מחזיק'), ולכן בחכמה דוקא יש גילוי אור עליון זה.

ולכן, חכמה הוא אותיות כח מ"ה, דהיינו, כח של ביטול, ד'מה' מורה על ביטול גדול, כמו שאמרו משה ואהרן על עצמם 'ונחנו מה', דכוונת הכתוב היא, דאנו נחשבים למאומה קמיה ית'.

אך, איך יבוא האדם לבחינה זו?

- איך יבוא לבחי' זו, היינו, 'רצוא' – תושקה ליכלל למעלה, ו'שוב' – להיות בביטול ויראה?

כלומר, הגם שביאר לעיל שרצוא ושוב באים על ידי התבוננות, מ"מ, עדיין צריך לומר שיש איזו נתינת כח מלמעלה לעורר עבודה זו בלב האדם.

> [וזהו שיבאר עתה – מהי הנתינת כח לעורר הרצוא ושוב באדם, ובזה תתיישב הקושיא דלעיל, איך ביכולתם להמשיך המשכה עליונה זו.
>
> והענין בקיצור הוא: אינו בכח האדם הגשמי והמוגבל להמשיך זאת, אלא רק שניתן הכח בקיום התורה והמצוות להמשיך ולפעול המשכה זו שתאיר בנפשו:]

הוא על ידי קיום המצות, דכתיב[34] "מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת": 'ימינו' – הוא בחינת מים, וגם 'אש דת', שכלולים מב' בחינות אלו.

על ידי קיום המצוות תושמך לאדם הנתינת כח להיות בבחי' רצוא ושוב. וזוהי המשמעות הפנימית של הכתוב שמדבר על התורה: 'מימינו אש דת למו', שהקב"ה נתן לבני ישראל את התורה שהיא ניתנה מיד ימינו, וביחד עם זה היא בחי' 'אש דת', דשני ענינים אלו ד'ימינו' ו'אש דת' מורים על רצוא ושוב.

פירוש: בכלל צד ימין למעלה קאי על מדת החסד של הקב"ה. כדאיתא בתיקוני זהר: 'חסד דרועא ימינא', דחסד הוא הזרוע הימין של הקב"ה כביכול. ותוכן ענין החסד למעלה הוא, בחי' הגילוי וההשפעה מלמעלה למטה, כמו חסד גשמי שאדם עושה עם הזולת, שמשפיע מזון לדוגמא למי שנמצא במצב ירוד ואין לו כלום. והביטוי הגשמי של בחי' חסד עליון זה הוא מים, כי תכונת המים היא שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, דהיינו, ענין ההשפעה מלמעלה למטה.

וענין 'אש דת' קאי על צד שמאל שלמעלה. וענינו הוא בחי' מדת הגבורה של הקב"ה, דתוכן ענין הגבורה הוא כמו האש הגשמי, שנגבה ועולה למעלה, וכך הוא בחי' צד שמאל, הסתלקות ההשפעה מלמטה למעלה, תנועה הפכית מבחי' החסד כנ"ל.

ובתורה ומצוות כלולות ב' בחינות אלו ביחד, כמשמעות הכתוב 'מימינו אש דת'.

ועל ידי זה [-קיום התורה והמצוות] **יבוא האדם לבחינות רצוא ושוב, שהן בחינות אש ומים כו'.**

ועל פי זה יובן מדוע על ידי התורה נמשכות אל האדם בחי' רצוא ושוב, דבחי' אש וגבורה (צד שמאל), הוא ענין הרצוא הנ"ל, שכן כמו שטבע האש לעלות ולהסתלק למעלה, כך הוא תוכן ענין הרצוא, תשוקת האדם לעלות למעלה וליכלל בו ית'. ואילו בחי' המים והחסד (צד ימין), הוא ענין השוב הנ"ל, שכן כמו שטבע החסד והמים לרדת למטה, כך הוא ענין בחי' השוב, שהיא חזרת והשבת האדם מלמעלה למטה מהתשוקה שלו, לרדת למטה לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ונמצא, על ידי קיום התורה והמצוות שכלולים עם ב' תנועות אלו דרצוא ושוב, אזי ניתן לאדם הכח להיות בבחי' רצוא ושוב בנפשו ועבודתו.

שהן כללות התורה[35], שעד"ז [-על דבר זה] **הוּסְדוּ כל המצות, שהוא רק שיהיה בחינת העלאת מ"ן[36], דהיינו, 'אתערותא דלתתא'** (רצוא), **והמשכת מ"ד[37], בחינת 'אתערותא דלעילא'** (שוב).

---

33) ברכות מ, א. סוכה מו, א.

34) דברים לג, ב.

35) כמ"ש על התורה שהיא 'מימינו אש דת למו', היינו, שכללות התורה היא בחי' אש ורצוא; וימין, חסד – שוב.

36) ראה בהערה הבא לביאור ענין 'העלאת מ"ן' ו'המשכת מ"ד'.

37) ידוע הכלל המובא בספרי קבלה ש'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא', שעל ידי התעוררות האדם למטה בעבודתו את ה', ממילא יומשך מלמעלה המשכה עליונה בהתאם להתעוררות זו. ע"ד אמרם ז"ל 'אדם

שתי תנועות אלו דרצוא ושוב הן הן כללות ענין התורה והמצוות.

וכיצד אנו רואים זאת בכל מצוה?

הרי זהו היסוד הכללי של כל מצוה ומצוה, דהיינו, שכל ענין המצוות הוא רק שתהי' בחי' הרצוא, ועל ידי זה השוב. כלומר: כל מצוה הרי היא בחי' 'אתערותא דלתתא' ו'העלאת מיין נוקבין' מאת האדם התחתון, דכאשר הוא ניגש לקיים איזו מצוה, זהו על ידי ההתעוררות שלו. ועל ידי קיום המצוה בפועל, נמשכת אל האדם המשכה עליונה מחמת התעוררותו, כהכלל באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא[38], וזהו ענין תנועת השוב דכל מצוה – ההמשכה עליונה שנמשכת ונשפעת על ידה.

[על פי הנ"ל בענין רצוא ושוב, וכיצד הם כללות כל התורה, יבאר עכשיו (מה שהקשה לעיל) איך מצות פרה אדומה היא כללות התורה, 'זאת חוקת **התורה**', היינו, מה היחס של מצוה זו לענין רצוא ושוב (כללות התורה):]

והנה, מצות פרה אדומה הוא כללות ענין זה דבחינת הרצוא ושוב, ה'רצוא' – זהו ענין שריפת הפרה לאפר. וה'שוב' – זהו ענין "וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי"[39].

מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה'. דכל המשכה הבאה מלמעלה מוכרח להיות מקודם התעוררות מלמטה מצד האדם.

והנה, שני אופני התעוררות אלו ('אתערותא דלתתא', ואתערותא דלעילא') נקראים בכתבי האריז"ל בשם 'העלאת מיין נוקבין', ו'המשכת מיין דכורין' (ראה תו"א ויקהל פח, ג).

פירוש: 'זכר' ו'נקבה' הם כינוי לבחינות 'משפיע' ו'מקבל'. 'איש' הוא בחי' 'משפיע', ו'אשה' היא בחינת 'מקבל'. וכמו כן הוא בהקשר והיחס שיש בין הקב"ה לכנסת ישראל, שהקב"ה נקרא 'איש' (חתן), וכנסת ישראל נקראת 'אשה' (כלה).

'מיין נוקבין' (מימי הנקבה) – הם הכחות של ה'מקבל' [בני ישראל], וענין 'העלאת מין נוקבין' הוא, שעבודת בני ישראל 'עולה' למעלה וגורמת נחת רוח ותענוג לפניו ית'; ולאידך 'מיין דכורין' (מימי הזכר) – הם הכחות של ה'משפיע' [הקב"ה], ופירוש ענין 'המשכת מיין דכורין' הוא ירידת הכחות וההשפעות הרוחניות מלמעלה אל בני ישראל (והשפעות אלו הן תוצאה מן 'העלאת מיין נוקבין', שהיא עבודתם של בני ישראל).

38) כמו הכלל שאין טיפת גשם יורדת מלמעלה, אלא אם כן עולה בתחילה מים כנגדה, כמ"ש 'ואיד יעלה מן הארץ', ורק אח"כ יוכל להיות ענין ירידת הגשמים. וכך הוא בכל מצוה, דרק על ידי קיום והתעוררות האדם מלמטה, הרי על ידי זה נמשכת התעוררות והמשכה מלמעלה כנגד ולפי ערך ההתעוררות שלו.

39) במדבר יט, יז.

וזהו ענין מצות פרה אדומה, שהוא ממש מעין ענין זה, היינו, בחי' רצוא – העלאה, ושוב – המשכה.

והיכן אנו רואים ענין זה במצוה זו?

בחי' הרצוא זהו ענין שריפת הפרה באש להיות אפר, כדלעיל דתוכן ענין האש הוא ההעלאה למעלה; ובחי' השוב שבמצוה זו זהו ענין נתינת המים חיים אל הכלי (שבו ניתן אפר הפרה ג"כ), כדלעיל, דתוכן ענין המים הוא ההמשכה וירידת ההשפעה מלמעלה למטה, וכך הוא כאן, דהכהן נותן המים מלמעלה למטה אל הכלי.

ולהלן יבאר תוכן ענין עבודות אלו כפי שהן עכשיו בנפש האדם.

ולכן, נאמר בה דייקא "זאת חקת התורה".[40]

---

40) (ועיין מ"ש בד"ה 'וקבל היהודים' [תו"א צז, א], גבי: **שאין כח בנפש להכיל כו', כי אם בבחינת רצוא ושוב.**

והיינו, כמ"ש בזהר ח"ג (האזינו דף רפ"ח ע"ב): 'ועל האי אקרי כו' "והחיות רצוא ושוב"'.

והנה, הגם שבכל מצוה יש בחי' זו [-רצוא ושוב], **אך, לא בא בחינה זו בביאור וגילוי גמור בכל המצות כמו במצות פרה אדומה, שכל ענינה הוא ב' בחינות אלו ד'רצוא' ו'שוב', שזהו ענין האפר והמים חיים** - אפר – רצוא, מים חיים – שוב, ולפיכך, הוא נק' "חקת התורה".

וזהו ע"ד **מה שנתבאר במ"א ע"פ 'והאיש משתאה לה'** [סידור עם דא"ח צא, ב], **בענין מאמר רז"ל: 'יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים', שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיזה. והיינו, לפי שפרשה של אליעזר הוא ענין התחברות שם ב"ן לשם מ"ה, והיינו, תורה שבעל פה עם תורה שבכתב, והוא כללות החיבור דמ"ה וב"ן, ובכל המצות הוא דרך פרטי, שיחוד זה במצוה זו הוא בחינה פרטית כו', עיין שם** - בדרוש עה"פ 'והאיש משתאה לה'.

וכענין זה יובן ג"כ בפרה אדומה שעליה נאמר "חקת התורה", שהיא גם כן כללות התורה. דהיינו, שע"י האפר ומים חיים הוא כללות חיבור ה'רצוא' ו'שוב', שזהו ענין יחוד מ"ה וב"ן. והוא ג"כ כענין התחברות הלב והמוח, שיסוד האש הוא בלב, וזהו 'אם ריץ לבך'. ויסוד המים הוא במוח, והוא בחי' 'שוב', ושיתחברו יחד זהו ענין חיבור ה'רצוא' ו'שוב'.

ועיין מ"ש בד"ה 'החלצו מאתכם' כו' [לקו"ת מטות פו, ג].

והנה, **בכל המצות יש ג"כ בחי' אש ומים, ולכן ע"י קיום כל מצוה יבא האדם לבחי' 'רצוא' ו'שוב', כי גם כל אבר כלול מהלב ומוח** - וכמ"כ בנמשל שהרמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברים דמלכא, וכל האבר כלול מהלב (בחי' רצוא) והמוח (בחי' שוב).

אמנם, שם הוא בחינה פרטית - דהיינו, בכל המצוות הוא רק בחי' פרטית של רצוא ושוב, **אבל במצות פרה אדומה הוא כללות יחוד זה,**

- משום שענינה הוא ענין כללות כל התורה – רצוא ושוב.

פרק ד

עבודת הרצוא בפרה אדומה – שריפת כל רצונות זרות

[תחילה יבאר ענין הרצוא שבמצות פרה אדומה, ואחר כך יבאר בחי' השוב שבה:]

ב. ועתה, יש להבין ענין שריפת הפרה איך שזהו בחינת 'רצוא'.

כאמור לעיל דמצות פרה אדומה היא כללות התורה כי כוללת בתוכה שתי בחינות אלו דרצוא ושוב, וביאר אשר שריפת הפרה היא חלק הרצוא שבהמצוה מצד תכונת האש, ועתה יבאר בפרטיות יותר איך שריפת הפרה זהו ענין הרצוא.

והענין:

- לבאר ענין שריפת הפרה איך שזוהי בחינת 'רצוא'.

[בכדי לבאר איך שריפת הפרה זהו ענין הרצוא, מקדים לבאר שורש בחי' הפרה ברוחניות:]

דאיתא בזהר[41]: "פרה דקבילת מן שמאלא, ומאן הוא לשמאלא? שור, כמה דְאַת אָמְרַת 'ופני שור מהשמאל'[42]".

- בזהר שם מפרש מה שכתוב על הפרה אדומה: 'פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול', ומבאר ענין הסוד בכל חלק מכתוב זה, וגבי תיבת 'פרה' מפרש (בתרגום בזהר) – 'פרה', שמקבלת מצד שמאל (שלמעלה, היינו, בחי' הגבורה), ומי הוא לצד שמאל? זהו השור, כמ"ש 'ופני שור מהשמאל'.

[להבין דברי זהר אלו – דהפרה מקבלת מן בחי' השמאל שלמעלה, מקדים לבאר בחי' ימין ושמאל באלקות:]

כי 'שמאל דוחה, וימין מקרבת'[43].

אמרו רז"ל: 'לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת', דהפירוש על פי פשטות הוא, שאינו טוב ונכון לדחות את בני אדם לגמרי, אלא אפילו אם צריך לרחק מישהו לאיזו סיבה שתהי', תמיד לא יהי' ריחוק גמור, אלא יקרב אותו במקצת גם כן.

אמנם, לפי פשוטו הי' יכול לומר דכאשר האדם בא לרחק מישהו, לא ירחקהו לגמרי אלא יקרב אותו ג"כ, ומדוע נקטו רז"ל לשון זה בשמאל וימין דוקא?

אלא מזה מוכח אשר יש שייכות מיוחדת בין בחי' השמאל לענין הדחייה והריחוק, ובין בחי' הימין לענין הקירוב.

[ועתה יבאר ענין בחי' שמאל וימין למעלה:]

ויש למעלה בחינת 'ימין ושמאל תפרוצי'[44].

כמו כן למעלה ישנן בחי' ימין ושמאל, וכדאיתא בתיקוני זהר: 'חסד דרועא ימינא, וגבורה דרועא שמאלא', דצד הימין שייך לבחי' החסד, וצד שמאל לגבורה.

[מבאר ב' בחינות אלו דחסד וגבורה למעלה, ואיך בחי' חסד שייכת לקירוב, ושמאל לריחוק:]

שמבחינת ימין נמשך ההשפעה בהתגלות אור, וזהו 'ימין מקרבת'.

תוכן ענין הימין והחסד שלמעלה הוא ההשפעה בהתגלות אור ואהבה בהארת פנים עליונים. כמו ענין החסד הגשמי, שהוא מה שמשפיע להזולת. ועל פי זה מובן דיוק לשון חז"ל 'ימין מקרבת', דכל ענין בחי' הימין והחסד הוא ההשפעה בהתגלות ורגש הקירוב (לעומת בחי' השמאל שיבואר לקמן, שהוא מניעת ההשפעה, וההעלם דוקא).

ולכן, אי אפשר להחיצונים לקבל יניקה מבחינת ימין, כי ההשפעה הבאה בבחינת ההתקרבות

וכמו חיבור ויחוד המוח והלב עצמן כו' - ולא רק האברים שכלולים עם המוח ולב.

ועיין מ"ש עוד בפרשת שלח בד"ה 'והיה לכם לציצית' [לקו"ת שלח מד, ד], בענין: אש יו"ד ואש ה"א, דְשָׁם מבואר ג"כ איך ע"י המצות נמשך יחוד זה כו', עיין שם).

41) (פרשת חקת דף ק"פ ע"ב).

42) יחזקאל א, י.

43) סוטה מז, א. וש"נ.

44) ישעי' נד, ג.

והחיבה אינו רק לסטרא דקדושה, וכמו שכתוב[45] "אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה'", וכתיב[46] "יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ".

- כי אין פנימיות רצונו ית' אל הקליפה וסטרא אחרא, דאף שגם בהם יש תכלית ומטרה, אבל אין כוונתו ית' בהם בפני עצמם, אלא הם רק כמו אמצעי לתכלית המטרה, שהיא המשכת קדושתו ית' למטה, וענין מציאות הקליפה הוא כדי שיהי' ענין הבחירה, כידוע.

ומאחר שענין החסד והימין הוא בחי' התגלות וקירוב, אין זה שייך לבחי' הקליפה, כי באמת אין רצונו ואהבתו של הקב"ה בקליפה, כי הקליפה מנגדת וסותרת לקדושה (אף שגם היא מקבלת חיותה מהקדושה, אלא אין חיותה מבחי' החסד האהבה והקירוב).

[אם אין הקליפות מקבלות חיותן מבחי' החסד, אזי צריך להבין מהיכן הן חיות? כי אין שום חיות אחרת מלבד הקדושה, וזהו שיבאר עתה – מהו מקור חיות הקליפה וסטרא אחרא:]

מה שאין כן הקליפות אינם מקבלים רק מבחינת 'אחוריים', דהיינו, כמאן דשדי בתר כתפין. ולזאת, אין להם יניקה מבחינת 'ימין מקרבת', כי אם אדרבה, "יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב"[47] כתיב.[48]

אלא מקור חיות הקליפות הוא מבחי' 'אחוריים'. היינו, בניגוד להנ"ל באופן קבלת החיות של הקדושה, שהוא באופן פנימי, בחיבה ואהבה, כי כל פנימיות רצונו ית' אל הקדושה, הנה, הקליפה מקבלת חיותה מבחי' 'אחוריים', המורה על זה שאין פנימיות רצונו ית' בהם. והוא כמו עד"מ אדם הנותן דבר לשונאו, שאופן נתינתו לו הוא שמחזיר פניו ממנו, ונותן לו כאילו בעל כרחו שלא ברצונו.

ואילו הקב"ה היה משפיע אל הקליפה חיותה מבחי' הימין והחסד שלמעלה, הי' מתבטלת ממציאותה לגמרי, כי אינה כלי ראוי לקבל חיות בבחי' גילוי וקירוב. וזהו מה דאיתא בספרי קבלה 'המקיף מסמא עיני החיצונים', דכאשר מתגלה אלקותו ית' אל הקליפות (שנקראות חיצונים מפני שהן מחוץ לתחום הקדושה, ומקבלות חיותן מבחי' חיצוניות ההשפעה כנ"ל) בכל תקפה וגבורתה (כאור מקיף, שהוא בלי גבול ממש), אזי מתבטלות לגמרי, כמו אדם המסתכל ישיר על אור השמש, שכלי עיניו מתקלקלים רח"ל מחמת גודל הגילוי, כי אינם כלים מתאימים לאור גדול כזה.

וזוהי המשמעות הפנימית של הכתוב 'ימינך ה' תרעץ אויב', דכאשר מתגלה אלקותו ית' מבחי' ימינו, היינו, באופן של גילוי וקירוב, אזי 'תרעץ אויב', כל האויבים והקליפות מתבטלים לגמרי ממציאותם.

כי אם יניקתם הוא מבחינת 'שמאל'.

כי, הנה, 'שמאל דוחה' – שההשפעה שֶׁמְּקַו השמאל אינו בבחינת ודרך ימין שמקרבת, כי אם בבחינת דחייה, שדוחה את ההשפעה, ולכן, על ידי ריבוי הצמצומים, דחייה אחר דחייה, יוכל להיות שיקבלו גם כן החיצונים.

אופן קבלת החיות של הקליפה הוא מבחי' השמאל והגבורה שלמעלה. דבחי' השמאל הוא, כדלעיל, 'שמאל דוחה' – בחי' צמצום וריחוק והעלם, כענין בחי' הגבורה, שהיא להיפך מענין הימין – ההשפעה והגילוי. דלאחרי שההשפעה האלקית יורדת בצמצום אחר צמצום ("דחייה אחר דחייה"), ונעשית יותר בהעלם, אזי דוקא יוכל להיות שתקבלו גם כן הקליפות מהשפעה מצומצמת זו. כי אין השפעה זו סותרת למציאות הקליפות, אלא גם הן יכולים לינוק חיותם מבחי' זו.

(כמו עד"מ בגשמיות שאין האדם נותן לאויבו באופן של אהבה וחיבה יתירה, אלא בעל כרחו בלבד, ובאופן חיצוני מאוד).

[ועל פי זה יובנו דברי הזהר הנ"ל בענין בחי' הפרה למעלה:]

וזהו ענין 'פרה דקבילת משמאלא'.[49]

---

45) מלאכי א, ב.

46) תהלים סז, ב.

47) שמות טו, ו.

48) (ולכן, בחורבן בית המקדש כתיב "השיב אחור ימינו כו". ועיין מ"ש בד"ה 'ואהיה אצלו אמון' [לקו"ת במדבר יח, ד], בענין: 'וימינך מקרב חיקך כלה').

49) (ועיין בפירוש הרמ"ז שם- על האי זהר דפ' חקת, ובלק"ת [מהאריז"ל] סוף פרשת חקת, ועיין בזהר ח"ב פקודי דף רכ"ד ע"ב, וכפי' הרמ"ז שם, ובזהר בפ' אחרי דף ע"ט ע"ב, מענין: יניקת החיצונים מקו השמאל).

- כלומר, גם הפרה הגשמית מקבלת חיותה מבחי' הקדושה, וכמפורש בזהר שם, שמקבלת מבחי' 'פני שור' שבמרכבה העליונה, שהוא בחי' הקדושה – אלא שאופן קבלתה משם אינו מבחי' הימין והחסד, דהיינו, שאין חיותה נשפעת לה בהתגלות ובקירוב, אלא לאחרי כמה צמצומים והעלמות על חיות הקדושה, אזי מגיעה אל הפרה חיות מועטת מאוד מבחי' שמאל העליון. כי פרה היא בחי' קליפה (קליפת נוגה[50]), ומבואר לעיל שקליפה מקבלת חיותה מבחי' שמאל וצמצום.

[מעתה יובן הכוונה הפנימית במצות פרה אדומה:]

וזהו ענין מצות פרה אדומה – לתקן ענין זה.

וזהו תוכנה הפנימי של מצוה זו, שהוא בפרה דוקא (דיש להבין בכלל מדוע מצוה זו בפרה מכל שאר הבהמות), שכן הפרה מקבלת חיותה מבחי' 'שמאל העליון', בבחי' חיות חיצונית ומועטת מאוד כנ"ל. והנה, מצות פרה אדומה היא כדי לתקן ענין זה – שמבחי' 'שמאל העליון' מקבלים הקליפות ויונקים חיותן משם, ועל ידי קיום מצוה זו בפרה הגשמית, מתקנים ענין זה למעלה גם כן[51], ששוב לא תקבלו הקליפות חיותן מבחי' הקדושה, אפילו מבחי' 'אחוריים' וחיצוניות דקדושה.

ושבע הזיות נכַח פני אהל מועד[52], היינו, להעלות פנימיותה [של הפרה אדומה], שהוא בחינת הטוב שנמשך ונתפשט בתוכה מבחינת 'פני שור' שבמרכבה – ולהחזירו ולהעלותו לשורשו.

ועל פי הנ"ל (בענין קבלת חיות הפרה בבחי' צמצום ומיעוט מהמרכבה העליונה) יובן הטעם הפנימי למצות שבע הזיות של דם הפרה נוכח פני אוהל מועד.

שכן, גם הפרה שהיא בחי' קליפה (קליפת נוגה), הרי היא מקבלת חיותה מבחי' הקדושה, רק על ידי צמצומים רבים, ומזה מוכח שגם בתוך הפרה (בפנימיותה) נמצאת חיות מועטת דקדושה, כי כל דבר חי רק מחיות הקדושה, ואפי' הקליפה וסטרא אחרא, בפנימיותה ישנה חיות של קדושה. שהרי כל דבר בעולם הזה, שורשו הוא למעלה בעולמות רוחניים העליונים, שהם בודאי בבחי' קדושה האלקית, רק שעל ידי כמה צמצומים וירידות, השפעה זו נעשית בבחי' העלם והסתר עד שגם הקליפה תוכל לינוק חיותה ממנה.

ועל ידי הזיות דם הפרה – שבגשמיות הדם הוא הפנימיות (החיות של הפרה), כמ"ש 'כי הדם הוא הנפש' – הנה, על ידי זה מעלים ומחזירים פנימיותה, הטוב שבה, לשורשה למעלה בבחי' הקדושה (קודש הקדשים).

ואחר כך שריפת הפרה לעשותה אפר.

אחרי השבע הזיות של דם הפרה, השלב שאחרי זה במצות פרה אדומה הוא שריפת הפרה לעשותה אפר, שהוא על דרך הנ"ל בהזית דם הפרה נוכח פני אוהל מועד[53].

הענין:

- לבאר ענין הפנימי בשריפת הפרה לעשותה אפר, ומהו ענינה בעבודת ה'.

[מקדים לבאר ענין השריפה בכלל, ובזה יובן תוכן ענין שריפת הפרה דוקא:]

---

50) קליפות הם כוחות הטומאה והסטרא אחרא (הנקראים 'קליפות' לפי שהם מעלימים ומסתירים על אור הקדושה, כמו קליפה המכסה את הפרי), ונחלקות לשתי מדריגות: א) שלש קליפות הטמאות ורעות לגמרי, ואין בהם טוב כלל, ונקראו במרכבת יחזקאל (א, ד) 'רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת'. ב) 'קליפת נוגה' (על שם 'ונוגה [אור] לו סביב', שביחזקאל שם) – שנק' כן משום "שיש בה גם כן טוב [אור], והיא מסוד עץ הדעת טוב ורע" (תניא סוף פרק א).

קיום וחיות הנפש הבהמית היא מ'קליפת נוגה', "וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים שבה, דהיינו, כעס וגאוה מיסוד האש שנגבה למעלה, ותאות התענוגים מיסוד המים . . והוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים מיסוד הרוח, ועצלות ועצבות מיסוד העפר. וגם מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותם כמו רחמנות וגמילות חסדים באות ממנה, כי בישראל נפש זו דקליפה היא מקליפת נוגה שיש בה גם כן טוב" (תניא שם).

וקליפת נוגה "היא בחינה ממוצעת בין שלש קליפות הטמאות לגמרי, ובין בחינת ומדריגת הקדושה, ולכן פעמים שהיא נכללת בשלש קליפות הטמאות . . ופעמים שהיא נכללת ועולה בבחינת ומדרגת הקדושה, דהיינו, כשהטוב המעורב בה נתברר מהרע וגובר ועולה ונכלל בקדושה" (תניא פרק ז).

51) כידוע, דכל מה שיש בעולם הזה הגשמי יש לו מקור ושורש למעלה בעולמות עליונים, ומשם משתלשל למטה להיות התכונות הרוחניות של אותו הדבר. כמו עד"מ מים גשמיים משתלשלים מבחי' חסד דאצילות, וכשם שחסד דאצילות ענינה ההשפעה וגילוי מלמעלה למטה, כמו כן הוא במים הגמשיים (שמשתלשלים משם) שטבעם לרדת מלמעלה למטה.

והנה, כך הוא בכל דבר גשמי, שיש לו שורש ומקור למעלה, וזהו שמבאר כאן בפרה אדומה.

52) ראה במדבר יט, ד.

53) כן משמע באוה"ת במדבר ד"ה זה ששתי עבודות אלו הם אותו התוכן על פי פנימיות הענינים.

דהנה, על דרך משל כששורפים עצים ועל ידי זה נעשים אפר, שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף[54], כי "הכל היה מן העפר"[55] - ולכן מהות כל דבר הוא העפר (אפר), **רק שנרכבו בו עוד ג' יסודות – אש רוח מים – אל העפר, שהוא עצמותו.**

ועל ידי השריפה באש, אזי ג' יסודות אש מים רוח שהיו בהעץ חָלְפוּ וְכָלוּ בעשן המתהוה מהרכבתן, ויסוד הד' שהיה בעץ – שזהו עצמותו, שהוא העפר שבו – הוא הנשאר קיים, והוא האפר.

והוא גם כן ענין חומר וצורה, שבכל דבר יש חומר וצורה[56].

"כמו העץ וכיוצא, גופו של עץ ומהותו העצמי הגולם הוא החומר שלו, והציור והתואר שלו הוא הצורה" (מאה"ז תקס"ה).

והחומר הפשוט של העץ הוא יסוד העפר, וג' היסודות אש רוח מים, הן רק הצורה של העץ, ועל ידי שריפת העץ נשאר רק עצם החומר שלו הפשוט כו'.

היות שמהות העץ ועיקרו הוא יסוד העפר, שהרי 'הכל היה מן העפר', לכן כאשר שורפים אותו, מה שנשאר אחרי שריפתו הוא מהותו ועצמותו, שהוא העפר. ומה נעשה עם הג' יסודות אחרים שנרכבו בו? הם כָּלים והולכים על ידי השריפה ונעשים ונהפכים להיות עשן, וכנראה בחוש שממשות העשן הוא מעין ג' יסודות אלו דאש מים ורוח.

דהיינו, על ידי שריפת העץ נשאר רק החומר הפשוט של העץ, ואילו הציור שלו כלה ונשרף ונעשה עשן.

[ועתה יבאר ענין זה בעבודת ה':]

והנה, כך על דרך משל בעבודת ה' יש בחינה על דרך זה, והוא:

כי הנפש הבהמית נשתלשלה גם כן מ'פני שור מהשמאל', כמו בחינת 'פרה דקבילת משמאלא'.

שורש כל דבר למעלה הוא בקדושה, כנ"ל, וכך הוא לגבי הנפש הבהמית דשורשה ומקורה הוא מ'פני שור' שבהמרכבה העליונה, כמו ששורש הפרה משם (כי כל בהמה – הן גשמי והן רוחני – שורשה מ'פני שור' שבמרכבה העליונה).

וכמו שמבחינת פרה נמשך אחר כך ההשפעה לחיצונים, כך מן המדות דנפש הבהמית נמשך החשק והתאוה לתענוגי עולם הזה בהיתר או באיסור ח"ו.

- היות שההשפעה שנמשכת מן 'פני שור' שלמעלה, היא מבחי' השמאל כנ"ל – שהוא ענין הצמצום וההעלם על האור הנשפע – לכן אחרי כמה צמצומים וירידות גם הקליפות יכולים לינוק חיותן משם (כמו הפרה כנ"ל, שהיא בבחי' קליפת נוגה). ומשום שגם נפש הבהמית מקבלת חיותה מבחי' השפעה מצומצמת זו, לכן, מן המדות של נפש הבהמית נמשכים גם החשק והתאוה לתענוגי עולם הזה בהיתר או באיסור ח"ו.

(שכן לפי האמת יבואר לקמן שנפש הבהמית היא רק עצם כח המתאוה שבאדם, היינו, יכולת של האדם לרצות לאיזה דבר שטוב לו, ואינה רע בעצם מהותה וטבעה, אבל מאחר שמקבלת חיותה מהשפעה זו המצומצמת מאוד, לכן כאשר מגיעה אליה חיות מועטת זו, אזי יכולים הקליפות להתערב ולהתאחז שם, ולהטות את כח התאוה הזה לרע גם כן).

[כפי שמבואר לעיל שבכל דבר יש חומר וצורה, כך הוא כאן בנפש הבהמית, ועתה יבאר מהו ענין החומר והצורה שבה:]

והנה, כשהאדם חושק וְחָפֵץ לְדָבָר מעניני עולם הזה הגשמי, הנה, אותו הדבר הוא כלי להרצון והתשוקה שבלב האדם. וכן אותיות המחשבה והדיבור שמהרהר ומדבר איך להשיג הדבר, הן גם כן כלים להרצון ההוא, וכל שכן המעשה, שהן כולם בחינות כלים ולבושים להרצון.

---

54) ראה אגרת הקדש סי' טו.

55) קהלת ג, כ.

56) במורה נבוכים להרמב"ם בשלישי פכ"ב, ובח"א (פי"ז) ובפ"א מח' פרקים שלו. ראה הל' יסודי התורה ריש פ"ד.

"הנה, אנו רואים שכאשר האדם חושק ומתאוה תאוה מן התאוות הנמצאים בעולם, בהכרח הוא שיש לאותה התאוה הרותניות איזה דבר שהוא יעשה בחינת כלי קיבול שיתקבל ויתלבש בו אותה התאוה וחשק, שאם לא כן, אין לאותה התאוה והחשק שום כלי במה להתלבש ולהתשפט, א"כ, איך תתפשט ותתגלה בעולם, והי' מההכרח שתתבטל מיד, ולא יהי' לה שום קיום כלל אפי' רגע, אלא מוכרח שיהי' לה דבר מה במה להתלבש בו, כמו במאכל או בציור נאה, וכיוצא, אזי פועלת פעולתה ותתפשט ותתקיים הרבה. והרי זה כהתלבשות האור והחיות של הנפש בכלים ואברי הגוף וכדומה.

"והנה, לפי זה, כאשר יתבטל הדבר שמלובש בו האור של אהבה ותאות החשק, ממילא יתבטל האור כנ"ל (וכענין המאמר: 'אהבה התלויה בדבר, בטל דבר – בטלה אהבה' כו')" (מאה"ז תקס"ה).

גם הם כמו צורה לחומר – לעצם הרצון, שהוא על דרך משל כמו החומר הפשוט, והם הם הצורה, להיות רוצה כך וכך כו'.

וכן ענייני עולם הזה שבהם הוא רוצה, ואותיות המחשבה והדיבור והמעשה, הרי הם כולם כמו צורה לחומר הפשוט, דהיינו, שישנו באדם כח הרצון להתאוות לאיזה דבר, אבל הוא פשוט בלי שום ציור במה הוא רצונו, אבל כאשר הוא חושק ומתאווה לאיזה דבר, אזי נעשה רצונו מצוייר כפי התאוה הפרטית הזאת, להיות רוצה כך וכך דוקא.

והנה, עצם הרצון, אף שכשנתלבש בתאוה רעה הוא רע גמור, מכל מקום, אין מהות כח הזה חטא ורע מצד עצם עצמותו, שהרי עצם מהותו הוא רק כח המתאוה - דהיינו, היכולת להתאוות לדבר מה, **והרי הוא יכול להיות כח המתאוה לטוב כמו שהוא עכשיו מתאוה לרע.**

מבואר לעיל שנפש הבהמית שבאדם היא הכח המתאווה שלו, דהיינו, שעל ידה ניתן לאדם הכח והיכולת לרצות ולהתאוות לאיזה דבר שנראה טוב לו. והנה, רצון זה איננו רע בעצם מהותו כלל, אלא רק רצון פשוט בלי שום ציור לטוב ולרע, אלא הוא רק רצון ומשיכה למה שטוב לו. ומכיון שכן, הרי הוא יכול לרצות לדברים טובים של קדושה, כמו שהוא מתאווה עכשיו לדברים רעים ותאוות (אלא רק שהאדם צריך להראות לנפשו הבהמית איך שגם טוב וקדושה נחמד ונעים לו, כדלקמן).

אלא שהרע הוא מה שֶּׁהַמָּה והמשיך כח המתאוה להיות מתאוה לרע, ונעשה בו הצורה רע מאד, ונתלבש בלבושים צואים, עד שנמשך לָסוּר ממצות עשה, או להתאוות לאיסור.

ענינו של כח המתאוה הוא שרוצה במה שנראה טוב ונחמד ונעים לפניו, אבל בעצמו אינו רע. וכאשר ישנו תאווה ותענוג גשמי לעיני האדם, הרי הוא נראה לו טוב ונחמד, ולכן נמשך אליו להשיגו. דהיינו, שכח זה באדם אינו רע, אלא רק שהרע בעולם (תאוות היתר או איסור) מטה וממשיך את כח התאוה שלו להיות מתאוה לרע. ואז עצם רצונו וכח תאוותו נצטיירו בצורה רע מאד, כלומר, רצונו כפי שהוא לעצמו הוא רק רצון פשוט בלי שום ציור ונטיה בעולם, אבל כאשר רצונו נמשך אל האיסור הרי אז צורת רצונו נעשית רע, ורצונו כאילו מלובש בלבוש רע.

אבל מצד כח המתאוה בעצמו, הרי יש בכח זה להפוך לבבו מן הקצה אל הקצה, להיות מתאוה ואוהב וחפץ לדבקה בה'.

וכמו שכתוב[57] **"נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ", כמו שאוהב ומתאוה לחיי נפשו כו'** [כך אוהב את ה', שהוא באמת מקור כל החיים והתענוגים][58].

כפי שמבואר לעיל – כח המתאוה רוצה במה שנראה טוב ונעים לחיי נפשו. אך, מפני שכח זה אין בו ציור רע בעצמו ובמהותו, לכן, אפשר להראות ולהסביר לו שגם אלקות הוא דבר טוב לחיי נפשו, ואזי בזה יחפוץ (דהרי הוא טוב לו). היינו, כאשר מתבונן ומעמיק שכלו בזה שבאמת הקב"ה הוא מקור החיים ומקור התענוגים כולם, וגם הוא הוא מקור חיי נפשו הפרטי, אזי ממילא ירצה וישתוקק לדבקה בו ית', כי הוא חיי החיים, כמו שרוצה להיות דבוק לחיי נפשו הגשמי, ויעשה הכל בעבור זה (כמ"ש 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו').

---

57) ישעי' כו, ט.

58) ראה תניא פרק מד. ראה לקו"ת במדבר ח, ג.

״וזהו שכתוב ׳נפשי אויתיך׳, כלומר: מפני שאתה ה׳ ׳נפשי׳ וחיי האמיתים, לכך ׳אויתיך׳, פי׳, שאני מתאוה ותאב לך, כאדם המתאוה לחיי נפשו, וכשהוא חלש ומעונה, מתאוה ותאב שתשוב נפשו אליו, וכן כשהוא הולך לישון, מתאוה וחפץ שתשוב נפשו אליו כשיעור משנתו, כך אני מתאוה ותאב לאור א״ס ב״ה, חיים החיים האמיתיים, להמשיכו בקרבי ע״י עסק התורה בהקיצי משנתי בלילה דאורייתא וקב״ה כולא חד״ (תניא פרק מד ע׳ סג).

כי באמת כח המתאוה שבנפש הבהמית מצד עצמו, שרשו ויסודתו בקדושה עליונה, מבחינת ׳פני שור׳ שבמרכבה, כנ״ל.[59]

עוד זאת – לא רק שכח המתאוה הוא פשוט בלי שום ציור כנ״ל, ויכול לרצות לטוב כמו שהוא רוצה ברע – אלא, מצד שורשו של הנפש הבהמית הרי הוא טוב וקדושה, שנשתלשה מבחי׳ ׳פני שור׳ שבמרכבה העליונה. וזאת אומרת, שבאמת בעצם מהותו הנפש הבהמית רוצה באלקות כמו שורשו למעלה במלאכים העליונים שבמרכבה. ולכן, נקל יותר להפוך את נפשו הבהמית להתאוות לאלקות, כי הרי זהו טבעו למעלה (רק שעל ידי הריבוי ירידות וצמצומים נתעלם טבע זה, כדלהלן).

[אם כן ששורש נפש הבהמית הוא מבחי׳ הקדושה, ושם היא רוצה באלקות דוקא, הרי יש להבין מדוע כאשר היא יורדת למטה להיות נפש הבהמית בגוף האדם אינו בגילוי בה רצון זה לקדושה? וזהו שיבאר עתה:]

אלא שבירידות המדריגות ונפילתן בשבירת הכלים[60], נמשך שיהיה כח המתאוה גם לדבר עבירה.

---

59) **וכמ״ש במקום אחר ע״פ ׳כי תצא׳ כו׳** [לקו״ת תצא לד, ג ואילך (וראה בחסידות מבוארת עבודת התפלה שם)].

60) ישנן עולמות רוחניים שהם למעלה במדריגה מעולם הזה הגשמי, ובכללות הם ארבעה עולמות, אצילות, בריאה, יצירה עשיה. עולמות הללו נקראים בשם ׳סדר השתלשלות׳, כ׳שלשלת׳ של הרבה טבעות אחוזות זו בזו, היינו, עולמות הנמשכים זה מזה בסדר והדרגה, ממדריגה למדריגה.

וגילה לנו האריז״ל ש׳סדר השתלשלות׳ זה (ובפרט העולם הראשון, עולם האצילות) נקרא בשם ׳עולם התיקון׳. ברם, למעלה מכל העולמות ישנו עולם רוחני אחר שנקרא ׳עולם התהו׳, ונרמז בלשון הכתוב ׳והארץ היתה תהו׳ וגו׳, לפי שבעולם זה שורר ׳חורבן׳ הנקרא ׳שבירת הכלים׳.

ואחד הטעמים שנקרא ׳עולם התיקון׳ הוא, כי בעולם זה הכל מתוקן ויציב ונכון. דהיינו, שהאורות האלקיים בעולם זה (החיות אלקי המתגלה בעולם) הם מלובשים בהכלים (הדברים שבהם מתגלים האורות). ואילו בעולם התהו אינו כן, דיש שם תהו, ומחמת ריבוי האור נשתברו הכלים.

יתר ביאור בענין תהו ותיקון ושבירת הכלים:

״וביאור הדבר: ידוע בסיבת השבירה, לפי שבחי׳ האורות דתוהו היו בבחי׳ תגבורת ותוקף אור, שהוא בחי׳ ההתגלות בתוקף, שנק׳ בחי׳ ״יש״ ודבר גדול, כמ״ש ״וימלוך וימות׳ כו׳, ׳אנא אמלוך׳, והמלוכה הוא בבחי׳ תוקף הישות כידוע . . . .

״והנה, סיבה זאת באה מפני שנתחלקו לי׳, כל אחד ואחד נראה ונגלה לבחי׳ מציאות מורגש בפ״ע נבדל מזולתו דוקא, ע״כ, ממילא אין להם חיבור והתכללות זה עם זה כלל, אלא כאו״א בפ״ע דוקא, כי כל בחינת ״יש׳ לא יוכל להתחבר, לפי שכל חיבור בא מסיבת הביטול.

״וכמו עד״מ שני מלכים אי אפשר שיתחברו, לפי שכל אחד ואחד בישותו, ולא יִכָּנַע כלל, ועל כן, גזרו אומר שאי אפשר לב׳ מלכים להשתמש בכתר אחד. וע״כ, בחי׳ הישות גורם לעשות הפירוד, היפך החיבור, והוא שלא יסבול זולתו כלל, כי אינו סובל דבר מה חוץ ממנו כו׳.

״וכדוגמא זו הי׳ בבחי׳ אורות דתוהו, שנאמר בהן ׳וימלוך׳, ׳אנא אמלוך׳, ׳אנא׳ דוקא [ישות], ולא הי׳ סובל אור זולתו, וע״כ נאמר ׳וימלוך תחתיו׳ דוקא, כי הן [עשר ספירות (נקודות)] זה תחת זה, בלתי מתכללים כלל, כמ״ש בע״ח, וכל זה מסיבת ההתחלקות שלהם, וע״כ היתה השבירה, כי לא הי׳ ביכולת הכלי לסבול האור, שהוא תקיף ביותר, ו״ש ׳וימלוך וימות׳ כו׳ [דמיתתם ושבירתם של הע״ס דתוהו היתה מחמת ׳וימלוך׳, היינו, שהיו בבחי׳ ישות ותוקף המציאות].

״וזהו טעם ענין השבירה שהי׳ בבחי׳ הנקודים דוקא, לפי שבנקודים נתחלקו להיות כל אחד ואחד יש ודבר בפני עצמו נבדל ומופרד מזולתו כנ״ל״ (מאה״ז פרשיות ח״א ע׳ סח-סט).

״והנה, שבירת הכלים דתוהו היה מחמת שהיה ריבוי האור, והכלי הי׳ קטן מהכיל, ולכן נשברו הכלים ונפלו למטה בבי״ע, והאור נסתלק למעלה. ולכן, נעשה אח״כ עולם התיקון מיעוט האור וריבוי הכלים.

״והנה, מהו ענין ׳ריבוי האור׳ [שגרם להשבירה], היינו, התגלות האור בתוקף ובתגבורת בתכלית. ולכן, היו ז׳ מדות דתוהו זה תחת זה בלי התכללות זה מזה כלל, מחמת כי האור והמדה הי׳ בא בהתגלות ובתגבורת לכן לא היה מתחבר עם המדה שכנגדו והיו ענפין מתפרדין.

״עד״מ למטה מה שאמרו רז״ל: ׳לעולם יהא רך כקנה׳, וזהו דוגמת עולם התיקון, ׳ואל יהא קשה כארז׳, שזהו בחי׳ עולם התהו. דרך משל איש הקשה במדותיו, בלי נטות מהם כלל. כך היה אותו האור והמדה בא בחוזק והתגלות המדה ההיא [בתוהו], לכן לא היה נכלל ממדה אחרת כלל מחמת ריבוי התגלות המדה ההיא, וזה נקרא ריבוי האור אשר כל אחד על מעמדו דמדה ההיא דייקא בלי התכללות היפוכו, ולכן לא היו יכולים הכלים לסבול האור הרב והחזק ונשברו, ונפלו בבי״ע, והאורות נסתלקו למעלה, שנשארו למעלה בבחי׳ העלם.

״אמנם, עולם התיקון הוא מיעוט האור, היינו, שאין המדה באה בתגבורת, כי אם דוגמת ענין ׳רך כקנה׳, שיכול לנטות ממדתו. וע״כ הוא בבחי׳ קוין והתכללות המדות זה מזה, חסד כלול מגבורה, וגבורה מחסד. וזהו כי התיקון הוא בחי׳ ׳אדם׳, משא״כ בתהו כנ״ל בשם הזהר, והיינו, כי האדם הוא בחי׳ ׳פרצוף׳, שהוא התכללות מעשר ספירות יחד, וגם כל העשר ספירות כלולים מכולם, ו[כדי] להיות בחי׳ התכללות זו, זהו דייקא בעולם התיקון מטעם הנ״ל [שאינם בתוקף המציאות והישות]״ (לקו״ת אמור לז, ד).

אך הענין, דלאחרי ירידת והשתלשלות הנפש הבהמית ממקורה למטה להתלבש בגוף האדם, הרי אז שוב איננה נרגש בה מקורה בקדושה, רק שנשארת בה תכונה זו של תאוה ורצון חזק שהיתה גם בשורשה במלאכים עליונים 'פני שור' (ושם הרצון היה לאלקות). וכשרצון ותאוה זו נמצאים בעולם הזה, הרי מה שנראה טוב להם הוא כל התאוות ותענוגים גשמיים (שהם מיד לפני עיניו), ולכן הם מטים את רצונה של הנפש הבהמית להתאוות להם, שהם רע.

ולזאת, כשישוב אל ה' יוכל להפוך לבו מן הקצה אל הקצה, שגם כח המתאוה שהיה מלובש בתאוה רעה, ישוב לאהבת ה', כמו שהיה בשרשו בבחינת 'פני שור' כו'.

אבל מחמת שורש נעלה זה, אחרי שישרוף כל הלבושים צואים של רצונו, ביכולת האדם להפוך ליבו מן הקצה אל הקצה, שתמורת רצונו לתאוות היתר או איסור, ישוב למהותו הראשון, היינו, לאהבת ה', כמו שהיה בשורשו בבחי' 'פני שור'.

מה שאין כן המעשה רע אשר מתאוה לו, מחמת שהוא באמת רע גמור מצד עצמו, אי אפשר לו להתכלל בקדושה, ואין לה תקנה אלא ביטולה והעברתה מן העולם.[61]

כלומר: רק רצון האדם בלבד ניתן להפוך ולהעלות לקדושה, כי בעצם מהותו איננו רע, אלא רצון פשוט כנ"ל, ויוכל להתאוות לטוב כמו שעתה מתאווה לרע. ואילו הלבושים צואים שבהם מתלבש הרצון – היינו, המחשבות והדיבורים והמעשים אשר לא לה' המה – הרי הם באמת רע גמור מצד עצמם (ג' קליפות הטמאות), ולפיכך, אי אפשר להעלותם לקדושה (כמו כח הרצון).

ר"ל, עד"מ התאווה והחשק לדבר אסור, הנה, ביכולתו להפוך תאוה ורצון זה עצמו לרצות באלקות. אבל אם האדם אכן השלים תאוותו ועשה הדבר האסור (כגון: אכל חלב ח"ו), הרי מעשה זה עצמו אי אפשר לתקנו ולהעלותו שיתכלל בקדושה העליונה. אלא 'שבירתו זוהי תקנתו', היינו, שבפועל ממש צריך האדם להפשיט את רצונו מלבושים צואים הללו, להפסיק מלעשות מעשים רעים אלו וכו', כפי שממשיך לבאר.

[ובזה יובן הסוד במצות שריפת הפרה לאפר:]

וזהו ענין שריפת הפרה – שישאר רק האפר, שהוא ענין עצם המדות דנפש הבהמית, דהיינו, בחינת כח המתאוה על דרך משל כנ"ל, שהוא החומר הפשוט - כמו עפר הנשאר מן עץ שנשרף.

אבל הצורה וה'לבושים צואים' שהיה כח המתאוה מלובש בהן יהיו חולפים וְכָלִים לגמרי, דהיינו, שלא יהיה כח המתאוה מלובש בהן עוד, לא במחשבה – שימיח דעתו לגמרי מלחשוב ולדבר בזה, וכל שכן במעשה ח"ו. ולהיות 'עוצם עיניו מראות ברע'[62] וכדומה, 'לאכפיא לסטרא אחרא'[63], לעשות ההפך וננד תאות נפש הבהמית בכל החושים – ראיה, ושמיעה כו', ובמחשבה דבור ומעשה.

---

61) וכמ"ש כל זה בד"ה 'להבין פי' הפסוק מי אל כמוך' [לק"ת ר"ה ס, ד ואילך (וראה ב'חסידישע פרשה' שם)], **גבי ענין: 'נושא עון ועובר על פשע'.**

62) ע"ד חבקוק א, יג.

63) זהר ח"ב קכח, ב.

מטרת הקב"ה בזה שהעלים וצמצם את אורו כל כך עד שנתהוו עולמות ונבראים נפרדים – היינו, שמרגישים את עצמם כמציאות נפרדת מאלקות – הוא בכדי שיהי' ענין 'אתכפיא' ו'אתהפכא' מחושך לאור. כלומר, מאחר שאלקות הוא בהעלם כל כך בנו ובעולם הזה, אזי מתחלת עבודת האדם להכניע את החושך וההעלם על אלקות, ועד לזה שיהפוך אותו לאור גדול מאוד.

פירוש 'אתכפיא' הוא כפי', ו'אתהפכא' משמעו הפיכה, והן שתי שלבים ומדריגות בעבודת ה' בביטול הקליפה והישות של האדם והעולם. דמתחילה צריכים להכניע ולכפות את הקליפה, "לאכפייא סטרא אחרא בסור מרע בתכלית, דהיינו, בשמירת כל הל"ת בפרטן ודקדוקן מדברי סופרים, שלא לעבור על אחת מהנה, ולכוף את היצר הרע ונפשו הבהמית שלא תמשך אחרי טבעה ורצונה . . על ידי שיתחזק נגד כח המתאוה שלו" וכן "לאכפייא סטרא אחרא בשמירת מצות עשה, דהיינו, לכוף טבעו בלימוד התורה יותר מהרגילות שלו, ובנתינת הצדקה יותר מטבעו, וכן בזריזות קיום כל המצות, ולהסיר כל מונע מבית ומבחוץ" (לקו"ת שה"ש לב, א-ב). אולם בשלב זה של עבודת האדם הקליפה והישות נשארה דבר המנגד לקדושה, רק שהאדם מתגבר עליה.

אך, תכלית הכל היא לבוא לבחי' 'אתהפכא', היינו, להפוך את הקליפה עצמה מרע לטוב, על דרך המאמר רז"ל (ברכות רפ"ט) "בכל לבבך" – בשני יצרך, שתכלית הכוונה היא להפוך את היצר הרע ונפשו הבהמית מרע לטוב, כלומר, שגם היצר הרע יתאווה לדברים טובים וקדושים. וזהו שנקרא בזהר 'להפכא חשוכא לנהורא' – שתמורת מציאות של קליפה שמעלמת על אורו ית', תיהפך למציאות של קדושה ואור.

"וזהו ענין שריפת נפש הבהמיות המתאוה תאוה רוחנית, שיתבטלו בחי' הכלים שמלובשים בהם האהבות הרעות, והוא גם ע"י הכרח וכפיי', דהיינו, שמה שיחשוק לעשות, לא יעשה בפועל ממש, כמו עוצם עיניו בראיית הרע, שתבטל הראי' בפועל ממש, ולא תשאר רק החשק בלבד, והוא בהכרח שיתבטל, ונעשה רק כמו בחי' אפר משריפת הפרה, שהוא ענין החומר בלתי צורה כו'" (מאה"ז תקס"ה).

והנה, על ידי אתכפיא זה – שמבטל הכלים שבהם מלובש הרצון זה, ולהיות דוחה אותן ממנו לגמרי – הרי זה על דרך משל כמו שריפת הפרה, שהג' יסודות אש רוח מים שהיו בדרך הרכבה בה חלפו וכלו על ידי השריפה, ונשאר רק עצמותה, שהוא האפר.

כך, כשנפרדו הלבושים צואים – מחשבה ודיבור ומעשה דהאיסור – מן הנפש הבהמית, ונשאר רק עצם כח המתאוה דנפש הבהמית כאשר הוא בעצמותו, ואינו מורכב ומלובש במחשבה ודיבור ומעשה דאיסור.

וזהו בחינת האפר.

- היינו, עצם הכח המתאוה דנפש הבהמית כאשר הוא בעצמותו בלי הלבושים הצואים (הג' יסודות האחרים), זהו בחי' האפר.

ואז - אחרי שנשאר רק עצם כח המתאוה, בלי הלבושים הצואים, **יוכל להפוך אחר כך כח המתאוה זה מהקצה אל הקצה[64], מאהבה רעה לאהבת ה', וכמו שכתוב[65] "ואהבת בכל לבבך" – בשני יצריך[66], שגם היצר הרע ישוב לאהבת ה' ממש.**

"ואותה [תאוה וחשק] יכול להפוך מן הקצה לקצה, עד שתוכלל בקדושה ממש, כענין מה שאמר 'מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי' כו', מפני שנפרד האור מן הכלי, ממילא אין לו שום רצון זר זולת לה' לבדו כו'" (מאה"ז תקס"ה).

והיינו, שמבחינת 'אתכפיא' יבוא לבחינת 'אתהפכא חשוכא לנהורא'[67].

"וזהו ענין 'אתכפייא סטרא אחרא', וענין 'אתהפכא שאחר 'אתכפיא', כמ"ש ב'לקוטי אמרים' [- תניא].

"דהיינו, בביטול הכלי והלבוש של אהבה כנ"ל, זהו בחי' 'אתכפיא', כי בהכרח וכפיי' בלבד דיו, דהיינו, רק שיעשה שלא כרצונו ותשוקתו כו', בין בסור מרע כנ"ל, ובין בעשה טוב, כמו בענין תפלה ותלמוד תורה וצדקה, שיעשה אעפ"י שאינו חפץ כו', וכמ"ש במ"א.

"ואח"כ נשאר רק בחי' עצם התשוקה והאהבה, ולהיותה בבלתי כלי ולבוש, נעשית כמו חומר בלא צורה, ויכולה להתהפך כנ"ל [לאהבה את ה'], וזהו בחי' 'אתהפכא חשוכא לנהורא' כו'" (מאה"ז תקס"ה).

נמצא, רק על ידי 'אתכפיא' יוכל לבוא לידי 'אתהפכא', כי מתחילה צריך להפשיט את רצונו מלבושים הצואים, ואזי ביכולתו להפכו להתאוות לקדושה, כי אינו מלובש בכלים זרים עוד.

וזהו ענין "שמע ישראל"[68] – ['שמע', אותיות] שֵׁם ע'.

מה שמבואר לעיל בענין שריפת הפרה, שהיא עבודת האדם להפוך רצונו, שתמורת התלבשותו בתאוות זרות, יהי' לה' לבדו – זהו ענין מה שמובא בספרי קבלה ד'שמע (ישראל)', הוא אותיות שם ע', כפי שממשיך.

דהנה, ע' רבתי זהו ז' מדות דקדושה הכלולים מיו"ד.

הע' ד'שמע' הוא באותיות גדולות (ע' רבתי) כפי שנכתב בתורה. ומספרו של ע' הוא שבעים, שכן ע' זה מורה על הז' מדות דקדושה (חסד, גבורה, תפארת וכו') כפי שכל אחת כלולה משאר המדות וספירות עליונות (חב"ד, חג"ת, נה"י), דביחד זהו שבעים.

והסיבה שענין זה מרומז בע' רבתי דוקא היא מפני כי מדות הללו הן המדות עליונות דעולם התוהו, ששם מתגלה אורו ית' בגילוי רב ועצום, באופן של גדלות (בניגוד להאור

64) ראה לק"ת פ' ואתחנן ב, ג. פ' שלח מ, ב. אוה"ת סידור ע' נט.

65) דברים ו, ה.

66) ברכות פ"ט, מ"ה.

67) ראה זהר בהקדמה ד, א. זהר ח"ג רסז, א.

68) דברים ו, ד.

האלקי בעולם התיקון, שהוא אור מועט שלפי ערך הכלים), ולכן, המדות שם הן בגדלות מצד האור הגדול שמתלבש בהן.

והן ע' נפש דיעקב[69].

וזהו סוד ענין הע' נפש של יעקב, שהם מורים על ע' מדות עליונות אלו דקדושה. כי יעקב מורה על הקדושה (לעומת הע' נפשות [ל' רבים] של עשו), והשבעים נפשות של יעקב הם כנגד ע' בחינות אלו, כל הז' מדות כפי שכלולים מיו"ד.

ועל ידי שבירת הכלים שהיתה בז' מדות הנ"ל, בחינת ז' מלכין קדמאין דתהו דארץ אדום, "וימלוך וַיָּמָת כו'"[70] – נתהוו מזה המדות רעות, גם כן ע' בחינות.

מבואר לעיל שבע' מדות אלו האיר אור גדול עד מאוד, שהוא האור של עולם התוהו, ומאחר שאור זה היה גדול מדאי עבור הכלים של הז' ספירות, לכן, נשברו ונפלו למטה. וכמו עד"מ אדם המסתכל באופן ישר על אור השמש, שעיניו מתקלקלים רח"ל מחמת גודל האור והגילוי, כי אינם כלים להכיל בתוכם אור גדול כזה, ובמילא 'נשברים' כביכול.

ומחמת שבירה זו נתהוו מהמדות עליונות דקדושה מדות רעות, שהם גם כן ע' בחינות, אלא שהן בקליפה (כמו עד"מ דתמורת האהבה לה', נעשה האהבה והחשק לתאוות ותענוגי עולם הזה). והסיבה לזה היא, דאחרי נפילה וירידה זו בהמדות עליונות, הרי לאחר כמה ירידות וצמצומים בהחיות אלקית שהאירה במדות הללו, נעשית בהעלם גדול, ובמילא אינו נרגש כל כך מקור חיות זו שהוא בקדושה, ונסתעפו מזה מדות רעות.

וזהו הסוד הטמון במה שנאמר גבי הז' מלכי אדום 'וימלוך וימות'. דז' מלכים אלו הם כנגד הז' מדות עליונות של עולם התוהו, שהם היו מדריגות מאוד נעלות בקדושה, אבל מחמת גודל גילוי האור שהיה שם, שלא יכלו הכלים של המדות לסבול אור גדול ועצום כזה, ממילא נשברו הכלים, וזה מרומז במה שכתוב 'וימות'. דמקודם לכן מלכו והיו ספירות עליונות מאוד, ואחרי כן מתו ונשברו (כדאיתא בזהר: 'אין מיתה אלא נפילה').

וצריך לברר המדות רעות ולהעלותן לשורשן לבחינת ע' רבתי.[71]

וזוהי עבודת האדם עלי אדמות, לברר מדות רעות הללו ולהעלותן שוב לשורשן בקדושה, בבחי' ע' רבתי כנ"ל. דהיינו, אורות עליונים אלו שהאירו בתוך המדות עליונות, הנה, לאחרי שבירת הכלים נפלו בתוך כל הדברים הגשמיים שבעולם, ועתה נמצאים בהם בגלות נצוצות דקדושה.

"כי הנה, עיקר התורה והמצוות הוא להבדיל בין הטהור ובין הטמא, דהיינו, בחי' בירורים, לברר הטוב מן הרע, שעל ידי השבירה דמלכין קדמאין דתהו נפלו רפ"ח ניצוצין דתהו ונתלבשו בנוגה להיות מעורבים טוב ורע כידוע, והם צריכים עלייה, והיינו, ע"י שיתבררו ויופרדו תחלה מו הרע הקשור בהם, ואז יהיו יכולים אחר כך להתעלות למעלה למקור שורשן.

"והוא ענין המצוות מעשיות מ"ע ומל"ת, שע"י הל"ת נפרד הטוב מן הרע, וע"י העשיה הוא בחי' עליית הטוב למעלה כו'. דהיינו, עד"מ כשעושה איזה מצוה, כגון שנוטל אתרוג לנענע בו, או צמר ועושה ממנו ציצית, שהאתרוג והצמר הם מבחי' נוגה, שהטוב מעורב שם ברע, וכשעושה בו המצוה הרי הוא ממשיך בו השראת אור א"ס, ונכלל הטוב (דניצוצות דתהו שנתלבש בתוך האתרוג והצמר על ידי השבירה) באור א"ס הנמשך ע"י המצוה הזאת.

"ואמנם, זה אינו כ"א כשנתברר תחלה ונפרד מן הרע ונעשה בחי' כלי להשראת אור א"ס, אזי ע"י שיעשה המצוה ימשיך אור א"ס להיות שורה בו, ועי"ז יתכלל בו כו'. והוא ענין דקדוקי המצוות, להיות האתרוג כך וכך דוקא, ובאם שחיסר בו אחת מדקדוקיו הוא פסול. וכן הציצית אם חסר חוט א' הם פסולים, דהיינו, שאינם בחי' כלי להשראת אלקות.

"ועכ"פ מובן מזה שעיקר התורה והמצוות הוא לברר הטוב מן הרע, שנתערב על ידי השבירה – להפרידו מהרע, ולהעלותו לשורשו כו'" (לקו"ת שלח לז, ב).

וזהו שֵׁם ע'.

על פי זה יבואר ענין בחי' שם ע' (אותיות 'שמע' כנ"ל) – שזה מורה על בירור ועליי' זו בהמדות רעות, דכאשר הם

---

69) בראשית מו, כז.

70) בראשית לו, לב-לג והלאה.

71) ועיין מ"ש מזה בד"ה 'וכל בניך למודי' [לקו"ת ראה ל, ב], גבי: ענין 'ורב שלום'.

מתעלות וחוזרות לשורשן בהע׳ מדות עליונות, אזי הן בבחי׳ שֵׁם ע׳, בצירי, וכפי שממשיך לבאר.

[בכדי להבין מהי בחי׳ שם ע׳ בצירי, מקדים לבאר בחי׳ שם בקמץ, שזה קאי על המדות רעות הנ״ל, ועבודת האדם היא לברר ולהעלות מבחי׳ שם בקמץ, לבחי׳ שם בצירי:]

דהנה, כתיב[72] ״וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה׳ כו׳״, ׳מִשָּׁם׳ דייקא, כמו שכתוב[73] ״קָרְאוּ שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם״, כי לשון ׳שָׁם׳ הוא מקום הסטרא אחרא.

כתיב ׳ובקשתם משם את ה׳ אלקיך׳, דכוונת הכתוב על פי פנימיות הענינים היא, שעבודת האדם היא לבקש ולחפש את ה׳ מבחי׳ ׳שָׁם׳. כי ענין בחי׳ שם מרומז במה שכתוב ׳קראו שם פרעה מלך מצרים׳, דמזה מוכח ש׳שם׳ הוא שייך לקליפה וסטרא אחרא – פרעה.

כי לשון ׳זה׳ הוא דבר שיכול ממש להראות באצבעו, אשר יאמר עליו כי הוא זה, ואי אפשר לומר כך רק על הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב[74] ״זה אלי ואנוהו כו׳״, כי ״מלא כל הארץ כבודו״[75].

כדי להבין הביאור בזה מדוע ׳שם׳ קאי על הקליפה, יש להבין תחילה מדוע לשון ׳זה׳ קאי על הקדושה. ׳זה׳ מורה על דבר שיכול להראות באצבעו ממש, שהוא מיד לפני עיניו (בניגוד ל׳שם׳, ששייך לומר על דבר שרחוק מהאדם). ויתכן לומר ׳זה׳ רק על הקב״ה לבד, וכדמוכח ממה שכתוב ׳זה א-לי ואנוהו׳, והטעם לזה הוא, כי ׳מלא כל הארץ כבודו׳, דהיינו, שאלקותו ית׳ מלא כל הארץ, ומהווה ומחיה את כל העולם בכל רגע ממש, ולכן, הוא ית׳ נמצא בכל מקום וגם מיד לפני עיני האדם, ויכול לומר עליו ׳זה׳.

אבל מקום ומשכן הקליפות הוא רחוק מאד, לכן נקרא ׳שָׁם׳, כלומר: עמוק מאד למטה. וזהו שכתוב[76] ״וְשָׁם ימותו״, שהוא מקום המיתה ושבירת הכלים כו׳.

ואילו הקליפה נק׳ ׳שם׳ משום שמדריגתה היא רחוקה מאוד מהקדושה, והיא בשפלות ועמוק מאוד למטה, לכן, נק׳ ׳שם׳, דמורה על מה שרחוק מן האדם. ולכן נאמר ׳ושם ימותו׳, כי בבחי׳ ׳שם׳ וקליפה ישנו ענין המיתה ושבירת הכלים כנ״ל.

וזהו ״ובקשתם משם את ה׳ אלקיך ומצאת כו״׳, כי ׳לית אתר פנוי מיניה׳[77], ולכן, גם מבחינת ׳שָׁם׳ יוכלו למצוא את ה׳ על ידי ״ובקשתם את ה״׳, לצעוק אל ה׳ בצר לו[78] מעומקא דליבא ובחינת תשובה.[79]

וזוהי עבודת האדם ׳ובקשתם משם את ה׳ אלקיך ומצאת׳, היינו, מאחר ד׳לית אתר פנוי מיניה׳, שאין שום מקום ריקן מן הקב״ה, ש׳מלא כל הארץ כבודו׳ כנ״ל, לכן, גם בבחי׳ ׳שם׳ אפשר למצוא את ה׳. כמבואר לעיל שעל ידי שבירת הכלים נפלו ניצוצות דקדושה בתוך כל הדברים הגשמיים של עולם הזה, ועבודת האדם היא לגלות ולהעלות נצוצות אלו למקורם בקדושה. וזהו ׳ובקשתם משם׳, שצריכים לבקש ולחפש את האלקות הטמונה בתוך בחי׳ ׳שם׳ ולהעלותו שוב למקורה בקדושה.

ובנוגע לעבודת האדם עם עצמו זאת אומרת, שיכול להיות שמדותיו הם בגלות מלובשות בתאוות עולם הזה ותענוגיו, שזהו ז׳ מדות רעות, ועבודתו היא להעלותן מגלותן בתוך הקליפות, ולהחזירן לשורשן בקדושה, שירצה וישתוקק באלקות דוקא. וזה בא על ידי העבודה של ׳ובקשתם משם׳, היינו, לצעוק אל ה׳ מעומקא דליבא שיעזור אותו לצאת מגלותו, ולעשות תשובה – שלא יהי׳ שבוי ביד יצרו לרצות ולהתאוות לתאוות היתר או איסור ח״ו.

ואו, ׳אתהפכא חשוכא לנהורא׳, ומבחינת ׳שָׁם׳ נעשה ׳שֵׁם ע״, שמתעלה החיות לשורשו - לע׳ מדות דקדושה.

ואחרי עבודה זאת של תשובה, שהאדם כופה את עצמו שלא להלביש רצונו בתאוות זרות, אזי יכול להפוך ליבו לאהבת ה׳, ׳ואהבת כו׳ בכל לבבך׳, שגם יצרו הרע יבוא

72) דברים ד, כט.

73) ירמי׳ מו, יז.

74) שמות טו, ב.

75) ישעי׳ ו, ג.

76) במדבר יד, לה.

77) תיקוני זהר תיקון נ״ז.

78) ראה תהלים קז, ו. כח.

79) ועיין מ״ש מענין זה ע״פ ׳וישב יעקב׳ [תו״א כו, ד]. וע״פ ׳אני לדודי׳ [ראה לקו״ת פ׳ ראה לג, ג].

לאהבת ה' כנ"ל, דעבודה זו שייכת רק כאשר מתחילה כפה את עצמו שלא לרצות ברע, ואח"כ אפשר לעשות את העבודה ד'אתהפכא חשוכא לנהורא', להטות רצונו אל הטוב, ולהחזיר הז' מדות רעות דבחי' 'שם', להיות ז' מדות דקדושה, שזוהי בחי' שם (בצירי) ע'.

וזהו ענין שריפת הפרה לאפר כו', כנ"ל.[80]

ענין עבודה זו של בחי' 'שמע' – שם ע', להעלות מדותיו מהתלבשותן בתאוות רעות, ולהחזירן לקדושה, לאהבת ה' – זהו מה שנתבאר לעיל בענין שריפת הפרה לאפר, שריפת כל הלבושים צואים על ידי אתכפיא, והפיכת רצונו אל הטוב, אתהפכא חשוכא לנהורא.

פרק ה

עבודת השוב בפרה אדומה – המשכת אלקות ע"י לימוד התורה בכלים דמצוות

[ועתה הולך ומבאר בחי' השוב שבמצות פרה אדומה. ותחילה יסכם כי כל מה שנתבאר עד כאן זוהי עבודת הרצוא שבמצות פרה אדומה, היינו, העלאת האדם מלמטה למעלה להתכלל באלקות:]

ג. והנה, בחינת שריפת הפרה לאפר הוא להיות "ואהבת בכל לבבך" – בשני יצריך, והוא בחינת 'רצוא', 'אם רץ לבך', יסוד האש שבלב (כמבואר לעיל).

כל מה שמבואר לעיל בענין מצות שריפת הפרה זוהי עבודת הרצוא. שכן, מטרתה היא להפוך ליבו מתאוות עולם הזה לאהבת ה', לצאת מהקליפה אל הקדושה, מלמטה למעלה, להשתוקק ולהתאוות לאלקות. וזוהי תנועת הרצוא כנ"ל, שענינה הוא רצון האדם לעלות למעלה להיות נכלל באלקות.

ואחר כך צריך להיות בחינת 'שוב', והוא ענין מה שכתוב "וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי".

[תחילה יבאר מהו ענין בחי' 'מים חיים' (**מים חיים** אל כלי), ואחרי זה יבאר מה הפירוש שצריכים ליתנם בכלי:]

דכמו 'מים חיים' הם הנובעים מתחת הארץ, שמקורם הוא בהעלם בתוך הארץ, ונמשכים מההעלם אל הגילוי.

כך, הנה, הוא יתברך נקרא 'מקור מים חיים'[81], כי הוא 'סתימו דכל סתימין, וטמירו דכל טמירין'[82], 'אנכי מי שאנכי'[83].

התואר 'מים חיים' בפשטות מורה על המים שנובעים מתחת הארץ מההעלם אל הגילוי. וכך הוא ענינם למעלה – בחי' 'מים חיים' קאי על מדריגה באלקות שנובעת מההעלם אל הגילוי. והנה, הקב"ה נק' 'מקור מים חיים', שהוא המקור לבחי' זו, כי הוא ית' 'סתימו דכל סתימין', שהוא למעלה לגמרי מלהיות בגילוי אל הנבראים התחתונים (כמו עד"מ כאשר רב גדול אומר סברא עמוקה מאוד אל תלמיד קטן, הרי סברא זו בהעלם ממנו, מכיון שהוא למעלה מכלי השכל של

---

80) (והיינו, כמ"ש בפרי עץ חיים שם רפ"ח ניצוצין ושם ב"ן בגימטריא 'שם', והם מתעלים לשורשן בע' רכתי ז' תחתונות דם"ג.

ועיין מ"ש בפרשת וישלח סוף ד"ה 'ויאבק איש' כו' [תו"א כו, ג ואילך].

וזהו שהפרה באה לטהר טומאת מת, היינו, בחינת שבירת הכלים דז' מלכין הנ"ל, שנק' "וימת כו'", 'מאן דנפיל מדרגי' אקרי מית'.

ועיין מ"ש ע"פ 'ויאכילך את המן' כו' [לקו"ת עקב יג, ג].

וזהו שקורין פרשת פרה קודם ר"ח ניסן, לְיַטֵּהֵר ולבא לבחי' יציאת מצרים כו'. ועיין ברכות בא פי"ט).

81) ירמי' ב, יג.

82) זהר ח"ב פט, א. ובכ"מ.

83) "פירוש: שאין מכיר ומשיג בחי' 'אנכי' אלא אנכי בעצמי" (לקו"ת במדבר א, ב), ש"הוא בחי' עצמותו ומהותו שאינו בגדר תפיסא והשגה כלל" (שם).

וראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט ע' תו. אבן עזרא תולדות כז, יט. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' יד. פרשיות התורה ח"א ע' ר"ט. ראה לקו"ת (להאריז"ל) תולדות כז, יט. זהר וישלח קסז, ב. ויקרא יא, א. לקו"ת פינחס פ, ב. לקו"ת ראה לא, ד. סה"מ תקס"ה ע' תתפ. תקס"ו ע' מז. אתהלך ע' רב. ראה תו"א ט, ג. יח, ב. לז, ב. לח, א. נא, א. נו, א. סד, ב. סו, ב. פב, ג. פד, ג. פז, ג. קט, א. ועוד.

לשון זה 'אנכי מי שאנכי' מופיע בפי' רש"י עה"ת גבי מה שאמר יעקב לאביו כשלקח הברכות מעשו אחיו, דאמר 'אנכי עשו בכורך', ומפרש רש"י, 'אנכי מי שאנכי, ועשו הוא בכורך'. ומזה אנו רואים דלשון זה הוא מורה אל ענין ההעלם, כי בזה העלים יעקב את עצמו מאביו. ולכן משתמשים בלשון זה מחסידות כשרוצים להראות על אלקותו ית' כפי שהוא למעלה מגילוי (כמו כאן 'עלמא דאתכסיא') (התמים, עיין חסידות מבוארת).

התלמיד). וממנו יתּ׳ נובעת בחי׳ זו של ׳מים חיים׳ מן ההעלם בו יתּ׳ אל הגילוי.

[ובזה יבואר מהי בחי׳ ׳מים חיים׳:]

וממנו יתברך נמשך בחינת ׳מים חיים׳ – היא התורה, שהיא בחינת חכמה עילאה, שנאמר בה "וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה"[84], ולכן נאמר[85] "יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה", כי החכמה היא בחינת ׳עץ חיים׳.

מדריגה זו של ׳מים חיים׳ שנובעת מההעלם בו יתּ׳ אל הגילוי – היא התורה (כידוע שהתורה נקראת ׳מים׳, כמ״ש ׳הוי כל צמא לכו למים׳, ׳אין מים אלא תורה׳). שכן התורה היא בחי׳ חכמה עילאה (חכמה דאצילות), היינו, חכמתו יתּ׳ ממש. כדאיתא בזהר ׳אורייתא מחכמה נפקת׳ (התורה יוצאת מחכמה). זאת אומרת, שהסברות שבתורה – כמו אם יטעון ראובן כך ושמעון כך יהי׳ הפסק כך – הרי פסק זה הוא מצד שכן מחוייב בחכמתו של הקב״ה.

והרי בחי׳ חכמה עילאה היא מדריגה מאוד נעלית, והיא חכמתו יתּ׳ ממש, ולכן, מקודם שירדה להתלבש בהתורה הגשמית שלפנינו, היא היתה כלולה בו יתּ׳ ובהעלם לגמרי מהנבראים. וע״פ זה מובן מדוע התורה (בחי׳ חכמה עילאה) נקראת ׳מים חיים׳, שמקורה בהעלם בו יתּ׳ (כמו מים חיים בפשטות, שנובעים מתחת הארץ), ומשם יוצאת אל הגילוי בהתורה שלמטה.

והסיבה שהתורה נקראת ׳מים חיים׳ דייקא, כי חכמה עילאה היא בחי׳ חיים, וכמ״ש ׳והחמכה תחיה׳, ולכן נאמר גם ׳ימותו ולא בחכמה׳, כי בחכמה נמצא ענין החיים דוקא.

והטעם שחכמה היא בחי׳ חיים הוא, כי מדריגת החכמה היא הביטול דוקא, חכמה אותיות כח מ״ה, היינו, כח של ביטול, כמ״ש ׳ונחנו מה׳, שמשה ואהרן אמרו על עצמם, שהם אינם נחשבים למאומה קמיה הקב״ה. ומשום ביטול זה ישנה השראת אור אין סוף ב״ה ממש בבחי׳ החכמה, כי אין הקב״ה שורה אלא במה שבטל אצלו יתּ׳, כי זהו הכלי הראוי לגילוי והשראת אלקות (׳כלי ריקן מחזיק׳). ובמדריגה שישנו גילוי אלקות הרי יש חיים, כמ״ש ׳באור פני מלך חיים׳, וכן נאמר ׳ואתם הדברים בה׳ אלקיכם חיים כולכם היום׳, כי חיות הכל נמשכת מאלקות דוקא (ודבר שאינו מקושר באלקות אין לו חיים).

[ועתה יבאר מה שכתוב ׳מים חיים **אל כלי**׳:]

אך, הנה, המשכה זו ד׳מים חיים׳ הוא ׳אל כלי׳ דוקא, שהם מעשה המצות, שהם בחינות כלים.

וזהו פירוש ׳מים חיים אל כלי׳, היינו, שהמשכה זו של בחי׳ ׳מים חיים׳ הנ״ל, היא ׳אל כלי׳ דוקא. ומה הם בחי׳ הכלים שמקבלים את המשכה זו של ׳מים חיים׳? הם מעשה המצוות, שהם בחינות כלים אל ה׳מים חיים׳.

[ומבאר איך מעשה המצוות הם בחי׳ כלים:]

כי רמ״ח מצות עשה נקראים ׳רמ״ח אברים דמלכא׳[86], שכל מצוה ומצוה היא בחינת כלי מיוחד לגילוי אור.

איתא בזהר ׳רמ״ח מ״ע רמ״ח אברים דמלכא׳, ״ופירוש ׳אברין דמלכא׳, היינו, כמו שהאבר הוא לבוש שבו מתלבשת הנשמה, שכח המעשה מלובש בידים, וכח ההילוך מלובש ברגלים, והאבר ההוא נעשה כלי ולבוש מיוחד אל הכח ההוא המתלבש בתוכו. כך, עד״מ, למעלה הרמ״ח מ״ע הם בחינות כלים ולבושים לבחינת אור א״ס ב״ה הנמשך בהן **ועל ידן״** (תו״א פ׳ ויקהל פז, ב).

[מביא דוגמאות לזה איך שמצוות פרטיות הן כלים להמשכות שונות של אלקות:]

כמו בתפילין – הגילוי בבחינת מוחין, ובצדקה – בבחינת חסד כו׳.[87]

כמו שכל אבר הוא כלי לאור וחיות פרטי מהנשמה, כך כל מצוה היא כלי מיוחד לגילוי והארה אחרת מאור אין סוף ב״ה.

דמצות תפילין הוא כלי לגילוי אלקי מבחי׳ מוחין. כי מבואר בספרי קבלה שהד׳ פרשיות של תפילין הם כנגד הד׳ מוחין עליונים, וכאשר האדם מקיים מצות תפילין, הרי נמשך עליו מבחי׳ המוחין עליונים.

---

84) קהלת ז, יב.

85) איוב ד, כא.

86) ראה תיקוני זהר תיקון ל׳.

87) **(ועיין מ״ש בד״ה ׳ראיתי והנה מנורת זהב׳. ובד״ה ׳וקבל היהודים׳).**

ומצות צדקה היא כלי לבחי' חסד עליון של הקב"ה (חסד דאצילות). דהיינו, כאשר האדם נותן פרוטה לעני, הרי ידו נעשית כלי להמשכת אור עליון של חסד דאצילות, 'חסד דרועא ימינא'. דמאחר שהכלי שהאדם עושה הוא בבחי' החסד (גומל חסד עם העני), לכן נמשך כנגד זה אור אלקי בבחי' חסד.

וכן אותיות התורה הם גם כן בחינות כלים כו'.[88]

וכמו שכל מצוה היא בחי' כלי להמשכה מיוחדת של אלקותו ית', כן הוא באותיות התורה, שהן ג"כ בחינות כלים. כלומר, כמו האותיות בפשטות הן כלים, שאותיות ותיבות מכילות תוכן מסויים (אם רעיון שכלי, או תיאור רגש שבלב, וכיוצא בזה). וכאשר האדם לומד התורה ואומר אותיות התורה בפיו, הנה, על ידי זה נמשכים גילויים אלקיים עליונים, בכל אות המשכה אחרת השייכת לאות זו דוקא.

וכל זה הוא בחינת 'שוב לאחד', והיינו, שלאחר בחינת ה'רצוא', שהוא ענין אפר הפרה, צריך להיות בחינת 'שוב' – להמשיך גילוי אור אין סוף ב"ה מלמעלה למטה על ידי עסק התורה והמצות.

"וזהו 'ונתן עליו מים חיים אל כלי', שלאחר שהי' בחי' העלאת מ"ן באפר הפרה, כי הרי מתבאר מכל הנ"ל באפר דפרה שהוא רק בחי' עליי' ובירור הרע מהטוב, שיתעלה ויכלל למעלה כו', אח"כ צריך להיות בחי' המשכת מ"ד, שהוא בחי' ה'שוב' כנ"ל, והוא ענין גילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה בכלים מכלים שונים, ברמ"ח מ"ע, שזהו ענין 'מים חיים אל כלי' כו'" (מאה"ז תקס"ה).

וכידוע, שעבודתו העיקרית של האדם היא בחי' 'שוב' דוקא, היינו, המשכת אלקות למטה על ידי קיום התורה והמצוות, כמ"ש 'לא לתוהו בראה, לשבת יצרה' (ישעי' מה, יח), דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא. ולכן, כל תכלית עבודת הרצוא היא רק שעל ידי זה יבוא האדם לעבודת השוב. רק שבכדי להגיע לעבודה זו דשוב, מתחילה מוכרחת להיות העלאת האדם למעלה כדי שיגיע לשורש המשכה זו וימשיך משם למטה.

ובמילים אחרות: אם אין האדם עולה למעלה, הרי בכלל לא שייכת עבודת השוב, דמהיכן ישוב אם לא עלה?

והמשכה זו היא ממקור מים חיים ממש, שהוא בחינת מקור התורה – אין סוף ב"ה.

המשכה זו של ה'שוב' שבאה אחרי ועל ידי התעוררות הרצוא, היא ממקור מים חיים ממש, כמבואר לעיל, שהוא בחי' מקור התורה, אין סוף ב"ה ממש (שנק' מקור מים חיים – מקור התורה שנקראת 'מים').

כי הנה, יתכן אשר האדם יקיים תורה ומצוות ללא הקדמת הרצוא, וגם אז ימשיך אלקות למטה, אולם ההמשכה לא תהי' ממקור מים חיים ממש, אלא מהמדריגה הפרטית שאליה שייכת מצוה זו. דהיינו, בתפילין ימשיך מבחי' המוחין העליונים, או בצדקה מבחי' החסד דאצילות. אבל כאשר מקדים עבודת הרצוא לפני קיומו של המצוה, אזי ימשיך ממקום גבוה ונעלה מזה, היינו, ממקור מים חיים, שמשם נובעת החיות אלקית המתלבשת בתוך המוחין ומדות דאצילות.

[מבאר הטעם מדוע המשכה זו היא ממקור התורה ממש (כמובא לעיל בתחילת המאמר, בחי' אותיות החקיקה), היינו, כיצד ביכולת האדם להגיע למדריגה זו ולהמשיך ממנה:]

כי 'רוח אייתי רוח ואמשיך רוח'[89], שעל ידי 'אם רץ לבך' כו' ו'אתהפכא חשוכא לנהורא' דנפש הבהמית, שזהו בחינת תשובה [כנ"ל בענין שם ע'], על ידי זה ממשיך מבחינת מקור מים חיים כו'.

ידוע הכלל המובא בספרי קבלה ש'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא', שעל ידי התעוררות האדם למטה בעבודתו את ה', ממילא תומשך מלמעלה המשכה עליונה בהתאם להתעוררות זו. וכן זוהי כוונת הזהר באמרו 'רוח אייתי רוח ואמשיך רוח', דרוח התעוררות האדם מלמטה מעוררת וממשכת רוח והמשכה מלמעלה. ע"ד אמרם ז"ל 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה'. דכל המשכה הבאה מלמעלה מוכרחת להיות לה מקודם התעוררות מלמטה מצד האדם.

ולפי ערך התעוררות האדם מלמטה, כך יהי' מקור המשכתו מלמעלה, ר"ל, אם מתעורר באהבה ורצוא במקצת לבד, אזי ימשיך ממדריגה תחתונה יותר באלקות, ואילו כאשר מתעורר באהבה עזה ותשוקה להתכלל בו ית', אזי ימשיך משם, היינו, ממקור מים חיים ממש.

---

88) (ועיין מ"ש בפרשת מקץ בד"ה 'נר חנוכה כו' ומזוזה מימין' כו').

89) זהר ח"ב קסב, ב.

וזהו ענין המובא בתחילת המאמר דכל ענין מצות פרה אדומה הוא כללות התורה, דכל מצוות התורה מיוסדים על ענין שתי תנועות אלו דרצוא ושוב, ומכל הנ"ל נמצינו למדים דתוכנה הפנימי של מצות פרה אדומה הוא שתי עבודות אלו דרצוא ושוב, שריפת הפרה לאפר – רצוא, ונתינת המים חיים אל כלי – שוב.

וזהו גם מה שהובא לעיל בענין פירוש הכתוב 'זאת חוקת התורה', "כלומר: שעל ידי מצות פרה אדומה – שהיא חוקה – תמשיכו למעלה בחי' 'אותיות החקיקה' של התורה, להיות מְשָׁם ממש יורד ונמשך בבחי' 'אותיות הכתב', דהיינו, בתורה שבכתב, ומתורה שבכתב יומשך גילוי זה בתורה שבעל פה" (ל' אדמו"ר הזקן לעיל פ"ב).

כי על ידי עבודת הרצוא של מצוה זו, האדם מגיע לשורש התורה למעלה – מקור מים חיים, אותיות החקיקה – ומשם ממשיך על ידי קיום התורה והמצוות ('מים חיים אל כלי'), 'לעשות' את התורה להיות תורה ומצוות שמוארים עם אור אלקי עליון מאוד.

[על פי הנ"ל יבאר הטעם הפנימי לאחת ההלכות הקשורות לשריפת הפרה אדומה:]

ולכן, צריך להיות נתינת האפר על גבי המים[90], כי גם אחר בחינת 'שוב', מכל מקום, צריך להיות ניכר רישומו של ה'רצוא', כי צריך להיות תמיד 'רצוא' ו'שוב'.[91]

"אך, צריך שיראה האפר על גבי המים החיים כידוע בדברי רז"ל, לפי שבחי' הרצוא צריך להיות בבלתי הפסק כלל, גם לאחר שנתגלה בעסק התורה והמצוות ממקור החיים כו', וכמאמר רז"ל: 'האומר אין לי אלא תורה, אפי' תורה אין לו' כו'.

"והטעם הוא: לפי שידוע המאמר ד'רוח אייתי רוח ואמשיך רוח', דמה שאדם מתעורר ברצון, רוח התעוררות זה אייתי ואמשיך רוח עליון מלמעלה למטה כו', ואם אין לו הרוח של בחי' ההתעוררות שירצה ויחשוק בכך, לא ימשיך כלום מלמעלה למטה, על כן, כדי שתמיד יאיר אור א"ס בתורה ומצוות שיעשה, צריך שיהי' הרצוא בתמידות, ולא יופסק ויוכלל במעשה הטוב שעושה עד שלא יוכר, כי אז לא ימשיך כלום, וזהו שצריך שיהי' האפר על פני המים החיים, ולא יוכלל בהם" (מאה"ז תקס"ה ע' תרעח).

[מביא עוד טעם פנימי להלכה זו:]

בשגם כי האפר וה'רצוא' הוא הגורם המשכת המים חיים ממקור מים חיים כנ"ל.[92]

ועוד, דהיות אשר הרצוא והתשוקה לעלות למעלה הוא הגורם המשכת המים חיים ממקור מים חיים כנ"ל, לכך, צריכה להיות נתינת האפר על גבי המים – כי העיקר והשורש של בחי' השוב הזה הוא נמשך מחמת עבודת אפר הפרה – הרצוא, לכן הוא על גבי המים, כי הוא עיקר הגורם כאן.

פרק ו

טעם הפנימי מדוע השליכו אל תוך שריפת הפרה 'עץ ארז, אזוב ושני תולעת'

[מעתה הולך ומבאר השלב הבא במצות פרה אדומה על פי פנימיות הענינים:]

ובזה יובן גם כן מה שכתוב[93] "וְלָקַח הַכ�ֹּהֵן עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלַעַת, וְהִשְׁלִיךְ אֶל תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה".

[תחילה יבאר ענין בחי' ה'שני תולעת' בעבודת ה', ועל פי זה יבואר הטעם מה שצריכים להשליך **השני תולעת** אל תוך שריפת הפרה (ולהלן יבאר ענינם של העץ ארז ואזוב):]

דהנה, כתיב[94] "אַל תִּירְאִי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי יִשְׂרָאֵל", ואמרו רז"ל[95]: 'מה תולעת זו אינה מכה

---

90) רמב"ם הל' פרה פ"ט, ה"א.

91) וכמ"ש במקום אחר בד"ה 'וכל העם רואים' כו' [תו"א עג, ד].

92) (ועיין מ"ש בד"ה 'ואהיה אצלו אמון', בענין: 'אני תורתך שעשעתי'.

ועיין מ"ש בכמ"א ע"פ הזהר פרשת תזריע (דף מ"ט א') [ביאה"ז לכ"ק אדה"א עג, א ואילך], בענין: 'הזה עליהם מי חטאת' – שיורי טלא דבדולחא כו'.

ועיין מ"ש בביאור ע"פ 'ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי' כו').

93) במדבר יט, ו.

94) ישעי' מא, יד.

ארזים אלא בפיה, כך ישראל אין להם אלא תפלה' כו'.

"ענין התולעת הוא עד"מ התולעת, הנה, ידוע שאין כחו אלא בפיו בלבד, שפיה יכולה להרקיב גם ארז הקשה ועב, לפי שיש כח גדול להחריב בפיה יותר מפי חרב כו'.

"וכמו כן הנמשל בכנסת ישראל, דכתיב בהו: 'אל תיראי תולעת יעקב', שנקראים תולעת שאין כוחם אלא בפיהם בלבד" (מאה"ז תקס"ה).

דהיינו, יש כח גדול בפיהם של ישראל על ידי תפילתם, שבזה הם משברים ומבטלים כל הקליפות והחיצונים.

וכן בדיבור התורה, וכמאמר רז"ל[96] גבי דוד, כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, וכמאמר רז"ל על פסוק "הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב כו'.[98][97]

ועל דרך זה הוא בנוגע ללימוד התורה, דעל ידי שמוציא דברי תורה בפיו דוקא, יש לו כח גדול לבטל כל החיצונים, כנ"ל בענין התולעת.

השייכות שישנה בין לימוד התורה וענין התולעת נראה מדברי רז"ל גבי דוד המלך, דאמרו רז"ל דכשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, ומפרש רש"י שם "כופף עצמו ידיו ורגליו ביחד ויושב לארץ [כתולעת]".

אמנם, הרי ישנם הרבה דברים שיכולים להיות דמיון לזה, ומזה שנקטו רז"ל הדוגמא בתולעת דוקא, זהו מפני שכוחו בפיו דוקא, כנ"ל.

וזוהי גם הכוונה הפנימית במאמר רז"ל על הפסוק 'הקול קול יעקב' – 'אין לך תפלה שמועלת שאין בה מזרעו של יעקב', היינו, שיש כח מיוחד לישראל על ידי תפילתם, שהיא בפיו דוקא.

והענין:

- לבאר המעלה והכח בדיבור דוקא (בתפילה ובתורה).

כי עסק התורה, הנקרא 'מים חיים' (כנ"ל)**, צריך להיות בדיבור דוקא, וכמו שכתוב[99] "ודברת בם", ולא סגי בהגיון במחשבה לבד.**

עסק התורה הנקרא 'מים חיים' – היינו, חכמת התורה – על פי הלכה צריך להיות בדיבור דוקא, ואי לאו אינו יוצא ידי חובתו במצות תלמוד תורה, וכמ"ש 'ודברת בם', ואמרו רז"ל: 'בדברי תורה הכתוב מדבר', דהיינו, שצריך להוציא דברי תורה בשפתיו דוקא, ואינו מספיק בהגיון במחשבה לבד לצאת ידי מצוה זו[100].

ונמצא, שיש ענין מיוחד בכח הדיבור דוקא דלימוד התורה.

[כאן בא להורות עוד יותר ענין המיוחד בכח הדיבור דוקא:]

וכנודע גם כן שֶׁכָּל המצות צריך לקיימן במעשה ודבור ומחשבה.

כתוב בכתבי האריז"ל, שכל נשמה צריכה לבוא בגלגול אחר גלגול עד שמקיימת כל התרי"ג מצוות במעשה דיבור ומחשבה, ורק על ידי זה יוכל האדם לתקן נפשו להיות ראויה ומתוקנת ליכנס לעולם הבא, מדור הנשמות אחרי הסתלקותה מהגוף.

וגם המצות שאינן נוהגות אלא בפני הבית, שאי אפשר לקיימן במעשה [עכשיו]**, אבל בדיבור אפשר לקיימן, וכמאמר רז"ל[101]: 'כל העוסק בתורת עולה, כאלו הקריב עולה' כו'.**

הגם שצריך האדם לבוא בגלגול אחר גלגול עד שיקיים כל המצוות במחשבה דיבור ומעשה, הנה, ישנו ענין מיוחד בכח הדיבור דוקא, וכדמוכח ממה שאנו מוצאים שגם המצוות שאינן נוהגות בזמן הזה (כמו קרבנות), שאי אפשר לקיימן במעשה עכשיו, אבל בדיבור דוקא אפשר לקיימן, וכמאמר רז"ל: 'כל העוסק בתורת העולה [-שלומד הלכות קרבן עולה בפיו דוקא], כאילו הקריב עולה'.

ומזה אנו רואים שישנו ענין מיוחד בכח הדיבור, שהוא צריך להיות בתמידות דוקא (אף שלא בזמן הבית). והטעם

---

95) זהר ח"א קעח, א. תנחומא בשלח, ט. ראה לקו"ש-כח ע' 335.

96) **(במועד קטן דף ט"ז ע"ב).**

97) בראשית כז, ב. גיטין נז, ב.

98) **ועיין מזה בזהר סוף פרשת וישלח (דף קע"ח א') ובפרשת תרומה (דף קל"ט א').**

99) דברים ו, ז.

100) שו"ע אדמו"ר הזקן הל' תלמוד תורה פ"ב הלכה י"ב.

101) מנחות קי, א.

לזה יבאר להלן בסמוך, ובקיצור: כי הקליפות והחיצונים רוצים לינוק מחיות הקדושה, ובכוח הדיבור דוקא (בתורה ותפלה) אפשר למנוע יניקה זו, לכן תמיד צריך להיות ענין הדיבור כדי להפריד ולמנוע יניקה זו.

והענין הוא:

- לבאר מדוע יש בכוח הדיבור דוקא ענין מיוחד, מה שאין כן בשאר כחות נפשו – מעשה ומחשבה.

שעל ידי הדיבור בדברי תורה נמשך ומתלבש כח הדיבור העליון בְּפִי הַמְדַבֵּר, וכמו שכתוב[102] **"וְדָבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ"** - דברי הקב"ה ממש בפי האדם**, וכמ"ש במקום אחר בכמה דוכתי**[103]**.**

הכח המיוחד שבדיבור דוקא – אשר מצד זה בכוחו דוקא לבטל את כח החיצונים, כהתולעת כנ"ל – הוא "מפני שע"י הדיבור בתורה נמשך כח עליון בפי המדבר, עד שנמשל לתולעת שכוחה גדול בפיה להרקיב ארזים קשים, כמו כן יש בכוח פי המדבר דברי תורה להרקיב יניקת החיצונים ולבערם מן העולם, וכמ"ש 'ובערת הרע מקרבך', לפי שזה הדיבור הוא דבר ה' ממש, כמ"ש 'ודברי אשר שמתי בפיך'" (מאה"ז תקס"ה).

כלומר, הכח המיוחד בדיבור אינו מצד עצמו, אלא מפני שכאשר האדם מדבר דברי תורה הוא ממשיך בפיו דברי הקב"ה ממש, והוא בכח הדבר ה' לבטל ולהכרית כל החיצונים שלא ינקו חיותם מהקדושה (וראה בהגהת הצ"צ כאן ליתר ביאור בענין כח דיבורו ית' שמתלבש בפי הלומד תורה).

וזהו ענין 'תולעת יעקב' שכחו בפיו דייקא.

וזוהי הסיבה הפנימית לתוקף זה שבכח הדיבור בתורה ובתפילה, שהוא מצד הדבר ה' שמלובש בדיבור האדם, שבכוחו דוקא לגרש ולבטל החיצונים.

וזהו עיקר בחינת מְדַבֵּר, וכמ"ש במבוא שערים שם [נסמן בהגהת הצ"צ לכאן], כי ההבדל בין חי מדבר, לחי בלתי מדבר, הוא בפה כו'.

וזהו הטעם מדוע האדם נקרא בשם 'מדבר' דוקא, ולא 'בעל שכל' וכיוצא בזה, כי עיקר מעלתו הוא בכח הדיבור דוקא, כנ"ל.

אך, הכח הזה - להמשיך דיבור העליון בפי המדבר, **היינו, כשיהיה הדיבור בדברי תורה בבחינת ביטול, כמו שכתוב**[104] **"ולא תחללו כו' [את שם קדשי]" – שלא לעשות חלל ומסך מבדיל.**

הכח הזה בדיבור האדם מחמת התלבשות דבר ה' בדיבורו (שזהו דבר ה' שיוצא מפיו), אינו אלא כאשר דיבורו בדברי תורה הוא בבחי' ביטול – ללא הרגשת ישות ומציאות האדם. כי כאשר האדם הוא מלא עם מציאות עצמו, הרי אינו יכול להתגלות בו דיבורו ית', כי כביכול אין כאן מקום לגילוי זה, ד'כלי מלא אינו מחזיק', אלא 'כלי ריקן' דוקא [מישות ומציאות עצמו] 'מחזיק'. ומכיון שאינו שורה ומתלבש בו דבר ה' בעסקו בתורה, במילא אין בכח דיבור האדם מצד עצמו לבטל ולגרש החיצונים, ואז הם יכולים לינוק חיותם מהקדושה.

וזהו פירושו הפנימי של הכתוב 'ולא תחללו את שם קדשי', היינו, דמלבד משמעות הפשוטה של הכתוב ש'תחללו' הוא מלשון חול וחילול, כלומר, שלא לעשות חילול

---

102) ישע' נט, א.

103) (ועיין מ"ש בפרשת יתרו בד"ה 'בחדש השלישי' בפירוש 'לאמר' דתחלת עשרת הדברות.

ועיין מה שכתוב שם סוף ד"ה 'משה ידבר'.

ועיין מ"ש סוף ד"ה 'ביום השמיני עצרת' [לקו"ת שמע"צ פד, ב], גבי: 'ואשים דברי בפיך, ובצל ידי כסיתיך'.

ובד"ה 'וארשתיך לי' [לקו"ת פ' במדבר ח, ד], בענין פירוש 'את ה' האמרת היום' כו'.

ומ"ש סוף ד"ה 'להבין מ"ש ביום השמיני עצרת' [לקו"ת סוכות פא, ג], גבי: 'תען לשוני אמרתך'.

ועיין מ"ש מענין הדבור בדברי תורה בד"ה 'קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא, אם בהרת קדמה' כו' [לקו"ת תזריע כב, ב ואילך].

ועיין בזהר סוף פרשת משפטים (דף קכ"ג א'), בענין: 'דעת גניז בפומא' כו'.

ומ"ש על זה בספר מבוא שערים (שער שלישי ח"ב פ"ג).

ועיין ברבות כי תשא פמ"א, גבי: 'נתן לו מתוך פיו כו', מפיו דעת' כו', עיין שם.

ועיין מ"ש בד"ה 'ויאמר כו' מי שם פה לאדם' כו'.

ועיין בספר של בינונים [תניא] חלק א' סוף פ"ה.

וזהו שכתוב "למען תהיה תורת ה' בפיך" כו', 'בפיך' דייקא - שדבר ה' ממש ('תורת ה'') בפי האדם).

104) ויקרא כב, לב.

ה', הרי 'תחללו' הוא גם מלשון חלל ומקום פנוי, ר"ל, שבא הכתוב להזהיר את האדם שלא לעשות חלל ומסך מבדיל בינו לדיבורו ית' על ידי שהוא בבחי' יש ומציאות בפני עצמו, שכן בזה הוא כאילו דוחה רגלי השכינה, שלא יוכל להתגלות בו דבר ה', כמאמר רז"ל: 'אין אני והוא יכולים לדור בעולם', כי אין מקום בליבו למציאות אחרת חוץ ממציאות עצמו.

[מבאר כיצד בחי' ביטול זה שצריך להיות בעסק התורה מרומז גם כן בענין התולעת:]

וזהו בחינת תולעת, היינו, שיהיה בבחינת ביטול, בבחינת "נבזה בעיניו נמאס"[105], "ואנכי תולעת ולא איש"[106], ועל ידי זה יהיה הכח בפיו כשמדבר דברי תורה להיות "וְאָשִׁים דְּבָרַי – ממש – בְּפִיךָ"[107].

מלבד ענין המיוחד בתולעת שכוחו בפיו דוקא, כמבואר לעיל, הנה, יש בה עוד ענין ומעלה – המורה על בחי' ביטול זה שמוכרח להיות בלימוד התורה. כי התולעת היא בריה שפלה שרוחשת על הקרקע, דזה מורה על בחי' ביטול גדול, כמאמר דוד המלך על עצמו 'נבזה בעיניו נמאס', 'ואנכי תולעת ולא איש', שנחשב בעיני עצמו לתולעת שפלה, ולא כאיש, מחמת גודל הביטול שהיה בו. ועל ידי ביטול זה יהיה הכח בפה האדם כשמדבר דברי תורה שיקויים בו מה שנאמר 'ואשים דברי בפיך', שדבר ה' ממש יתגלה בפיו ('דברי בפיך').

ועל ידי זה יהיה עצום כח פיו לגרש ולהפריד ניקת החיצונים.[108]

על ידי זה שיהי' בביטול ובמילא יתגלה בו דבר ה' ממש, אזי יהי' כח פיו תקיף ועצום לגרש ולהפריד ניקת החיצונים מהקדושה.

וכמו שכתוב בפרי עץ חיים[109] בענין 'עולת תמיד' – 'עולת' אותיות 'תולע', והוא בחינת 'תולעת יעקב', ועל זה נאמר[110] "צו את בני ישראל כו', להקריב", אותיות 'להרקיב', כמו התולע שמכלה ומרקיב את עץ החזק כו'.

על דרך מה שמבואר לעיל (בענין מעלת התולעת), זהו גם מה שכתוב בפרי עץ חיים בענין קרבן העולה. ד'עולה' אותיות 'תולע' (תולעת כנ"ל), וזהו גם כן ענין 'תולעת יעקב' הנ"ל, שכוחו בפיו בתנאי שיהי' בביטול דוקא. וזהו מה שנאמר שם בענין קרבן העולה – 'צו את בני ישראל להקריב', ד'להקריב' הוא אותיות 'להרקיב', היינו, כמו התולעת שמכלה ומרקיב את העץ החזק. וידוע ש'תפילה במקום קרבנות תיקנוה', היינו, שיש שייכות מיוחדת בין עבודת התפלה לענין הקרבנות. וזהו שמבואר לעיל דעל ידי דיבור התפלה יש בכוח האדם לגרש ולהפריד ניקת החיצונים, וכמו שבקרבן עולה נרמז ענין זה – כח התולעת בפיו – כך הוא בנוגע לדיבורי התפלה.

ולכן, ראשי תיבות 'אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה' גימטריא 'תולע', שעל ידי התורה – "ימינך נאדרי בכח"[111], שממשיך בחינת חכמה עילאה ב'חסד דרועא ימינא'[112] כו', ועל ידי זה נמשך להפריד ניקת החיצונים.

וזוהי גם הסיבה הפנימית לזה שהראשי תיבות של תפילת 'אנא בכח' הוא גימטריא 'תולע', כי תפלה זו רומזת על כח דיבורי התורה לגרש ולכלות ניקת החיצונים, כענין התולעת הנ"ל.

וזהו פירוש התפלה על פי זה:

'אנא' – שמתפללים ומבקשים מאת ה', ש'בכח גדולת ימינך' – שבכח ההמשכה אלקית שנמשכת על ידי לימוד התורה, שנק' יד ימינו של הקב"ה, כמ"ש 'מימינו אש דת למו', 'תתיר צרורה', היינו, בכח גילוי עצום זה שעל ידי התורה נמשך להפריד ('תתיר', מלשון 'מתיר אסורים')

---

105) תהלים טו, ד.

106) תהלים כב, ז.

107) ישעי' נא, טז.

108) (ועיין מ"ש בפרשת מקץ בד"ה 'רני ושמחי', בענין: **בחינת 'אחותי', שהוא מדרגת 'מארי תורה'.**

וְשָׁם בביאור ע"פ 'המגביהי לשבת', בענין: 'רב יהודה כולה תנוייה בנזיקין הוה').

109) (**שער ה' פ"ג**).

110) במדבר כח, ב.

111) שמות טו, ו.

112) זהר ח"א כו, א. ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

יניקת החיצונים מהקדושה, דעד אז היתה הקדושה ׳צרורה׳ ואסורה בידי החיצונים.

כי על ידי לימוד התורה ממשיכים מבחי׳ חכמתו ית׳ (דאורייתא מחכמה נפקת), ומדריגת החכמה היא הביטול כנ״ל, ומדריגה זו נמשכת ומאירה בבחי׳ ימין העליון, מדות העליונות, שבהן שייך ענין יניקת החיצונים כדלקמן. ואזי אין עוד מקום ליניקת החיצונים, כי ׳בחכמה אתברירו׳, היינו, שבכח החכמה דוקא לברר הקליפה ולבטלה ולשברה. כי עיקר ענין הקליפה הוא הישות ומציאות שלה, וכדי לבטל מציאות זו צריך להיות נמשך בה רגש הביטול, וזוהי מדריגת החכמה, ולכן בכח החכמה דוקא לברר הקליפה. והנה, זהו שפועלים כאשר לומדים תורה, שממשיכים מחכמתו ית׳ (מקור התורה), למטה אל מדותיו העליונות, לבטל את מציאות הקליפות, שאחוזים בהמדות עליונות דוקא, ויונקים מהן חיותן.

והוא גם כן מה שכתוב אחר כך: ׳קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ כו׳ [שגבינו טהרינו נורא]**׳, ראשי תיבות: קְרַ״ע שָׁטָ״ן, כי כן בחינת לימוד התורה בפיו כשהוא בבחינת ביטול על דרך "ואנכי תולעת כו׳"** (כנ״ל)**, להרקיב ולקרוע יניקת החיצונים שמסטרא דשמאלא, על דרך ׳פרה דקבילת משמאלא׳. וזהו ענין ׳קרע שטן׳**[113]**, "יִכְלוּ שׂוֹטְנֵי נַפְשִׁי".**[114]

וזהו גם תוכן המשך התפלה הזאת ד׳אנא בכח׳ – ׳קבל רנת עמך כו׳, שהוא ראשי תיבות קר״ע שט״ן, דכאמור לעיל שמדובר כאן בעסק התורה (׳בכח גדולת ימינך׳, ׳ימינך ה׳ נאדרי בכח׳), וכך הוא כאן, דעל ידי לימוד התורה בפיו כאשר הוא בבחי׳ ביטול כתולעת כנ״ל, אזי בכוחו להרקיב לבטל ולקרוע יניקת החיצונים (׳קרע שטן׳), שהן מצד השמאל כנ״ל (מחמת מיעוט החיות אשר שם).

---

113) (וכמ״ש תהלים ע״א י״ג).

114) [ועיין מ״ש בפע״ח ובלק״ת פרשה תרומה, כי ג״כ ראשי תיבות ׳שועתנו קבל, ושמע צעקתנו, יודע תעלומות׳ – הוא גימטריא ׳תולעת׳, וענין זה י״ל דקאי על דבור אותיות התפלה, וכמו שאמרו רז״ל ע״פ "תולעת יעקב" דקאי על התפלה. ואתי שפיר ענין השלכת ׳תולעת שני׳ לתוך שרפת הפרה, שהוא בבחינת ה׳רצוא׳, שהוא בחי׳ תפלה. כי בחי׳ זו ד׳תולעת יעקב׳ שייך בבחי׳ ׳רצוא׳ ובבחי׳ ׳שוב׳, דהיינו, בדבור התפלה ובדברי תורה, ועיין בפרדס בעה״כ ערך ׳תולעת׳, ובהרמ״ז פרשת צו דף כ״ז].

וזוהי המשמעות הפנימית בבקשת דוד המלך ״יכלו שוטני נפשי״, שיכלו ויתבטלו כל הקליפות והחיצונים שהם בבחי׳ שטן (׳קרע שטן׳).

[ועתה, ממשיך לבאר מדוע השליכו אל תוך שריפת הפרה התולעת שני ביחד עם העץ ארז ואזוב:]

ולכן, השליכו לתוך שרפת הפרה עץ ארז ואזוב ושני תולעת כו׳:

כי בחינת המדות עליונות נקראות צומח, וכנודע מענין ׳עץ החיים׳ ו׳עץ הדעת׳ כו׳, ויש בהם בחינות קטנות וגדלות.

עץ ארז ואזוב הם סוגים שונים של צומח, והם מורים על המדות עליונות. כי כמו שענינו המיוחד של בחי׳ הצומח הוא שיש בו תכונת הגידול מקטנות לגדלות (בניגוד לדומם שאין בה שום גידול, ואילו החי יש בו גידול ובנוסף לזה ביכולתו להלוך), כך הוא ענינן ותכונתן של המדות בכלל, שצומחים מקטנות לגדלות. וכנראה במוחש שבקטן מדותיו הם בתקיפות גדולה, שהוא מתרגש ומתפעל בלי שום הגבלות באהבה או בשנאה וכו׳. משא״כ בגדול מדותיו יותר בשקט, ואינו מתפעל באותה מידה כמו קטן, אלא הוא מתרגש רק מדברים גדולי הערך הוא מרגש. וכן בכל אחד יש אשר מדת האהבה שלו אינה בגדלות והתעוררות, ויש אדם אשר מתעורר באהבה וחמדה גדולה לאיזה דבר.

נמצא, שהמדות הם בקטנות וגדלות, וכך הוא גם בהדמות עליונות דאצילות, ששייך אצלם מצב של קטנות וגדלות.

וזהו ׳עץ ארז׳ הגדול שבצמחים, ו׳אזוב׳ היותר קטן שבצמחים.

- ולכן השליכו אותם לתוך שריפת הפרה, כי הם רומזים על המדות עליונות, שהם יכולים להיות בקטנות (אזוב) ובגדלות (עץ ארז).

והנה, עיקר שבירת הכלים היה בז׳ מדות, שמזה נשתלשלו ז׳ מדות דקליפה, ויניקתם מז׳ מדות עליונות.

נתבאר לעיל שבעולם התהו היו אורות מרובים וכלים מועטים, ומחמת שהכלים לא היו יכולים להכיל בתוכם

ולסבול אור גדול כזה, נשברו ונפלו מהם נצוצות קדושה למטה בתוך הקליפות של עולם הזה. ועכשיו עבודת האדם היא להעלותם שוב לשורשם. אך, עיקר השבירה היתה במדריגת המדות עליונות דוקא (בניגוד להמוחין עליונים), שמזה נשתלשלו ז' מדות דקליפה, ויניקתן חיותן היא מהז' מדות עליונות.

הטעם שעיקר ענין שבירת הכלים היתה במדות עליונות דוקא (בניגוד להג' מוחין חב"ד) הוא, כי סיבת השבירה היא מאחר שמאיר ומתגלה אור גדול שלמעלה מהגבלת הכלים, עד דאינם יכולים לסבול ולהכיל בתוכם גילוי גדול כזה, וענין זה שייך לגדר וטבע המדות דוקא.

וכפי שנראה במוחש בבני אדם ההפרש בין שכל למדות (רגשי הלב), שרגש המדות מצד עצמו (כשאין בו שום השפעה מצד השכל) אפשר להיות בלי מדידה והגבלה, וכמו עד"מ כאשר קטן מתכעס, הרי כעסו אינו יודע גבולות, מכיון שאין לו שכל עדיין המשקיט ומגביל את כעסו. וכך הוא בכל המדות כולן, שעצם טבע של רגש ומדות, בלי השפעת השכל עליהן, הוא רגש בלתי מוגבל.

משא"כ גדרו של שכל הוא להיפך ממש, היינו, כאשר אדם מבין ומשיג איזה דבר בשכלו, הרי זהו רק על ידי זה שהוא תופס את הענין עם כל הפרטים שבו עד שהענין נקלט ומיושב במוחו בטוב טעם, ומזה מוכח שאור השכל הוא מדוד ומוגבל לפי כלי שכלו של האדם, אורות בכלים, באופן של התיישבות.

וזהו אחד החילוקים העיקריים של עולם התהו ועולם התיקון, דעולם התהו הוא בחי' גילוי מדותיו של הקב"ה כפי שהן מתגלות ומאירות בכל תקפן וגבורתן, בלי שום הגבלות; אולם עיקר ענין עולם התיקון הוא בחי' המוחין, ומכיון שכן, הוא עולם מסודר ומתוקן כל דבר על מקומו, אורות בכלים, על פי הנהגת החכמה. זאת אומרת, שגם המדות של עולם התיקון הם מדודות ומוגבלות, היות כי המוחין מושלים ושולטים עליהן.

ו'שני תולעת' הוא מרקיב העץ דקליפה ומפריד יניקת החיצונים מבחינת המדות דקדושה, שהן הן בחינת צומח שבקדושה כו'.[115]

וזוהי הסיבה שהשליכו לתוך שריפת הפרה ביחד עם העץ ארז ואזוב – המורים על המדות עליונות – גם שני תולעת, כי התולעת כוחו בפיו כנ"ל, והוא מרקיב העץ דקליפה ומפריד ומונע יניקת החיצונים מבחי' המדות דקדושה (שבהם היתה השבירה ונפילה), שהן הן בחי' צומח שבקדושה (עץ ארז ואזוב).

וזהו גם כן פירוש "תולעת יעקב מְתֵי ישראל"[116]**, פירוש: על ידי שמשים אדם את עצמו בעסקו בתורה ותפלה כתולעת, להיות נבזה בעיניו נמאס, דהיינו, שמשים את עצמו כשיריים**[117].

על פי הנ"ל מובן גם פירוש הנפימי בסדר הכתוב 'תולעת יעקב מתי ישראל', כלומר, על ידי שהאדם משים את עצמו בעסקו בתורה ותפלה כתולעת בביטול עצום, שנחשב בעיני עצמו כשיריים בעלמא.

[ממשיך ומפרש המשך הכתוב 'מתי ישראל':]

הנה, על ידי זה יהיה בחינת "מתי ישראל", תרגום אונקלוס על פסוק[118] **"כָּל עִיר מְתֹם" – 'כַּרְיָא' כו', דהיינו, זכרים, והוא כמ"ש במקום אחר בפירוש 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי'**[119] **— שתהיו בבחינת 'זכרים' ומשפיעים 'לעשות' ולהמשיך האור בהמצות כו', וכדלעיל בפירוש "אשר יעשה אותם האדם כו'".**

על ידי ביטול זה יקויים בו המשך הכתוב 'מתי ישראל', דהפירוש ב'מתי' הוא כמו שמתרגם אונקלוס את הכתוב 'כל עיר מתם הנשים והטף' – "כל קרוי גבריא נשיא וטפלא" (- כל עיר, אנשים, נשים וטף), דהיינו, שמתרגם 'מתם' – אנשים וזכרים. ר"ל, שיהי' בבחי' זכר ומשפיע, כי הזכר הוא בבחי' משפיע לגבי הנקבה המקבלת ממנו.

והביאור בזה יובן על פי מה שמבואר במקום אחר בפירוש הפנימי של הכתוב 'למען תזכרו, ו[על ידי זה] עשיתם את כל מצותי', שעבודת האדם הוא להיות בבחי' זכר ומשפיע על ידי התעוררות הביטול אצלו ('למען תזכרו',

---

115) (ועיין בפע"ח שם איך יש ג"כ 'תולע' בקליפה, ואפשר שרפת התולעת שני רומז ג"כ ע"ז – להתגבר תולע שבקדושה על תולע שבקליפה, וכן בעץ ארז ואזוב כו'. ועיין בזוהר ח"ג פרשת מצורע (דף נ"ג ע"ב) מענין עץ ארז ואזוב).

116) נסמן לעיל.

117) ר"ה יז, ב. מגילה טו, ב.

118) דברים ג, ו.

119) במדבר טו, מ.

'תזכרו' מלשון 'זכר'), ועל ידי זה 'ועשיתם את כל מצותי', בכוחו 'לעשות' את המצוות, היינו, להמשיך בתוכן אור אלקי לעשותן לבחי' מצוות.

וכך הוא בנידון דידן, דעל ידי כח הביטול שבו, נעשה האדם בבחי' זכר ומשפיע, 'מתי ישראל', ועתה בכוחו למלאות תכליתו בעולם (כמבואר בתחילת המאמר), 'לעשות' את המצוות, דהיינו, להמשיך בהן אור אלקי משורשן ומקורן באותיות החקיקה, להיות בבחי' מצוות ממש, 'אברים דמלכא'[120].

פרק ז

תירוץ הקושיות מתחילת המאמר על הפסוק 'זאת חוקת התורה'

[על פי כל הנ"ל יתרץ הקושיא הראשונה מתחילת המאמר – שצריך להבין: דהא כתיב תחלה "וידבר הוי"", שהקב"ה הוא המדבר למשה "זאת חקת התורה", ואם כן, מהו "אשר צוה **הוי**""? הוה ליה למימר: 'אשר **אני** מצוה':]

ה. וזהו "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה".

דהנה, כללות ענין מעשה פרה אדומה הוא ב' ענינים הללו דבחינת ה'רצוא' ובחינת ה'שוב'.

- שריפת הפרה לאפר – אתכפיא ואתהפכא חשוכא דנפשו הבהמית לנהורא, אהבת ה'; ונתינת מים חיים אל כלי – המשכת אלקות למטה ממקור מים חיים בתוך כלי המצוות, 'אברים דמלכא'.

והנה, על ב' ענינים אלו ד'רצוא' ו'שוב' הוסדה כל עיקר התורה והמצות (כנ"ל בתחילת המאמר).

ולכן, נאמר על זה "זאת חקת התורה", כענין פירוש "חקות שמים וארץ", דהיינו, הנהגות שמים וארץ כו'.

- פירוש: כל הנהגת התורה מיוסדת על ב' ענינים אלו – רצוא ושוב, שהם ענינה של מצות פרה אדומה.

והוא גם כן לשון 'חקיקה', דהיינו, להמשיך מקור התורה, שהיא בחינת אותיות החקיקה, להמשיך מִשָּׁם האור וההמשכה לבחינת חכמה עילאה, שהיא תורה שבכתב, וממנה לתורה שבעל פה.[121]

מלבד הפירוש ש'חוקת התורה' הוא לשון הנהגה – שכללות הנהגת התורה היא ברצוא ושוב (ענין מצות פרה אדומה) – הנה, הוא גם מלשון חקיקה כנ"ל. כלומר, על ידי מצוה זו בבחי' רצוא ושוב, ביכולת האדם להמשיך מאותיות החקיקה, דקאי על מקור התורה למעלה, כפי שהיא מיוחדת באור אין סוף ב"ה ממש (קודם שירדה להתלבש בבחי' חכמה עילאה דאצילות), להמשיך משם האור אלקי להתלבש ולהאיר בבחי' חכמה עילאה, שהוא מדריגת תורה שבכתב (כדלעיל בתחילת המאמר), ומשם למטה יותר לתורה שבעל פה, 'לעשות' את התורה והמצוות, היינו, לעשותן לבחי' תורה ומצוות באמת מוארים באור אלקי משורשן ומקורן.

וזהו מה שנתבאר בתחילת הדרוש ד'זאת חוקת התורה', "כלומר: שעל ידי מצות פרה אדומה – שהיא חוקה – תמשיכו למעלה בחי' 'אותיות החקיקה' של התורה, להיות מִשָּׁם ממש יורד ונמשך בבחי' 'אותיות הכתב', דהיינו, בתורה שבכתב, ומתורה שבכתב יומשך גילוי זה בתורה שבעל פה" (ל' אדמו"ר הזקן לעיל).

וזהו "וידבר ה' אל משה ואל אהרן" – שהם מבחינת "ונחנו מ"ה"[122]**, חכמה עילאה כו' – "זאת**

---

120) הטעם שנעשה בבחי' זכר ומשפיע על ידי הביטול הוא, כי רק אז נמשך בו הכח אלקי מלמעלה, על דרך המבואר לעיל בענין תולעת יעקב שכוחו בפיו, דרק כשלומד תורה בביטול נמשך בו דבר ה' ממש, כי אז הוא בבחי' כלי ראוי שישכון וישרה בו אורו ית' (דאין הקב"ה שורה אלא במה שבטל אצלו). וכן הוא כאן, דכאשר האדם הוא בביטול, אזי הוי כלי ראוי להתגלות כח עליון מלמעלה, ובזה יכול להיות בבחי' משפיע, לעשות את המצוות – להמשיך בהן אור אלקי משורשן.

121) (ועיין בזהר חלק ב' ויקהל (דף רי"ש ע"א) ועיין מ"ש ע"פ 'תקעו בחדש' [לקו"ת ר"ה נד, ד], בענין: 'כי חק לישראל', הוא ג"כ מלשון חקיקה כו', ומ"ש לקמן גבי 'במחוקק במשענותם'.

ועוד יובן ענין המשכה זו שמבחי' אותיות החקיקה לבחינת תורה שבכתב על דרך שנתבאר בד"ה 'תורה צוה' [לקו"ת פ' ברכה צה, א ואילך] – כי התורה נקרא 'נובלות חכמה שלמעלה', אבל כדי שיומשך מבחי' עצמיות חכמה עילאה כו', עיין שם.

וזהו ענין "חקת התורה אשר צוה הוי' לאמר", וכמו שיתבאר).

122) שמות טז, ח.

חקת התורה", להמשיך בחכמה עילאה מבחינת אותיות החקיקה שלמעלה מהחכמה.

וזהו גם הרמז בזה שנאמר בכתוב 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן זאת חוקת התורה', כי משה ואהרן הם מבחי' חכמה עילאה (חכמה דאצילות), כמ"ש עליהם 'ונחנו מ"ה', שזוהי מדריגת החכמה, אותיות כח מ"ה. 'זאת חוקת התורה', היינו, שצריכים להמשיך מבחי' אותיות החקיקה – שורש הראשון של התורה – למטה בחכמה עילאה (מדריגת משה ואהרן), 'לעשות' את התורה.

[ועל פי זה מבאר המשך הכתוב:]

וזהו "אשר צוה הוי' לאמר":

זוהי הסיבה שנאמר 'אשר צוה הוי' לאמר' ולא 'אשר אני מצוה', כפי שהקשה בתחילת המאמר.

[מבאר שבאמת ישנן שתי מדריגות בשם הוי', 'הוי' דלעילא' ו'הוי' דלתתא', וזהו הטעם שחוזר ואומר כאן שתי פעמים שם הוי', כי הכוונה היא לשתי בחינות אלו דוקא:]

כי, הנה, שם הוי' הראשון זהו בחינת 'ממלא כל עלמין'.

מה שנאמר 'וידבר הוי' אל משה ואל אהרן זאת חוקת התורה', הוי' זה קאי בחי' 'הוי' דלתתא', מדריגה תחתונה יותר בשם הוי', שזוהי בחי' 'ממלא כל עלמין', אורו ית' המוגבל שמתלבש ו'ממלא' בכל עולם ונברא כפי ערכו ומדריגתו. וכדוגמת הנשמה שממלאה את הגוף, שבכל אבר ואבר מתגלה מדריגה אחרת מהארת הנשמה, בעיניים מתגלה כח הראיה, ובאוזן כח השמיעה וכו'.

[מביא ראיה ששם הוי' מורה על בחי' 'ממלא כל עלמין'.

דלכאורה תמוה, ידוע אשר שם הוי' נק' 'שם העצם', כי מורה על הקב"ה כפי שהוא בכבודו ובעצמו (מהותו ועצמותו ית'), אמנם, אורו ית' הנק' 'ממלא כל עלמין' הרי הוא רק אור וגילוי מצומצם ומוגבל ממנו ית' – הארה וזיו בעלמא – וכיצד יתכן אשר שם הוי', שם העצם, מורה על בחי' זו?

זהו שממשיך ומבאר:]

'כי"ד נברא העולם הבא' כו'.

אמרו רז"ל על הכתוב 'בי"ה הוי' צור עולמים' – ב[אות] יו"ד נברא העולם הבא, ובה' נברא העולם הזה. היינו, שמפרש 'צור עולמים' מלשון יצירה (ולא כפי פשוטו, מלשון צור וסלע חזק), שהקב"ה יצר וברא את העולם הזה על ידי כח אלקי המרומז באות יו"ד משמו ית', שם הוי'. כידוע[123] דכל אות משם הוי' מורה על המשכה אחרת של אורו ית' להוות ולהחיות את העולם, ויו"ד הוא בחי' צמצום (כתמונת אות יו"ד, שהיא נקודה קטנה ומצומצמת), ה"א – התפשטות, וי"ו – המשכה, וה"א (אחרונה) – התפשטות.

נמצא, שיש מדריגה בשם הוי' שמורה על החיות מו של בחי' 'ממלא כל עלמין', שהוא הארה ממנו ית' בלבד להוות ולהחיות את העולמות המוגבלים בחיות פנימית שבגדר התלבשות בהם.

ושם הוי' הב' זה הוא בחינת 'סובב כל עלמין'.[124]

שם הוי' הב', היינו, מה שנאמר 'אשר צוה הוי' לאמר' – זוהי בחי' 'הוי' דלעילא', שם העצם כנ"ל, המורה על בחי' 'סובב כל עלמין', הקב"ה בכבודו ובעצמו כפי שהוא למעלה מגדר התלבשות בעולמות בעלי גבול, אלא מקיף עליהם מלמעלה ואינו מתגלה ונרגש בהם. וזהו מחמת גודל ועוצם מדריגתו, שמפני זה אין ביכולת העולמות לקלוט בהם אור זה באופן פנימי, שיהיה נרגש בהם, אלא נמצא בהם בהעלם, כאילו לומר שמקיף עליהם מלמעלה.

ופירוש "צוה", מלשון 'צוותא' וחיבור.

זה שנאמר 'אשר צוה הוי' לאמר', 'צוה' הוא מלשון צוותא וחיבור.

[והיינו:]

שנתחבר ונמשך בחינת 'סובב כל עלמין' אל בחינת 'ממלא כל עלמין'.

וזהו הטעם שחוזר ב' פעמים בהזכרת שם הוי', כי רצונו לומר, שבבחי' הוי' הא', 'ממלא כל עלמין', יומשך יתגלה ויתחבר אליה בחי' הוי' הב' – 'סובב כל עלמין'.

וזהו תוכנה הפנימי של מצוה זו (כנ"ל): שיומשך משורש התורה למעלה – אותיות החקיקה, שהוא בחי' 'סובב כל עלמין' – למטה בבחי' חכמה עילאה דאצילות, 'ממלא כל

---

123) לקו"ת פ' ראה, ד"ה ראה אנכי נותן.

124) (ועיין בזהר ח"ג דף קל"ח ע"ב. ובפירוש האריז"ל שם. ועיין מ"ש בד"ה 'וירא ישראל את היד' [תו"א סב, א], בענין פירוש 'ויאמינו בהוי"ה').

עלמין', והמשכה זאת נפעלת על ידי שתי העבודות הכלולות במצוה זו, רצוא ושוב, כפי שנתבאר בארוכה לעיל.

וזהו "לאמר":

על פי זה יובן הענין והביאור הפנימי של תיבת 'לאמר' כאן – 'אשר צוה הוי' לאמר', כפי שממשיך.

המאמרות הן בחינת אותיות הנמשכים מחכמה, 'בראשית נמי מאמר הוא'[125], ותרגם יונתן: "בראשית" – 'בחכמתא' כו'.

'לאמר' קאי על אותיות התורה הנמשכות מחכמה עילאה דאצילות, דהיינו, תורה שבכתב ובעל פה כנ"ל, שתומשך מבחי' 'הוי' דלעילא', בבחי' 'לאמר' – 'הוי' דלתתא', מדריגת התורה כפי שירדה בבחי' החכמה, להתלבש באותיות גשמיות בדיו על הספר.

כי דיבור נמשך מבחי' החכמה דוקא, "וכנראה ממשל התינוק, שכל זמן שאין לו מוחין דיניקה [חכמה] בשלימות, אף על פי שיש לו קול אותיות פשוטים, אף על פי כן, אינו יכול לדבר ולצרף את האותיות, והוא מחמת שאין החכמה בשלימות לחלק הקול ולצרף האותיות כרצונו כו'" (לקו"ת שלח ד"ה שלך לך אנשים).

וזהו גם סוד הענין במה שאמרו רז"ל ד'בראשית' נמי מאמר הוא, כי 'בראשית ברא אלקים', תרגם יונתן: בחכמתא, שהקב"ה ברא את הכל על ידי בחי' החכמה. ומזה אנו רואים עוד השייכות ויחס שיש בין החכמה דאצילות ומאמרות ודיבור.

וכמו שכתוב[126] "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך" – שבבחינת 'הדברים האלה' יהיה נמשך בחינת גילוי 'אנכי מי שאנכי', 'סתימו דכל סתימין'.

ענין זה שתומשך מבחי' 'הוי' דלעילא' – חוקת התורה – בבחי' 'הוי' דלתתא' – חכמה דאצילות, חכמת התורה – הוא גם משמעות הכתוב 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום'. כלומר, שבבחי' 'הדברים האלה' – דקאי על דברי תורה (חכמת התורה) תומשך בחי' גילוי 'אנכי', היינו, 'אנכי מי שאנכי', שקאי על הקב"ה בכבודו ובעצמו ('הוי' דלעילא'), שאין שום שם שיכול לתארו ולהגדירו (כשם הוי' או אלקים וכיוצא בהם), כי מהותו ית' למעלה מכל ענין התוארים והשמות. וזהו שצריכים להמשיך משורש ומקור התורה והמצוות (על ידי ב' העבודות דרצוא ושוב) 'לעשות' את התורה והמצוות, כנ"ל.

וזהו 'אנכי מצוך' – בבחינת 'צוותא' והתקשרות ממש.

וזהו גם הביאור במה שנאמר 'הדברים האלה אשר אנכי מצוך', כדלעיל ש'מצוך' הוא מלשון צוותא בחיבור, דהיינו, שתומשך ותתחבר ותתקשר בחי' 'אנכי מי שאנכי', 'סובב כל עלמין', בבחי' 'הדברים האלה', חכמת התורה, חכמה דאצילות – 'ממלא כל עלמין'.

והוא מה שכתוב "אשר צוה הויה לאמר".

- פירוש, שנמשך ונתחבר בחי' הוי' – 'סובב כל עלמין' (מקור התורה) – בבחי' 'לאמר' – 'ממלא כל עלמין' (התורה כפי שירדה להיות בבחי' החכמה).

> [ומעתה מבאר כיצד פועלים חיבור זה בין סובב וממלא כל עלמין, שתומשך מלמעלה מבחי' סובב למטה בבחי' ממלא:]

והיינו, על ידי "ויקחו אליך פרה כו'".

כל ענין הנ"ל נפעל ונגרם על ידי מצות פרה אדומה, 'ויקחו אליך פרה אדומה', וכפי שנתבאר לעיל שתוכן ענין מצוה זו הוא רצוא ושוב, דעל ידי שתי תנועות ועבודות הללו פועלים ענין המשכה זאת, כפי שממשיך לבאר בסמוך.

– שבחינת האפר זהו בחינת 'רצוא' – 'אם רץ לבך כו', "כְּבֶה אֵרוּץ גְּדוּד"[127] כו' – להיות "ואהבת בכל לבבך", בשני יצריך כו'.

על ידי הרצוא עולה ומגיע האדם לבחי' שורש ומקור התורה באותיות החקיקה, שהוא בחי' 'הוי' דלעילא', כדי שיוכל להמשיך משם בעבודת השוב.

---

125) ר"ה לב, א.

126) דברים ו, ו.

127) תהלים יח, ל.

ואחר כך 'שוב לאחד' – הוא בחינת 'מים חיים', דהיינו, מה שכתוב "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך" כו'.

ועל ידי עבודת השוב בלימוד התורה וקיום המצוות בביטול כנ"ל, ממשיך מהמדריגה שאליה הגיע על ידי עבודת הרצוא, דהיינו, מ'סובב כל עלמין', למטה בבחי' 'ממלא כל עלמין', חכמת התורה. כמבואר לעיל שענין השוב הוא המשכת אלקות למטה על ידי קיום התורה והמצוות, ויוכל להיות המשכה זו ממקור התורה ממש, 'מקור מים חיים', אך ורק אם האדם הקדים לפני זה עבודת הרצוא להגיע למדריגה עליונה זו כדי להמשיך משם.

שזהו יסוד כל התורה להיות בחינת 'רצוא' ו'שוב'.

ו'זאת חוקת התורה', היינו, באמת זהו יסוד כל התורה והמצוות להיות תמיד בבחי' רצוא ושוב, כדי להמשיך 'סובב כל עלמין' – מהותו ועצמותו ית' – למטה, להאיר את העולם עם אלקותו ית' ולמלאות כוונת הקב"ה בבריאת כל העולמות – לעשות לו דירה בתחתונים, כמו שדר ומתגלה עכשיו בעליונים.

ובכל מצוה גם כן יש בחינה זו דרך פרט.

מבואר לעיל בתחילת המאמר שבפרטיות יותר בכל מצוה ישנו ענין זה בדרך פרט. היינו, מקודם שמקיים המצוה, כדי להמשיך מבחי' 'סובב כל עלמין' ממש למטה, צריך להתעורר באהבה ותשוקה גדולה לאלקות, ורק אז ביכולתו להמשיך ממקור התורה והמצוות למטה. ואי לאו האי רצוא שלפני כן, הרי תומשך למטה בחי' 'ממלא כל עלמין' בלבד, דהיינו, שעל ידי מצות צדקה יומשך חסד דאצילות לבד למטה, אבל בהקדמת הרצוא לפני קיום כל מצוה, ימשיך למטה ממקור התורה והמצוות, 'סובב כל עלמין', בתוך חסד דאצילות, ואז יומשך למטה על האדם המקיים את המצוה.

אך, כללות בחינה זו הוא ענין זה דפרה כו', ולכך, הוא מעורר וממשיך בחינת "חקת התורה" - שורש ומקור התורה, להיות נמשך בתורה שבכתב ותורה שבעל פה.

הגם שבכל מצוה ישנו ענין זה בדרך פרט, אך, כללות בחינה זו של רצוא ושוב היא במצות פרה אדומה דוקא. ומטעם זה נאמר גבי מצוה זו דוקא 'זאת חוקת התורה', כי גם כל כללות ענינה העיקרי הוא בחינה זו דרצוא ושוב – לעלות בתשוקה ורצון גדול אל מקור התורה (שריפת הפרה), 'חוקת התורה', ולהמשיך משם למטה בכל מצוה, ובתורה שבכתב ועד לבחי' תורה שבעל פה ('ונתן עליו מים חיים אל כלי').

וזהו שאמר שלמה על זה[128]: "אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי", לפי שהיא מעוררת למעלה מעלה מהחכמה כו'.[129]

על פי הנ"ל יובן הטעם הפנימי שאמר שלמה המלך על מצוה זו של פרה אדומה דוקא: 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני', דעל פי פשטות פירושו הוא, שעניני מצוה זו השתדלתי להבין, אבל טעמם רחוקה ממני. ולפי פנימיות הענינים הביאור הוא, שאומר על מצוה זו דוקא שמעוררת מלמעלה מן החכמה – למעלה מבחי' חכמה דאצילות – אלא בבחי' אותיות החקיקה, 'זאת חוקת התורה', דמצוה זו מגיעה וממשיכה רחוקה ולמעלה הרבה יותר מבחי' החכמה.

ובכל הנ"ל יובן מה שכתוב[130] "וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת כו'", שהוא לבד האפר שמקדשין ומזין ממנו, עוד זאת, היו מצניעין ממנו בחיל למשמרת, כמבואר בפירוש רש"י, ובמשנה סוף פרק ג' דפרה, ובהרמב"ם.

על פי כל הנ"ל בביאור תוכנה הפנימי של מצות פרה אדומה, ואיך ענינה הוא כללות ענין התורה – רצוא ושוב – יבאר עתה מה שכתוב גבי מצוה זו 'והיתה לעדת בני ישראל למשמרת'.

דפירוש פסוק זה על פי פשטות הוא, שהיו מניחים אפר הפרה בג' מקומות, אחד נתן בהר המשחה, ואחד מתחלק לכל המשמרות, ואחד נתן בחיל. זה של משמרות היה חוץ לעזרה ליטול ממנו בני העיירות וכל הצריכין להטהר. וזה שבהר המשחה כהנים גדולים מקדשין הימנה לפרות אחרות. ואילו זה שבחיל נתון למשמרת מגזירת הכתוב, שנאמר 'והיתה לעדת בני ישראל למשמרת' (פרש"י שם). והיינו, שלא היה טעם

---

128) קהלת ז, כג.

129) (ומשם נמשך בבחינת חכמה, וכענין 'אאלפך חכמה' כו'. וזהו "נוצר חסד לאלפים" כו'. ועיין מ"ש באגרת הקדש ד"ה 'למה נסמכה פרשת מרים'. וגם ענין אפר הפרה, היינו, שמכחינת פר ה' – נעשה אפר, שהוא בחי' פר אל"ף, כמ"ש הפירוש בלק"ת).

130) במדבר יט, ט.

גלוי להנחת והצנעת אפר הפרה בחיל, דלא היו מזין ממנו כלל, רק שהיתה מ׳גזירת הכתוב׳.

וכאן ממשיך לבאר הפירוש והטעם הפנימי לזה.

והענין הוא: לפי שבאמת בכל מצוה ומצוה יש בחינת ׳רצוא׳ ו׳שוב׳, והכח לזה נמשך מבחינת מעשה דפרה, שהאפר פרה זהו כללות בחינת ה׳רצוא׳ כו׳, ועל זה נאמר "והיתה למשמרת" כו׳.

כלומר:

הטעם שהניחו חלק אחד מאפר הפרה בחיל ולא היו מזין ממנו הוא לפי שבאמת בכל מצוה ומצוה יש בחי׳ רצוא ושוב, והכח לעבודות אלו בכל מצוה נמשך מבחי׳ מעשה דפרה, שהוא כללות ענין זה. והנה, אפר הפרה מורה על כללות בחי׳ הרצוא, ועל ענין זה נאמר ׳והיתה למשמרת׳ כו׳, היינו, שאפר זה רומז על המשכה זו מבחי׳ הרצוא ושוב של מצות פרה אדומה לכל שאר המצוות, ולכן לא היו משתמשים באפר זה בכלל, כי כל ענינו הוא הנתינת כח לשאר המצוות לעבודת הרצוא ושוב שבהן.

היחס שבין מצות פרה אדומה לשאר המצוות זהו עד״מ החיות בשאר האברים לגבי החיות שבמוח. דהיינו, במוח מתגלית כללות חיות האדם, וכנראה בחוש דבמוח מרגיש כל מה שקורה בשאר האברים. ואילו בשאר אברי הגוף נמשכת חיות פרטית המתאימה לתכונת אבר זה. הנה, המצוות נקראות ׳אברים דמלכא׳, ומצות פרה אדומה נמשלה להראש, וכמו שנמשכת מהראש חיות כללית לשאר כל האברים, כן הוא לגבי ענין זה, שבכל מצוה (האברים שונים) נמשך ענינו של מצות פרה אדומה (הראש) – היינו, רצוא ושוב.[131]

וזהו מבואר גם כן בפרשה ראשונה דקריאת שמע:

ענין כללי זה דרצוא ושוב – שהוא כללות התורה – אנו מוצאים גם כן שמבואר בפרשה ראשונה של קריאת שמע, כפי שממשיך.

"ואהבת בכל לבבך, ובכל נפשך כו׳", זהו בחינת ה׳רצוא׳.

מה שכתוב מתחילה ׳ואהבת את ה׳ אלקיך׳ וכו׳, זהו בחי׳ הרצוא והעלאת האדם מלמטה למעלה באהבה עזה ותשוקה להכלל בו ית׳ (כמבואר לעיל בענין אפר הפרה).

ואחר כך "והיו הדברים האלה", זהו בחינת ׳שוב׳ כו׳.

ואחר כך נאמר ׳והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום׳, דקאי על ענין לימוד התורה, וזוהי בחי׳ שוב כנ״ל, שנמשכת בחי׳ ׳אנכי מי שאנכי׳ – ׳סובב כל עלמין׳ – מלמעלה למטה בחכמת התורה.

"ושננתם לבניך ודברת בם כו׳", והיינו, שצריך להיות הדיבור דייקא בתורה, כנ״ל.

וממשיך שם בפרשה ראשונה דקריאת שמע – ׳ושננתם לבניך ודברת בם׳ כו׳, היינו, כמו שנתבאר למעלה, שצריך להיות לימוד התורה בדיבור דוקא, שבזה דיבורו ית׳ נמשך בדיבור האדם, דבר ה׳ ממש (׳ואשים דברי בפיך׳), ובמילא בכוחו לגרש ולהפריד יניקת החיצונים מהמדות עליונות.

"וקשרתם כו׳", "וכתבתם כו׳" - שהמצוות צריכות להיות במעשה דוקא, **כי ה׳מים חיים׳ צריכים להיות "אל כלי" דוקא, שהוא מעשה המצות, שהן בחינות כלים כו׳.**

ומסיים שם: ׳וקשרתם לאות על ידך וכו׳, וכתבתם על מזוזות ביתך׳ כו׳, שמדבר על קיום מצוות מעשיות, כי אחרי שעל ידי לימוד התורה נמשכת בחי׳ ׳מים חיים׳ ממקור המים חיים, ׳אנכי מי שאנכי׳, אזי צריכים להיות בחי׳ כלים מכלים שונים שבהם תתלבש ותתגלה המשכה עליונה זו. וזהו ׳ונתן עליו מים חיים אל כלי׳ דוקא, שהכלים הם מעשה המצוות, שנקראות ׳אברים דמלכא׳, כמו האבר שהוא כלי להשראת וגילוי הנשמה, כח הראיה בעין, שמיעה באוזן וכו׳, כך המצוות הן על דרך זה, שהן בחי׳ כלים שבהם שורה ויתגלה אורו ית׳ הנמשך על ידי לימוד התורה כנ״ל.

---

131) ע״פ אור התורה במדבר ע׳ תשנט[6].

הוראות בעבודת ה'

הוראות בעבודת ה' הנלמדות ממאמר זה

א) כדי למלאות כוונתו ית' בבריאת כל העולמות צריך האדם להיות תמיד בבחי' רצוא ושוב, דאם אין הרצוא – האהבה והתשוקה לעלות למעלה, אזי לא יהי' ביכולתו להמשיך בחי' סובב כל עלמין, מהותו ועצמותו ית'; ואם חסרה עבודת השוב בקיום תורה ומצוות, שעל ידי זה ממשיכים אלקותו ית' למטה מהיכן שהגענו בעבודת הרצוא, אזי אין המשכת אלקות למטה בפועל ממש. ולכן, אל יחשוב האדם שמספיק רק בקיום התורה והמצוות וגמילות חסדים, אלא צריך לעסוק גם כן בעבודת התפלה, בהתעוררות הרצוא והתשוקה להכלל באלקות, ואזי דוקא יתכן למלאות כוונתו ית' בהמשכת עצמות אלקות למטה. וכן אל יחשוב שדאי לו בעבודת התפלה, כי כדי להמשיך אלקות נדרשת עבודת השוב בקיום התורה והמצוות בפועל ממש, כי בזה ממשיכים אורו ית', ועושים כלים להמשכה זו שתוכל להתגלות למטה.

ב) בשעה שהאדם עוסק בתורה ומוציא אותיות התורה בפיו דוקא, אזי נמשך בדיבורו דבר ה' ממש, כמ"ש 'ואשים דברי בפיך'. אך, צריך לדעת שהדרך היחידה שיכול לזכות להמשכה זאת היא בתנאי שבשעה שיעסוק בתורה יהי בבחי' ביטול מוחלט אליו ית', כי אם לאו, הרי הוא דוחה רגלי השכינה כביכול, ומונע דיבורו ית' מלהתגלות בו, כי אז מציאותו היא בסתירה לאלקות (ע"ד 'כלי מלא אינו מחזיק').

~ המאמר בלשונו כפי שמופיע בתורה אור ~

עם הוספת קצת סימני פיסוק, ופיתוח ראשי־תיבות, וחילוק לקטעים

וידבר הוי' וגו' זאת חקת התורה אשר צוה הוי' לאמר. וצ"ל דהא כתיב תחלה וידבר הוי' שהקב"ה הוא המדבר למשה זאת חקת התורה וא"כ מהו אשר צוה הוי' הל"ל אשר אני מצוה. גם להבין קצת ענין פרה אדומה שנאמר בה חקת התורה. אך הענין דהנה התורה נק' תורה שבכתב הקב"ה אומר ומשה כותב ודברי סופרים נק' תורה שבעל פה. אמנם חקת התורה לשון חקיקה (כמ"ש ברבות ר"פ זו חקה חקקתי), והיינו כמו שהתורה היא בשרשה ומקורה ששם היא בבחי' אותיות החקיקה שהוא מדרגה עליונה מבחי' התלבשותה במדרגת שנק' אותיות הכתב להיות נק' תורה שבכתב כמו עד"מ בגשמיות באותיות הנכתבים ע"ג הקלף לבן הרי האותיות הם דיו שהוא דבר זר ונפרד מהקלף שלא היה לו שום שייכות מקודם אל הקלף רק שאח"כ כשכותב הספר בדיו ע"ג קלף נתאחדו והיו לאחדים. אבל אותיות החקיקה הם מיניה וביה והן דבר א' ממש עם האבן שנחקקו בו* (ועמ"ש מענין זה בד"ה אם בחקתי תלכו ועמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה בענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה. וזהו ענין תורה שבכתב. וממש"ש יובן ג"כ ענין פי' אותיות החקיקה דהיינו עד"מ האותיות שבנפש ע"ש) וזהו זאת חקת התורה. כלומר שע"י מצות פרה אדומה שהיא חוקה (עיין בקהלת רבה ס"פ מי כהחכם וברבות בא פי"ט תצוה ר"פ ל"ח אמור ספ"ל נשא פי"ב דרמ"ט ע"ד פי"ג דרנ"ג ע"ד) תמשיכו למעלה בחי' אותיות החקיקה של התורה להיות משם ממש יורד ונמשך בבחי' אותיות הכתב דהיינו בתשב"כ ומתשב"כ יומשך גילוי זה בתשבע"פ. והיינו לפי שמצות פרה אדומה הוא בללות התורה כמשי"ת ולואת ירדה הנשמה ממקום כבודה בג"ע ונתלבשה בגוף החומרי כדי לעשות את התורה. וזהו ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה בו' וזהו ועשיתם אתם וכתיב ושמרתם את חקתי בו' אשר יעשה אותם האדם שהאדם הוא העושה אותן למצות וחוקים שממשיך אותן מבחי' אותיות החקיקה בבחינת תורה שבכתב ועי"ז וחי בהם וזהו ירידת הנשמות בגוף ירידה צורך עליה ועשיה והמשכה זו היינו ע"י אתעדל"ת וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בו', ועי"ז אח"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך בו' (וזהו ע"ד שנת' סד"ה זכור את יום השבת לקדשו וכתיב שמור בו' גבי וכדי להעלות התורה ולקשרה באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' אדם בו' ע"ש גם כמ"ש סד"ה נר חנוכה בו' מזווה מימין שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה ונמשך משם בחי' תוספת אור באור התורה והיינו ע"י ההעלאה של נר מצוה וע"י אותיות התפלה בו' ע"ש, וענין האותיות שלמעלה מהתורה עצמה היינו בחי' אותיות החקיקה). ולהבין איך יהיה ביכולתם להמשיך המשכה עליונה זו וגם מה שייכות ענין זה שהוא כללות התורה למצות פרה אדומה דוקא. והענין דהנה מבואר במ"א (בפ' יתרו בד"ה וכל העם רואים את הקולות) שכללות ענין המצות הוא שעי"ז נמשך לאדם בחי' ומדרגת מ"ש בחיות הקדש והחיות רצוא ושוב וזהו מ"ש באברהם הלוך ונסוע והוא מ"ש בס"י ואם רץ לבך שוב לאחד, רץ לבך כי בינה ליבא שע"י ההתבוננות בגדולת ה' איך כי ביו"ד נברא העוה"ב שאפילו עוה"ב שהוא תענוג אין קץ ובמאמר מוטב דלידייניה בו' נמשך רק מאות א' דכלא חשיב ממש לגבי עצמות א"ס ב"ה וזהו כי עמך מקור חיים שבחי' מקור חיים ג"ע ועוה"ב הוא רק עמך בחי' טפל בו' ובטל לגבי מהו"ע ית' ועי"ז יומשך הרצוא והתשוקה אליו ית' ממש ליכלל וליבטל בו ית' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בו' פי' אפילו בחי' ג"ע שנק' עמך מקור חיים לא חפצתי רק אליו ית' ממש, ורצוא זה נק' רץ לבך שהוא בחי' יסוד האש שבלב, ואח"כ שוב לאחד ונמשך מחמת ההתבוננות בסב"ע אשר אין לפניו מעלה ומטה ועולמות העליונים עם העשייה גשמיות שוין אצלו ית' כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא א"כ לא שייך

רצוא ועליה כי הוא נמצא למטה כמו למעלה וכל העליות ילכו מחיל אל חיל וזהו שייך רק בבחי' ממכ"ע כו' ואדרבה בחי' גילוי זה דסכ"ע יהיה לע"ל למטה דוקא, וזהו ולא תוסיף קום שא"צ עליות כי יהיה הגילוי למטה ע"י קיום התורה ומצות בעשייה ולכן נמשך מזה בחי' שוב והוא בחי' יראה וביטול שלמעלה מבחי' אהבה והוא בחי' יסוד המים שבמוח חכמה כח מ"ה שלמעלה מבחי' בינה ליבא כו'. ועמ"ש מזה בד"ה וידעת היום. אך איך יבא האדם לבחי' זו הוא ע"י קיום המצות דכתיב מימינו אש דת ימינו הוא בחי' מים וגם אש דת שכללולים מב' בחי' אלו ועי"ז יבא האדם לבחי' רצוא ושוב שהן בחי' אש ומים כו' שהן כללות התורה שעד"ז הוסדו כל המצות שהוא רק שיהיה בחינת העלאת מ"ן דהיינו אתעדל"ת והמשכת מ"ד בחי' אתעדל"ע*. והנה מצות פרה אדומה הוא כללות ענין זה דבחי' הרצוא ושוב, הרצוא זהו ענין שריפת הפרה לאפר. והשוב זהו ענין ונתן עליו מים חיים אל כלי. ולכן נאמר בה דייקא זאת חקת התורה. (ועמ"ש בד"ה וקבל היהודים גבי שאין כח בנפש להכיל כו' כ"א בבחי' רצוא ושוב והיינו כמ"ש בזח"ג (האזינו דרפ"ח ע"ב) ועל האי אקרי כו' והחיות רצוא ושוב. והנה הגם שבכל מצוה יש בחי' זו אך לא בא בחינה זו בביאור וגילוי גמור בכל המצות כמו במצות פרה אדומה. שכל ענינה הוא ב' בחינות אלו דרצוא ושוב שזהו ענין האפר והמים חיים, ולפיכך הוא נק' חקת התורה. וזהו ע"ד משנ"ת במ"א ע"פ והאיש משתאה לה בענין מארז"ל יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיזה. והיינו לפי שפרשה של אליעזר הוא ענין התחברות שם ב"ן לשם מ"ה והיינו תשבע"פ עם תשב"כ והוא כללות החיבור דמ"ה וב"ן ובכל המצות הוא דרך פרטי, שיחוד זה במצוה זו הוא בחינה פרטית כו' ע"ש*. וכענין זה יובן ג"כ בפרה אדומה שעליה נאמר חקת התורה שהיא ג"כ כללות התורה. דהיינו שע"י האפר ומים חיים הוא כללות חיבור הרצוא ושוב שזהו ענין יחוד מ"ה וב"ן. והוא ג"כ בענין התחברות הלב והמוח שיסוד האש הוא בלב וזהו אם ריץ לבך. ויסוד המים הוא במוח והוא בחי' שוב ושיתחברו יחד זהו ענין חיבור הרצוא ושוב ועמ"ש בד"ה החלצו מאתכם כו'. והנה בכל המצות יש ג"כ בחי' אש ומים ולכן ע"י קיום כל מצוה יבא האדם לבחי' רצוא ושוב כי גם כל אבר כלול מהלב ומוח. אמנם שם הוא בחינה פרטית, אבל במצות פרה אדומה הוא כללות יחוד זה וכמו חיבור ויחוד המוח והלב עצמן כו'. ועמ"ש עוד בפ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית בענין אש יו"ד ואש ה"א דשם מבואר ג"כ איך ע"י המצות נמשך יחוד זה כו' ע"ש):

ב. ועתה יש להבין ענין שריפת הפרה איך שזהו בחי' רצוא. והענין דאיתא בזהר (פ' חקת דק"פ ע"ב) פרה דקבילת מן שמאלא ומאן הוא לשמאלא שור כד"א ופני שור מהשמאל כי שמאל דוחה וימין מקרבת ויש למעלה בחי' ימין ושמאל תפרוצי שמבחי' ימין נמשך ההשפעה בהתגלות אור וזהו ימין מקרבת ולכן א"א להחיצונים לקבל יניקה מבחי' ימין כי ההשפעה הבאה בבחי' ההתקרבות והחיבה אינו רק לסט' דקדושה וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' וכתיב יאר פניו אתנו משא"כ הקליפות אינם מקבלים רק מבחי' אחוריים דהיינו כמאן דשדי בתר כתפין ולזאת אין להם יניקה מבחי' ימין מקרבת כ"א אדרבה ימינך ה' תרעץ אויב כתיב (ולכן בחורבן בהמ"ק כתיב השיב אחור ימינו כו' ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין וימינך מקרב חיקך כלה) כ"א יניקתם הוא מבחי' שמאל כי הנה שמאל דוחה שההשפעה שמקו השמאל אינו בבחינת ודרך ימין שמקרבת כ"א בבחי' דחייה שדוחה את ההשפעה ולכן ע"י רבוי הצמצומים דחייה אחר דחייה יובל להיות שיקבלו ג"כ החיצונים וזהו ענין פרה דקבילת משמאלא (ועיין בפי' הרמ"ז שם ובלק"ת ס"פ חקת וע' בזח"ב פקודי דף רכ"ד ע"ב ובפי' הרמ"ז שם ובזהר בפ' אחרי דע"ט ע"ב מענין יניקת החיצונים מקו השמאל) וזהו ענין מצות פרה אדומה לתקן ענין זה. ושבע הזיות נכח פני אהל מועד היינו להעלות פנימיותה שהוא בחי' הטוב שנמשך ונתפשט בתוכה מבחינת פני שור שבמרכבה ולהחזירו ולהעלותו לשרשו ואח"כ שריפת הפרה לעשותה אפר. הענין דהנה עד"מ כששורפים עצים ועי"ז נעשים אפר שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף כי הכל הי' מן העפר רק שנרכבו בו עוד ג'

יסודות אש רוח מים אל העפר שהוא עצמותו וע"י השריפה באש אזי ג' יסודות אמ"ר שהיו בהעץ חלפו וכלו בעשן המתהוה מהרכבתן ויסוד הד' שהי' בעץ שזהו עצמותו שהוא העפר שבו הוא הנשאר קיים והוא האפר והוא ג"כ ענין חומר וצורה שבכל דבר יש חומר וצורה. והחומר הפשוט של העץ הוא יסוד העפר וג' היסודות אר"מ הן רק הצורה של העץ וע"י שריפת העץ נשאר רק עצם החומר שלו הפשוט כו'. והנה כך עד"מ בעבודת ה' יש בחי' עד"ז והוא כי הנפש הבהמית נשתלשלה ג"כ מפני שור מהשמאל כמו בחי' פרה דקבילת משמאלא. וכמו שמבחי' פרה נמשך אחר כך ההשפעה לחיצונים כך מן המדות דנה"ב נמשך החשק והתאוה לתענוגי עוה"ז בהיתר או באיסור ח"ו, והנה כשהאדם חושק וחפץ לדבר מעניני עוה"ז הנשמי הנה אותו הדבר הוא כלי להרצון והתשוקה שבלב האדם וכן אותיות המחשבה והדבור שמהרהר ומדבר איך להשיג הדבר הן ג"כ כלים להרצון ההוא וכ"ש המעשה שהן כולם בחי' כלים ולבושים להרצון גם הם כמו צורה לחומר לעצם הרצון שהוא עד"מ כמו החומר הפשוט והם הם הצורה להיות רוצה כך וכך כו'. והנה עצם הרצון אף שכשנתלבש בתאוה רעה הוא רע גמור מ"מ אין מהות כח הזה חטא ורע מצד עצם עצמותו שהרי עצם מהותו הוא רק כח המתאוה והרי הוא יכול להיות כח המתאוה לטוב כמו שהוא עכשיו מתאוה לרע. אלא שהרע הוא מה שהטה והמשיך כח המתאוה להיות מתאוה לרע ונעשה בו הצורה רע מאד ונתלבש בלבושים צואים עד שנמשך לסור ממ"ע או להתאוות לאיסור. אבל מצד כח המתאוה בעצמו הרי יש בכח זה להפוך לבבו מן הקצה אל הקצה להיות מתאוה ואוהב וחפץ לדבקה בה' וכמ"ש נפשי אויתיך כמו שאוהב ומתאוה לחיי נפשו כו' כי באמת כח המתאוה שבנה"ב מצד עצמו שרשו ויסודתו בקדושה עליונה מבחי' פני שור שבמרכבה בנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ כי תצא כו' אלא שבירידות המדרגות ונפילתן בשבה"כ נמשך שיהיה כח המתאוה גם לדבר עבירה ולואת כשישוב אל ה' יוכל להפוך לבו מן הקצה אל הקצה שגם כח המתאוה שהיה מלובש בתאוה רעה ישוב לאהבת ה' כמו שהי' בשרשו בבחי' פני שור כו'. משא"כ המעשה רע אשר מתאוה לו מחמת שהוא באמת רע גמור מצד עצמו א"א לו להתכלל בקדושה ואין לה תקנה אלא ביטולה והעברתה מן העולם. וכמ"ש כ"ז בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך גבי ענין נושא עון ועובר על פשע. וזהו ענין שריפת הפרה שישאר רק האפר שהוא ענין עצם המדות דנה"ב דהיינו בחי' כח המתאוה עד"מ כנ"ל שהוא החומר הפשוט אבל הצורה והלבושים צואים שהי' כח המתאוה מלובש בהן יהיו חולפים וכלים לגמרי דהיינו שלא יהי' כח המתאוה מלובש בהן עוד לא במחשבה שיסיח דעתו לגמרי מלחשוב ולדבר בזה וכ"ש במעשה ח"ו. ולהיות עוצם עיניו מראות ברע ובדומה לאכפיא לסט"א לעשות ההפך ונגד תאות נפש הבהמית בכל החושים ראיה ושמיעה כו' ובמחשבה דבור ומעשה. והנה ע"י אתכפיא זה שמבטל הכלים שבהם מלובש הרצון זה ולהיות דוחה אותן ממנו לגמרי ה"ז עד"מ כמו שריפת הפרה שהג' יסודות אר"מ שהיו בדרך הרכבה בה חלפו וכלו ע"י השריפה ונשאר רק עצמותה שהוא האפר. כך כשנפרדו הלבושים צואים מודומ"ע דהאיסור מן הנה"ב ונשאר רק עצם כח המתאוה דנה"ב כאשר הוא בעצמותו ואינו מורכב ומלובש במודומ"ע דאיסור וזהו בחי' האפר ואזי יוכל להפוך אח"כ כח המתאוה זה מהקצה אל הקצה מאהבה רעה לאהבת ה' וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך, שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' ממש והיינו שמבחי' אתכפיא יבא לבחינת אתהפכ א חשוכא לנהורא וזהו ענין שמע ישראל שם ע'. דהנה ע' רבתי זהו ז' מדות דקדושה הכלולים מיו"ד והן ע' נפש דיעקב וע"י שבה"כ שהי' בו' מדות הנ"ל בחי' ז' מלכין קדמאין דתהו דארץ אדום וימלוך וימת כו' נתהוו מזה המדות רעות ג"כ ע' בחי'. וצריך לברר המדות רעות ולהעלותן לשרשן לבחי' ע' רבתי, ועמ"ש מזה בד"ה וכל בניך למודי גבי ענין ורב שלום, וזהו שם ע'. דהנה כתיב ובקשתם משם את ה' כו' משם דייקא כמ"ש קראו שם פרעה מלך מצרים, כי לשון שם הוא מקום הסט"א כי לשון זה הוא דבר שיכול ממש להראות באצבעו אשר יאמר עליו כי הוא זה וא"א לומר כך רק על הקב"ה כמ"ש זה אלי ואנוהו כו' כי מלא כל הארץ כבודו, אבל מקום ומשכן הקליפות הוא רחוק מאד לבן נק' שם כלומר עמוק מאד למטה וז"ש ושם

ימותו שהוא מקום המיתה ושבה"כ כו' וזהו ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כו' כי לית אתר פנוי מיניה ולכן גם מבחי' שם יוכלו למצוא את ה' ע"י ובקשתם את ה' לצעוק אל ה' בצר לו מעומקא דליבא ובחי' תשובה. ועמ"ש מענין זה ע"פ וישב יעקב וע"פ אני לדודי. ואזי אתהפכא חשוכא לנהורא ומבחי' שָׁם נעשה שֵׁם ע' שמתעלה החיות לשרשו וזהו ענין שריפת הפרה לאפר כו' כנ"ל, (והיינו כמ"ש בפע"ח שם רפ"ח ניצוצין ושם ב"ן בגימט' שם והם מתעלים לשרשן בע' רבתי* ז"ת דס"ג, ועיין מ"ש בפ' וישלח סד"ה ויאבק איש כו'. וזהו שהפרה באה לטהר טומאת מת היינו בחי' שבה"כ דזמ"ל הנ"ל שנק' וימת כו' מאן דנפיל מדרגי' אקרי מית ועמ"ש ע"פ ויאכילך את המן כו' וזהו שקורין פ' פרה קודם ר"ח ניסן ליטהר ולבא לבחי' יציאת מצרים כו' ועיין ברכות בא פי"ט):

ג. והנה בחי' שריפת הפרה לאפר הוא להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך והוא בחי' רצוא אם רץ לבך יסוד האש שבלב ואח"כ צ"ל בחי' שוב והוא ענין מ"ש ונתן עליו מים חיים אל כלי דכמו מים חיים הם הנובעים מתחת הארץ שמקורם הוא בהעלם בתוך הארץ ונמשכים מההעלם אל הגילוי כך הנה הוא ית' נק' מקור מים חיים כי הוא סתימו דכל סתימין וטמירו דכל טמירין אנכי מי שאנכי וממנו ית' נמשך בחי' מים חיים היא התורה שהיא בחי' חכמה עילאה שנאמר בה והחכמה תחיה ולכן נאמר ימותו ולא בחכמה. כי החכמה היא בחי' עץ חיים. אך הנה המשכה זו דמים חיים הוא אל כלי דוקא שהם מעשה המצות שהם בחי' כלים כי רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברים דמלכא שכל מצוה ומצוה היא בחי' כלי מיוחד לגילוי אור כמו בתפילין הגילוי בבחי' מוחין ובצדקה בבחי' חסד כו' (ועמ"ש בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב ובד"ה וקבל היהודים) וכן אותיות התורה הם ג"כ בחי' כלים כו'. (ועמ"ש בפ' מקץ בד"ה נר חנוכה כו' ומזווה מימין כו'). וכ"ז הוא בחי' שוב לאחד והיינו שלאחר בחי' הרצוא שהוא ענין אפר הפרה צ"ל בחי' שוב להמשיך גילוי אור א"ם ב"ה מלמעלה למטה ע"י עסק התומ"צ והמשכה זו היא ממקור מים חיים ממש שהוא בחי' מקור התורה א"ם ב"ה כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח שע"י אם רץ לבך כו' ואתהפכא חשוכא לנהורא דנה"כ שזהו בחי' תשובה עי"ז ממשיך מבחי' מקור מים חיים כו' ולכן צ"ל נתינת האפר ע"ג המים כי גם אחר בחי' שוב מ"מ צ"ל ניכר רישומו של הרצוא כי צ"ל תמיד רצוא ושוב וכמ"ש במ"א בד"ה וכל העם רואים כו'. בשגם כי האפר והרצוא הוא הגורם המשכת המים חיים ממקור מים חיים כנ"ל (ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין אני תורתך שעשעתי ועמ"ש במ"א ע"פ הזהר פ' תזריע (דמ"ט א') בענין הזה עליהם מי חטאת שיורי טלא דבדולחא כו' ועמ"ש בביאור ע"פ ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו'). ובזה יובן ג"כ מ"ש ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה. דהנה כתיב אל תיראי תולעת יעקב מתי ישראל וארז"ל מה תולעת זו אינה מכה ארזים אלא בפיה כך ישראל אין להם אלא תפלה כו' וכן בדיבור התורה וכמארז"ל (במ"ק דט"ז ע"ב) גבי דוד כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת וכמארז"ל ע"פ הקל קול יעקב כו' וע' מזה בזהר ס"פ וישלח (דקע"ח א') ובפ' תרומה (דקל"ט א'). והענין כי עסק התורה הנק' מים חיים צ"ל בדבור דוקא וכמ"ש ודברת בם ולא סגי בהגיון במחשבה לבד. וכנודע ג"כ שכל המצות צריך לקיימן במעשה ודבור ומחשבה. וגם המצות שאינן נוהגות אלא בפני הבית שא"א לקיימן במעשה אבל בדבור אפשר לקיימן וכמארז"ל כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה כו'. והענין הוא שע"י הדבור בד"ת נמשך ומתלבש כח הדבור העליון בפי המדבר וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך וכמ"ש במ"א בכמה דוכתי, (ועמ"ש בפ' יתרו בד"ה בחדש השלישי בפי' לאמר דתחלת עשרת הדברות ועמש"ש סד"ה משה ידבר ועמ"ש סד"ה ביום השמיני עצרת גבי ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך ובד"ה וארשתיך לי בענין פי' את ה' האמרת היום כו' ומ"ש סד"ה להבין מ"ש ביום השמיני עצרת גבי תען לשוני אמרתך ועמ"ש מענין הדבור בד"ת בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא אם בהרת קדמה כו'. וע' בזהר ס"פ משפטים (דקכ"ג א') בענין דעת גניז בפומא כו' ומ"ש ע"ז בספר מבוא שערים (שער שלישי ח"ב פ"ג) ועיין ברכות כי תשא פמ"א גבי נתן לו מתוך

פיו כו' מפיו דעת כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה ויאמר כו' מי שם פה לאדם כו' ועיין בכש"כ ח"א ספ"ה. וז"ש למען תהיה תורת ה' בפיך כו' בפיך דייקא) וזהו ענין תולעת יעקב שכחו בפיו דייקא. וזהו עיקר בחי' מדבר. וכמ"ש במב"ש שם כי ההבדל בין חי מדבר לחי בלתי מדבר הוא בפה כו'. אך הכח הזה היינו כשיהיה הדבור בד"ת בבחי' ביטול כמ"ש ולא תחללו כו' שלאלעשות חלל ומסך מבדיל. וזהו בחי' תולעת היינו שיהיה בבחי' ביטול בבחי' נבזה בעיניו נמאס ואנכי תולעת ולא איש ועי"ז יהיה הכח בפיו כשמדבר דברי תורה להיות ואשים דברי ממש בפיך ועי"ז יהיה עצום כח פיו לגרש ולהפריד יניקת החיצונים (ועמ"ש בפ' מקץ בד"ה רני ושמחי בענין בחי' אחותי שהוא מדרגת מארי תורה. ושם בביאור ע"פ המגביהי לשבת בענין רב יהודה כולה תנוייה בנזיקין הוה) וכמ"ש בפע"ח (שער ה' פ"ג) בענין עולת תמיד עולת אותיות תולע והוא בחי' תולעת יעקב וע"ז נאמר צו את בני ישראל כו' להקריב אותיות להרקיב כמו התולע שמכלה ומרקיב את עץ החזק כו' ולכן ר"ת אנא בכח גדולת ית"ץ גימטריא תולע שע"י התורה ימינך נאדרי בכח שממשיך בחי' ח"ע בחסד דרועא ימינא כו' ועי"ז נמשך להפריד יניקת החיצונים והוא גם כן מה שכתוב אחר כך קבל רנת עמך כו' ר"ת קר"ע שט"ן כי כן בחי' לימוד התורה בפיו כשהוא בבחי' ביטול ע"ד ואנכי תולעת כו' להרקיב ולקרוע יניקת החיצונים שמסט' דשמאלא ע"ד פרה דקבילת משמאלא וזהו ענין קרע שטן (וכמ"ש תהלים ע"א י"ג) יכלו שוטני נפשי, [ועמ"ש בפע"ח ובלק"ת פרשה תרומה כי ג"כ ר"ת שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות הוא גימטריא תולעת וענין זה י"ל דקאי על דבור אותיות התפלה וכמו שארז"ל ע"פ תולעת יעקב דקאי על התפלה וא"ש ענין השלכת תולעת שני לתוך שרפת הפרה שהוא בבחינת הרצוא שהוא בחי' תפלה. כי בחי' זו דתולעת יעקב שייך בבחי' רצוא ובבחי' שוב דהיינו בדבור התפלה ובדברי תורה, ועיין בפרדס בעה"כ ערך תולעת ובהרמ"ז פ' צו דכ"ז] ולכן השליכו לתוך שרפת הפרה עץ ארז ואזוב ושני תולעת כו' כי בחי' המדות עליונות נק' צומח וכנודע מענין עץ החיים ועץ הדעת כו' ויש בהם בחי' קטנות וגדלות וזהו עץ ארז הגדול שבצמחים ואזוב היותר קטן שבצמחים. והנה עיקר שבירת הכלים היה בז' מדות שמזה נשתלשלו ז' מדות דקליפה ויניקתם מז' מדות עליונות ושני תולעת הוא מרקיב העץ דקליפה ומפריד יניקת החיצונים מבחי' המדות דקדושה שהן הן בחי' צומח שבקדושה כו', (ועיין בפע"ח שם איך יש ג"כ תולע בקליפה ואפשר שרפת התולעת שני רומז ג"כ ע"ז להתגבר תולע שבקדושה על תולע שבקליפה וכן בעץ ארז ואזוב כו' וע' בזח"ג פ' מצורע (דנ"ג ע"כ) מענין עץ ארז ואזוב). וזהו ג"כ פי' תולעת יעקב מתי ישראל פי' ע"י שמשים אדם את עצמו בעסקו בתורה ותפלה כתולעת להיות נבזה בעיניו נמאס דהיינו שמשים א"ע כשיריים הנה עי"ז יהיה בחי' מתי ישראל תרגום אונקלוס ע"פ כל עיר מתם גברייא כו' דהיינו זכרים והוא כמ"ש במ"א בפי' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי שתהיו בבחי' זכרים ומשפיעים לעשות ולהמשיך האור בהמצות כו' וכדלעיל בפי' אשר יעשה אותם האדם כו':

ד. וזהו וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. זאת חקת התורה. דהנה כללות ענין מעשה פרה אדומה הוא ב' ענינים הללו דבחי' הרצוא ובחי' השוב והנה על ב' ענינים אלו דרצוא ושוב הוסדה כל עיקר התורה והמצות. ולכן נאמר ע"ז זאת חקת התורה. בענין פי' חקות שמים וארץ דהיינו הנהגות שמים וארץ כו'. והוא ג"כ לשון חקיקה דהיינו להמשיך מקור התורה שהיא בחי' אותיות החקיקה להמשיך משם האור וההמשכה לבחי' חכמה עילאה שהיא תורה שבכתב וממנה לתשבע"פ. (ועיין בזהר חלק ב' ויקהל (דף רי"ש ע"א) ועמ"ש ע"פ תקעו בחדש בענין כי חק לישראל הוא ג"כ מלשון חקיקה כו' ומ"ש לקמן גבי במחוקק במשענותם, ועוד יובן ענין המשכה זו שמבחי' אותיות החקיקה לבחינת תשב"כ ע"ד שנתבאר בד"ה תורה צוה. כי התורה נקרא נובלות חכמה שלמעלה אבל כדי שיומשך מבחי' עצמיות חכמה עילאה כו' ע"ש וזהו ענין חקת התורה אשר צוה הוי' לאמר וכמשי"ת). וזהו וידבר ה' אל משה ואל אהרן שהם מבחי' ונחנו מ"ה ח"ע כו' זאת חקת התורה להמשיך בח"ע מבחי' אותיות החקיקה שלמעלה מהחכמה. וזהו אשר צוה הוי' לאמר. כי הנה

שם הוי' הראשון זהו בחי' ממכ"ע ביו"ד נברא העוה"כ כו' ושם הוי' הב' זה הוא בחי' סוכ"ע (ועיין בזח"ג דקל"ח ע"ב. ובפי' האריז"ל שם. ועמ"ש בד"ה וירא ישראל את היד בענין פי' ויאמינו בהוי'). ופי' צוה מלשון צוותא וחיבור שנתחבר ונמשך בחינת סוכ"ע אל בחינת ממכ"ע וזהו לאמר המאמרות הן בחינת אותיות הנמשכים מחכמה בראשית נמי מאמר הוא ות"י בראשית בחכמתא כו', וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך שבבחי' הדברים האלה יהיה נמשך בחי' גילוי אנכי מי שאנכי סתימו דכל סתימין וזהו אנכי מצוך בבחי' צוותא והתקשרות ממש והוא מ"ש אשר צוה הויה לאמר. והיינו ע"י ויקחו אליך פרה כו' שבחי' האפר זהו בחי' רצוא אם רץ לבך כו' בכה ארוץ גדוד כו' להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו' ואח"כ שוב לאחד הוא בחי' מים חיים דהיינו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו'. שזהו יסוד כל התורה להיות בחי' רצוא ושוב. ובכל מצוה ג"כ יש בחי' זו דרך פרט. אך בללות בחי' זו הוא ענין זה דפרה כו'. ולכך הוא מעורר וממשיך בחי' חקת התורה להיות נמשך בתשב"כ ותשבע"פ, וזהו שאמר שלמה ע"ז אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. לפי שהיא מעוררת למעלה מעלה מהחכמה כו' (ומשם נמשך בבחי' חכמה וכענין אאלפך חכמה כו' וזהו נוצר חסד לאלפים כו' ועמ"ש באגה"ק ד"ה למה נסמכה פ' מרים, וגם ענין אפר הפרה היינו שמבחינת פר ה' נעשה אפר שהוא בח י' פר אל"ף כמ"ש הפירוש בלק"ת). ובכל הנ"ל יובן מ"ש והיתה לעדת בנ"י למשמרת כו' שהוא לבד האפר שמקדשין ומזין ממנו עוד זאת היו מצניעין ממנו בחיל למשמרת כמבואר בפרש"י ובמשנה ספ"ג דפרה ובהרמב"ם. והענין הוא לפי שבאמת בכל מצוה ומצוה יש בחי' רו"ש והכח לזה נמשך מבחי' מעשה דפרה שהאפר פרה זהו כללות בחי' הרצוא כו' וע"ז נאמר והיתה למשמרת כו', וזהו מבואר ג"כ בפ' ראשונה דק"ש ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך כו' זהו בחי' הרצוא ואח"כ והיו הדברים האלה זהו בחי' שוב כו' ושננתם לבניך ודברת בם כו', והיינו שצ"ל הדבור דייקא בתורה כנ"ל וקשרתם כו' וכתבתם כו' כי המים חיים צ"ל אל כלי דוקא שהוא מעשה המצות שהן בחי' כלים כו':

מנדבים חודשיים – 25

לזכות

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולזכות

הרבנית הצדקנית,
הרבנית **חי' מושקא**

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **אברהם דוד**
ומרת **רחל לאה**

טיברג

* * *

לזכות

לוי וזוגתו מרת **רבקה לאה**

ובניהם חי' מושקא,
מנחם מענדל, ובתיה מינא

געלב

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **שרגא פייוועל**

בראוד

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **יוסף**

רסקין וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים **אליה**

סילפין

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **נפתלי**

מיכאלאווסקי וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **אברהם**

אברמסון וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים **מיכאל**

זהבי

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **ישראל מאיר**

אברמסון וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ת **אברהם ישעי'**
בהרה"ת

עובדי' ע"ה

שטראקס

* * *

לזכות

בת שבע שתחי' בת

הרה"ת **יוחנן מרזוב**

וכל משפחתו

* * *

לזכות

דינה בת שבע בת

מאירה אסתר

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

פערל רייזל בת

אהובה ברכה

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **יהושע**

בירקאוויץ

וכל משפחתו שיתברכו
בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

רבקה אלטא בת

חנה לאה

עליה השלום

* * *

לעילוי נשמת

הילדה היקרה **עדאל**
שיינא ע"ה בת הרה"ת
מרדכי אליה יבדל לחיים
טובים וארוכים

האנאווער

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **אביגדור**

סימאנדס וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **חיים משה**

וזוגתו **מנוחה רחל** ובניהם

מנחם מענדל ופעסיא

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

ראובן אברהם בן אלתר
שלמה זלמן

תנצב"ה

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר'
שמואל אייזיק הלוי ע"ה

פאפאק

נפטר ליל ש"ק פ'
במדבר, ה' סיון ערב חג
השבועות, התשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס על ידי ולזכות
משפחתו שיחיו לאורך
ימים ושנים טובות

* * *

לעילוי נשמת

בתיה בת שלמה הלוי
ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

לזכות

ולרפואה שלימה וקרובה
עבור

חי' אלה שתחי' בת **ריסא**

ולזכות

עמנואל בן חי' סאשה

* * *

לזכות

רפו"ש **ליוסף יצחק** בן
אירים

ודורי בן אורה

לזכות אשר בן רינה
לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם
ישראל בקרוב ממש

* * *

לזכות

לרפו"ש **לשאול אליהו**
שיחי' בן חנה רבקה
שתחי'

* * *

לזכות

מרת **חנה מינא** בת

שושנה אביבה

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

הרחמים רבים **כתריאל**
שלום בן

הרחמים רבים **חיים**
יצחק ע"ה

נלב"ע ביום הש"ק ח'
תשרי תשס"ז

תנצב"ה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **יונתן מיכאל**
הכהן

בן ריסא, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **נחמן דוב**
שיחי'

בן מאלע, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

יחזקאל בן **יוסף חיים**

ולעילוי נשמת

רבקה בת **יחזקאל**

* * *

לעילוי נשמת

ר' ראובן בן **ר' יוסף**
רובינשטיין ע"ה נדבת

חתנו **ר' מיכל קארצאג**

* * *

לזכות

בת מצוה

יהודית

כ"ח תמוז תשע"ג

ולזכות אחיותיה **חי'**
מושקא, זעלדא, ואחיה
שרגא פייוויש, מנחם
מענדל

נדבת הוריו

מרדכי אברהם ישעיהו
וזוגתו מרת **אסתר שפרה**

טלזנר

* * *

לזכות הרב ומשפיע
שמואל לו, שימשיך
בעבודתו הקודש

מאת תלמידו

שאול גנוגלי

* * *

לזכות

World Trade
Copiers

ואברהם הולצברג

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הת' **מנחם מענדל** בן
שיינא באשא

ליום הולדתו כ"ט תמוז

לברכה והצלחה בכל
המצטרך לו

לאריכות ימים ושנים
טובות

* * *

לזכות

אסתר בת

רחל

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הילד חייל בצבאות ה'

אברהם זאב בן שיינא
באשא

ליום הולדתו כ"ב אלול

לשנת הצלחה רבה
ומופלגה בגו"ר

* * *

לזכות

ר' **לוי יצחק** הלוי

וזוגתו מרת **חנה**

קורינסקי

וכל יוצאי חלציהם

ולזכות

'חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

מנדבים חודשיים - 50

לזכות

הרה"ת ר' **לוי הלוי** בן שרה

וזוגתו מרת **שיינא מלכה** בת רחל

ובניהם **יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא**
בת שיינא מלכה

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

Refuah Sheleima for

Daniel Reuvein ben Dina

Donated

Anonymously

* * *

לזכות

משפחת **אהרן**

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

לזכות

משפחת **באבי'ג**

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **שלום דובער**

וזוגתו מרת **חי' מושקא**

גורביץ

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

מנדבים חודשיים - 150

לזכות

הרה"ת ר' **שמואל דוד** וזוגתו שיחיו

ניומאן

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

לזכות

ר' **יעקב בן חנה** שי'

גרסון

וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרה"ת הר' **אליהו ציון** בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות

מרת **סופי'** בת גרז שתבדל לחיים טובים וארוכים

ולזכות

ר' **חיים שמעון** בן רחל, ומרת **חי' לאה** בת ראשקא שיחיו

נדבת

אוריאל בן סופי'

וזוגתו מרת **חנה טויבע** בת חי' לאה

ומשפחתם שיחיו

להצלחה רבה בגו"ר

השליח הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **שטערנא שרה** שיחיו

מינץ

לזכות

הילדים **מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא** שיחיו

מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירוו מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' **יוסף** הלוי וזוגתו מרת **חנה מלכה** שיחיו

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירוו מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

לימוד התורה יומם ולילה

היכל הלימוד
תפארת יצחק
שע"י יגדיל תורה

מוקם ב574 אמפייר בולברד.
פתוח 20 שעות ביממה
בשעות 6:00 בבוקר עד 2:00 בלילה
(בכל יום בשבת ובחול)

מוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נדבת

ר' יוסף ברוך וזוגתו מרת טובא הינדה
שיחיו

געלב

www.ChassidusOnline.org